

**INSTITUTUL ROMÂN
PENTRU DREPTURILE OMULUI**

RAPORT DE ACTIVITATE

- 2024 -

Cuvânt înainte

Protecția și promovarea drepturilor omului reprezintă un aspect central al societăților democratice, iar existența, la nivel național, a mai multor instituții având atribuții în domeniul drepturilor omului constituie o premisă necesară pentru consolidarea statului de drept.

Institutul Român pentru Drepturile Omului este prima instituție națională de drepturile omului creată în România, reprezentând un model și o sursă de inspirație pentru celelalte instituții naționale create ulterior. Institutul își desfășoară activitatea în acord cu exigențele comunității internaționale și urmărind respectarea Principiilor de la Paris.

Recunoașterea, în plan internațional, a importanței activității Institutului, rezultă din integrarea Institutului în structurile internaționale și regionale de protecție și promovare a drepturilor omului precum Alianța Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI) și Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI).

Institutul exercită un mandat specific, concentrat pe problematica drepturilor omului, prin activitățile desfășurate în domeniul *cercetării, educației și formării, informării*. Împreună, acestea converg către modificarea climatului social în sensul *creării și promovării unei culturi a drepturilor omului*, al cărei nucleu este reprezentat de valorile umaniste ale egalității și nediscriminării, toleranței, acceptării și diversității.

Încă de la înființare, Institutul a urmărit constant asigurarea unui liant între activitatea autorităților și instituțiilor publice și nevoile societății civile. De asemenea, în exercitarea activităților circumscrise mandatului său, Institutul prioritizează nevoile beneficiarilor, punând la dispoziția acestora, în mod gratuit, rezultatele activităților desfășurate.

Cercetarea în domeniul drepturilor omului este plurivalentă și conectată în mod necesar cu alte activități precum informarea sau educația și formarea. Activitatea de cercetare, în mod similar cu alte activități ale Institutului, implică valorizarea intereselor beneficiarilor, rezultatele cercetării fiind orientate, în primul rând, către îndeplinirea nevoilor acestora. Evaluarea și analiza situațiilor care produc repercusiuni asupra drepturilor omului la nivel național și internațional reprezintă nucleul activităților de cercetare și trebuie să fie avute în vedere inclusiv pentru proiectarea și realizarea educației, formării sau informării.

Activitățile de educație și formare desfășurate de Institut sunt destinate acelor categorii de persoane care au răspunderi speciale pentru protecția drepturilor omului, precum și unor largi categorii ale populației, care doresc să cunoască și să aprofundeze problematica drepturilor omului. Deși cursurile de formare și programele educaționale ale Institutului se adresează unui public variat, copiii și tinerii reprezintă o categorie specială de beneficiari.

Informarea și documentarea reprezintă acțiuni-suport pentru realizarea cercetării, educației și formării în domeniul drepturilor omului, iar acestea se concretizează prin: organizarea de webinarii, campanii de sensibilizare și conștientizare, punerea la dispoziția persoanelor interesate a instrumentelor juridice reprezentative de la nivel național și internațional, traduceri ale documentelor relevante din domeniu ș.a.

Activitățile de cercetare, educație și formare, informare sunt desfășurate în legătură cu problematici specifice drepturilor omului, circumscrise următoarelor arii tematice: drepturile copiilor și tinerilor; drepturile femeilor; drepturile persoanelor vârstnice sau ale persoanelor cu dizabilități; combaterea oricărei forme de discriminare bazată pe sex, rasă, origine etnică sau socială, limbă, religie sau convingeri și opinii politice sau de orice altă natură, drepturile minorităților; combaterea rasismului, xenofobiei și intoleranței; drepturile solicitanților de azil; respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal; accesul la justiție, drepturile civile, politice, economice, sociale și culturale.

Obiectivele urmărite în realizarea activităților menționate anterior vizează, în principal: *promovarea și explicitarea instrumentelor juridice și a mecanismelor internaționale, regionale și naționale existente în materia drepturilor omului, astfel încât să se asigure climatul necesar înțelegerii esenței drepturilor omului și sensibilizării opiniei publice în această direcție; aprofundarea conținutului și eficientizarea programelor de educație și formare prin încheierea de parteneriate cu instituțiile publice și organizațiile neguvernamentale; crearea unei culturi a drepturilor omului prin promovarea respectului pentru valorile toleranței, acceptării, nediscriminării, responsabilității, incluziunii sociale.*

În mod special, activitățile specifice mandatului IRDO vizează sensibilizarea cetățenilor față de problemele existente în materia drepturilor omului și modificarea percepției, a atitudinilor și comportamentelor acestora în sensul respectării valorilor umaniste.

Adrian Bulgaru,
Director executiv al Institutului Român pentru Drepturile Omului

Cuprins

INTRODUCERE	5
I. CERCETARE, STUDII ȘI ARII TEMATICE	12
II. FORMARE ȘI PREGĂTIRE A SPECIALIȘTILOR	35
III. DOCUMENTARE ȘI INFORMARE	53
IV. COOPERAREA CU ALTE INSTITUȚII ÎN PLAN NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL	71
V. RESURSE UMANE	81
VI. SISTEMUL DE CONTROL INTERN MANAGERIAL	83
VII. EXECUȚIA BUGETULUI DE VENITURI ȘI CHELTUIELI LA 31.12.2024	85
ANEXA I. INSTITUȚIILE NAȚIONALE PENTRU DREPTURILE OMULUI – STATUT, ATRIBUȚII, COMPETENȚE	89
ANEXA II. ORGANIGRAMA INSTITUTULUI ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI	93
ANEXA III. A	94
ANEXA III. B	98
ANEXA IV. PARTENERIATE ÎNCHEIATE ÎN 2024	103

INTRODUCERE

Studiind evoluția instituțiilor naționale pentru drepturile omului (INDO), Organizația Națiunilor Unite (ONU) constată că numărul acestora s-a triplat prin raportare la anul 1993. Fenomenul multiplicării acestor instituții este agreat de ONU, experții internaționali subliniind că nu există „un singur mod” sau „un stil unic” de constituire și funcționare a INDO.

Pluralismul instituțiilor naționale având atribuții în domeniul drepturilor omului implică, din partea statelor, adoptarea unor acțiuni responsabile, care să asigure echilibrul între favorizarea cooperării interinstituționale și menținerea independenței instituționale.

În contextul numeroaselor provocări existente la adresa drepturilor și libertăților fundamentale, rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului devine și mai important: acestea reprezintă o categorie specială de actori care determină adoptarea, din partea statelor, a unei acțiuni responsabile, menită să asigure, pe de o parte, echilibrul între standardele internaționale și normele interne, iar pe de altă parte, liantul între autoritățile naționale și societatea civilă.

Rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului (INDO) ca actori esențiali ai sistemului de promovare și protecție a drepturilor omului a fost recunoscut progresiv; acestea bucurându-se în prezent de o legitimitate națională și internațională.

În anul 1991, Comisia ONU pentru Drepturile Omului a organizat un atelier internațional adresat instituțiilor pentru drepturile omului, statelor membre ONU, agențiilor specializate și organizațiilor neguvernamentale (ONG-uri). Scopul a fost revizuirea cooperării dintre instituțiile naționale și internaționale și explorarea modalităților de sporire a eficacității acestora. Rezultanta acestor discuții a fost reprezentată de standardele circumscrise sub formularea Principiile de la Paris – acestea fiind ulterior aprobate de Adunarea Generală a ONU în decembrie 1993.¹

Principiile de la Paris² referitoare la Statutul Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului reprezintă standarde minime internaționale cu privire la atribuțiile și rolurile asumate de INDO.

¹ UNDP-OHCHR Toolkit for collaboration with National Human Rights Institutions, December 2010, p. 14.

² În lumina Principiilor de la Paris, INDO reunesc, în conținutul mandatului lor, două funcții: promovarea și protecția drepturilor omului. INDO pot atinge acest deziderat atât în mod autonom, cât și prin cooperarea cu alți actori implicați la nivel național, regional și internațional. Particularitățile INDO rezultă, totodată, din dualitatea palierelor pe care acestea acționează: (1) INDO se bucură de legitimitate și de acces la factorii decidenți dat fiind faptul că sunt instituții create și finanțate de stat; (2) INDO cooperează cu societatea civilă și cu factorii decizionali de la nivel politic, asumându-și rolul de structură de legătură sub rezerva menținerii independenței permanente. Conform Principiilor de la Paris, principalele criterii pe care o instituție națională pentru drepturile omului trebuie să le îndeplinească sunt: exercitarea unui mandat „cât mai extins posibil” bazat pe standardele universale ale drepturilor omului care să includă dubla responsabilitate, atât de a promova, cât și de a proteja toate drepturile omului (civile și politice economice, sociale și culturale); independență față de autoritățile guvernamentale; independență garantată fie prin Constituție, fie prin legislație; putere specifică de investigare; pluralism al reprezentării; resurse umane și financiare adecvate. În baza principiilor directoare de la Paris, instituțiile naționale pentru drepturile omului au următoarele atribuții: a) să furnizeze guvernului, parlamentului și oricărui alt organ competent, avize, recomandări, propuneri, rapoarte privind orice aspect referitor la protecția și promovarea drepturilor omului; b) să

În acord cu Principiile de la Paris, INDO sunt abilitate să: (1) protejeze drepturile omului, inclusiv prin primirea, investigarea și soluționarea plângerilor, medierea conflictelor și prin exercitarea activităților de monitorizare; și să (2) promoveze drepturile omului, prin educație, informare, mass-media, publicații, activități de formare și de consolidare a atribuțiilor, precum consiliere și asistență acordată guvernelor.³

Atribuțiile aferente INDO converg în sensul aplicării unei *abordări bazate pe drepturile omului*. În temeiul acesteia, INDO urmăresc realizarea funcțiilor de promovare și protecție a drepturilor omului în acord cu standardele internaționale în materie. Corespondența dintre drepturile cetățenilor și obligațiile statelor este elementul central al acțiunilor instituțiilor naționale de drepturile omului – aceasta reprezentând chintesența abordării bazate pe drepturile omului și fiind susceptibilă de a fi instrumentată pentru a răspunde nevoilor grupurilor vulnerabile și pentru a le coopta la procesul decizional, responsabilizând astfel statele în calitate de titulari de obligații. Abordarea bazată pe drepturile omului este fundamentată pe două obiective: (1) abilitarea titularilor de drepturi (persoane fizice, grupuri de persoane fizice, organizații non-guvernamentale) în direcția revendicării și exercitării drepturilor lor; (2) consolidarea capacității de acțiune atribuită titularilor de obligații (state sau actori nestatali) pentru a garanta drepturile titularilor acestora.⁴

Îndeplinind aceste atribuții, instituțiile naționale pentru drepturile omului își exercită capacitatea de a aborda în mod cuprinzător și consecvent problemele legate de drepturile omului, precum și de a integra conceptul drepturilor omului în politicile guvernamentale, în legislație, și de a contribui la sensibilizarea și conștientizarea opiniei publice privind importanța cunoașterii, promovării și respectării drepturilor omului. Pentru aceasta, este necesar ca în îndeplinirea mandatului lor, instituțiile naționale pentru drepturile omului să pună un accent sporit pe activitățile de sensibilizare și de educație în materie, prin folosirea unor metode mai eficiente de informare și comunicare. Un rol important în acest sens îl are dezvoltarea dialogului și colaborării cu alte organisme naționale pentru drepturile omului, cu organizații ale societății civile și cu alți actori care apără aceste drepturi, precum și cu instituțiile regionale și internaționale implicate în promovarea și protecția drepturilor omului.

Alinierea la aceste Principii este necesară recunoașterii legitimității INDO și a rolului lor în asigurarea aplicării standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului.

Organizațiile regionale și internaționale au încurajat și au sprijinit în mod activ înființarea acestor instituții. De exemplu, în anul 1997, Comitetul de Miniștri al

promoveze și să supravegheze armonizarea legislației, a regulamentelor și practicilor naționale cu instrumentele internaționale referitoare la drepturile omului la care statul este parte, și punerea lor efectivă în practică; c) să contribuie la realizarea rapoartelor pe care statul le prezintă organelor și comitetelor ONU, instituțiilor regionale și, dacă este cazul, să emită opinii asupra acestor subiecte, în limita competențelor lor și cu respectarea independenței; d) să coopereze cu Națiunile Unite și alte instituții din sistemul ONU, cu instituțiile regionale și cu instituțiile naționale din alte țări care au competențe în domeniul protecției și promovării drepturilor omului.

Alte atribuții importante se referă la: participarea la elaborarea de programe din domeniul educației și cercetării în materie de drepturile omului și implicarea lor în punerea în practică a acestora în mediul școlar, universitar și profesional; contribuția și implicarea în activitățile vizând cunoașterea drepturilor omului și a acțiunilor de combatere a discriminării de orice fel, prin sensibilizarea opiniei publice, în special prin acțiuni de informare și conștientizare, prin programe de educație pentru drepturile omului.

³ UNDP-OHCHR *op.cit.*, p. 10.

⁴ Conform informațiilor prezentate pe site-ul : <http://ennhri.org/about-nhris/human-rights-based-approach/>, accesat la data de 25 ianuarie 2025

Consiliul Europei a adoptat Recomandarea R (97) 14 referitoare la crearea de instituții naționale independente de promovare și protecție a drepturilor omului și Rezoluția R (97) 11 privind cooperarea între aceste instituții și dintre acestea și Consiliul Europei. În anul 2018, Comitetul de Miniștri a adoptat Recomandarea CM/Rec(2018)11 privind necesitatea consolidării protecției și promovării spațiului societății civile în Europa, care subliniază atât rolul „pozitiv, important și legitim” al INDO ca „apărători” ai drepturilor omului și contribuția acestora la crearea unui mediu favorabil respectării și promovării drepturilor omului, cât și amenințările cu care acestea se confruntă.

De asemenea, comunitatea internațională subliniază independența și autonomia INDO în exercitarea mandatului asumat.

Prin Rezoluția Adunării Generale nr. 72/186⁵, Statele Membre sunt încurajate, *inter alia*, să sprijine INDO pentru a asigura exercitarea eficientă și independentă a mandatului lor și pentru a consolida legitimitatea și credibilitatea acțiunilor lor, ca mecanisme de promovare și protecție a drepturilor omului. Conform punctului 6 din Rezoluție, Statele Membre sunt încurajate, de asemenea, să asigure funcționarea INDO în conformitate cu Principiile de la Paris și cu alte instrumente internaționale relevante, pentru a le consolida independența și autonomia și pentru a-și spori capacitatea de a ajuta statele membre în promovarea și protecția drepturilor omului.

Prin Rezoluția nr. 39/17 aprobată de Consiliul ONU privind Drepturile Omului⁶ este menționată în partea de considerente, *interesul tot mai mare pentru a stabili și consolida instituții naționale independente și pluraliste pentru drepturile omului, care sunt constituite în conformitate cu Principiile de la Paris. De asemenea, sunt subliniate, în punctul 3 din aceeași Rezoluție, particularitățile statutului INDO, reținându-se importanța independenței financiare și administrative și a stabilității instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului; totodată, se remarcă cu satisfacție inițiativele statelor membre care au înzestrat instituțiile lor naționale de drepturile omului cu o mai mare autonomie și independență, de exemplu prin atribuirea sau consolidarea unui rol investigativ, și sunt încurajate alte guverne să ia în considerare luarea unor măsuri similare.*

În aceeași ordine de idei, fenomenul *coexistenței la nivel național a mai multor instituții de drepturile omului* este din ce în ce mai accentuat și implică îmbunătățirea dialogului și a cooperării între INDO astfel încât acestea să se sprijine și să potențeze realizarea funcțiilor și atribuțiilor înscrise în mandatul fiecăreia. *Pluralitatea INDO* reprezintă o realitate pozitivă a societăților democratice care trebuie să fie orientată către asigurarea unui climat de cooperare și colaborare între instituții, urmărindu-se constant scopul realizării, la cel mai înalt nivel, a protecției și promovării drepturilor omului.

⁵ Rezoluția 72/186, adoptată de Adunarea Generală la 19 decembrie 2017, Rolul Ombudsmanului, mediatorului și al altor instituții naționale pentru drepturile omului în promovarea și protecția drepturilor omului.

⁶ Rezoluția 39/17, adoptată de Consiliul Drepturilor Omului la 28 septembrie 2018, Instituțiile naționale pentru drepturile omului.

INSTITUTUL ROMÂN PENTRU DREPTURILE OMULUI

1.1 Statut

Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) este un organism independent, cu personalitate juridică, înființat prin Legea nr. 9/1991, reprezentând prima instituție națională pentru drepturile omului din România. În calitate de pionier în acest domeniu, IRDO constituie un model și o sursă de inspirație pentru instituțiile naționale pentru drepturile omului create ulterior, contribuind la dezvoltarea și consolidarea mecanismelor de protecție a drepturilor fundamentale.

Prin înființarea acestui organism, autoritățile române au răspuns, la acel moment, preocupărilor exprimate de Organizația Națiunilor Unite (ONU), Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) și Consiliul Europei. Aceste organizații, prin numeroase rezoluții și recomandări, au încurajat crearea și dezvoltarea unor instituții naționale independente, cu atribuții specifice în domeniul promovării și protecției drepturilor omului, utilizând mecanisme complementare celor din sfera judiciară.

Încă de la înființare, Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) și-a asumat rolul de partener și colaborator al principalelor organisme internaționale din domeniul drepturilor omului, contribuind activ la promovarea și protecția acestora prin cooperare și schimb de bune practici.

Un exemplu relevant în acest sens este acordul încheiat în septembrie 1991 între Centrul ONU pentru Drepturile Omului din Geneva (care a devenit ulterior Înalțul Comisariat pentru Drepturile Omului) și Guvernul României, privind implementarea unui Program de asistență tehnică de specialitate pe o perioadă de trei ani. În acest context, IRDO a jucat un rol activ, având calitatea de coorganizator al programului. Acesta s-a încheiat în toamna anului 1994, fiind apreciat ca primul program cu adevărat extins de servicii consultative și asistență tehnică realizat de Centrul pentru Drepturile Omului.

Cu titlu de exemplu, în septembrie 1991, Centrul ONU pentru Drepturile Omului din Geneva (devenit ulterior Înalțul Comisariat pentru Drepturile Omului) și Guvernul României au încheiat un acord cu privire la punerea în aplicare a unui Program de asistență tehnică de specialitate pe o durată de trei ani. IRDO și-a asumat, în acest context, un rol activ, de coorganizator. Programul s-a încheiat în toamna anului 1994 și a fost apreciat la final ca fiind *primul program cu adevărat amplu de servicii consultative și asistență tehnică desfășurat de Centrul pentru Drepturile Omului*.

De asemenea, relevanța activității IRDO a fost recunoscută de mecanismele internaționale din domeniul drepturilor omului, Comisia ONU pentru Drepturile Omului caracterizând IRDO, prin raportul său de evaluare, *precum un factor activ central, atât în ceea ce privește asistența acordată în organizarea seminarelor, cât și în privința elaborării și distribuirii materialelor informative*.

În aceeași ordine de idei, recunoașterea, în plan internațional, a importanței activității Institutului, rezultă din integrarea Institutului în structurile internaționale și regionale de protecție și promovare a drepturilor omului precum Alianța Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI), Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI), Asociația Francofonă a Comisiilor Naționale de Drepturile Omului (AFCNDH), Institutul de Drept European și Institutul Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceze (IDEF).

În evoluția sa, IRDO a urmărit respectarea Principiilor de la Paris, desfășurându-și activitatea și în conformitate cu cerințele formulate de organizațiile internaționale și regionale.⁷ Luând în considerare rolul Institutului și impactul pe care acesta trebuie să îl aibă în cadrul societății românești, *organismele internaționale*⁸ au formulat statului român recomandări având ca obiect consolidarea autonomiei și independenței Institutului.

Având în vedere aceste evoluții pe plan regional și internațional este necesară consolidarea mandatului IRDO în vederea asigurării independenței acestuia și asigurarea unui cadru legal care să permită desfășurarea activității de promovare și protejare a drepturilor omului într-o manieră eficientă. Activitățile de informare și formare în domeniul drepturilor omului, care fac parte din mandatul IRDO, reprezintă elementele de bază care duc la dezvoltarea unei culturi a drepturilor omului la nivelul societății, astfel încât este importantă recunoașterea rolului pe care îl poate avea Institutul în îmbunătățirea cunoștințelor în acest domeniu.

1.2 Misiune

Conform articolului 2 din Legea nr. 9/1991, scopul Institutului este de *a asigura o mai bună cunoaștere de către organismele publice, asociațiile neguvernamentale și cetățenii români a problematicii drepturilor omului, a modului în care drepturile omului sunt garantate în alte țări și (...) de a informa opinia publică de peste hotare, organismele internaționale, în legătură cu modalitățile practice prin care drepturile omului sunt asigurate și respectate în România.*

În scopul realizării obiectivului stabilit prin Legea de înființare, Institutul îndeplinește un mandat specific, axat pe problematica drepturilor omului, prin activitățile desfășurate în domeniile *cercetării, educației, formării și informării*. Aceste activități, în ansamblu, contribuie la modificarea climatului social, vizând crearea și promovarea unei culturi a drepturilor omului.

IRDO îndeplinește un mandat general în domeniul drepturilor omului, având ca scop derularea de activități specifice pentru *promovarea drepturilor omului*, incluzând cercetare, educație pentru drepturile omului, formare, informare și documentare, în conformitate cu respectarea Principiilor de la Paris.

Activitățile de cercetare, educație, formare și informare sunt derulate în raport cu aspecte specifice drepturilor omului, încadrate în următoarele arii tematice: *drepturile copiilor și tinerilor; drepturile femeilor; drepturile persoanelor vârstnice sau a persoanelor cu dizabilități; combaterea oricărei forme de discriminare bazată pe sex, rasă, origine etnică sau socială, limbă, religie sau convingeri și opinii politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, statut socio-economic, sau orientare sexuală; combaterea rasismului, xenofobiei și intoleranței; drepturile*

⁷ Rezoluția A/RES/48/134 a Adunării Generale a ONU și Recomandările R (79) 16, (97) 14, R (2018) 11, ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei.

⁸ Comitetul ONU (CEDAW) și Convenția pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (a se vedea pct. 12 și 13 din Concluziile CEDAW din 24 iulie 2017, CEDAW/C/ROU/CO/7-8, p. 4); Comitetul ONU pentru Drepturile Omului - Pactului internațional privind drepturile civile și politice (a se vedea pct. 9 și 10 din Concluziile CCRP din 11 decembrie 2017, CCPR/C/ROU/CO/5 p. 2); Comitetul ONU privind drepturile economice sociale și culturale (a se vedea pct. 6 din Concluziile CESC din 9 decembrie 2014, E/C.12/ROU/CO/3-5, p. 2). Aceste organisme internaționale au făcut recomandări statului român pentru adoptarea măsurilor necesare astfel încât IRDO să funcționeze independent, transparent și eficient și să se conformeze Principiilor de la Paris.

solicitanților de azil; respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal; accesul la justiție, drepturile civile, politice, economice, sociale și culturale.

Adaptându-se la necesitatea colaborării și a stabilirii unor direcții de acțiune comune, Institutul și-a îndeplinit mandatul prevăzut de Legea nr. 9/1991, reafirmând angajamentele asumate în relația cu autoritățile și instituțiile publice competente în domeniul drepturilor omului, mediul academic, organizațiile neguvernamentale de profil, precum și reprezentanții societății civile etc.

1.3 Structură

În conformitate cu prevederile art. 5 din Legea nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului, acesta „este condus de un Consiliu General, cuprinzând reprezentanți ai grupurilor parlamentare, membri ai Comisiei pentru drepturile omului și cetățeanului a Senatului și ai Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Adunării Deputaților, precum și oameni de știință și reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale din domeniul drepturilor omului, desemnați de birourile permanente ale celor două camere ale Parlamentului și validați de acestea. Consiliul general desemnează dintre membri săi un Comitet Director, format din 7 persoane: parlamentari, oameni de știință, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și directorul executiv. Directorul executiv reprezintă Institutul ca persoană juridică, conform reglementărilor în vigoare, iar Comitetul Director asigură conducerea activității curente a Institutului”.

Structura de personal a Institutului este stabilită conform anexei la Legea nr. 9/1991. Aceasta este detaliată în organigrama atașată (a se vedea Anexa II).

1.4 Acreditare

În anul 2024, Institutul Român pentru Drepturile Omului a întreprins pașii necesari pentru a iniția procedura de aplicare pentru acreditare la Alianța Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI).

În acest sens, în martie 2024, în contextul reluării procesului de acreditare de către Avocatul Poporului din România și Institutul Român pentru Drepturile Omului, și în scopul îndeplinirii cerinței prevăzute la articolul 6.3, litera b, din Regulamentul Subcomitetului pentru Acreditare (SCA), a fost încheiat un Protocol de Colaborare între cele două instituții.

În mai 2024, Subcomitetul pentru Acreditare (SCA), sub auspiciile OHCHR în calitate de Secretariat, s-a reunit și a analizat cererile Institutului Român pentru Drepturile Omului și ale Avocatului Poporului din România. SCA a decis că cele două instituții nu vor fi invitate să depună o cerere completă de acreditare și să fie incluse în calendarul său până la îndeplinirea tuturor cerințelor prevăzute în Secțiunea 6.3 din Regulamentul de procedură al SCA. Deși SCA a apreciat măsurile întreprinse de Institutul Român pentru Drepturile Omului și a recunoscut protocolul de colaborare încheiat cu Avocatul Poporului din România, SCA a așteptat să primească o comunicare oficială din partea Guvernului, care să indice instituția națională pentru drepturile omului pe care acesta o susține, conform cerințelor prevăzute în Regulamentul de procedură.

SCA a subliniat, de asemenea, că instituțiile naționale pentru drepturile omului (INDO) sunt organisme de stat care joacă un rol esențial în promovarea și monitorizarea

implementării efective a standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului la nivel național. În plus, SCA a remarcat faptul că înființarea și consolidarea INDO, în conformitate cu Principiile de la Paris, fac parte din angajamentele internaționale asumate de state în domeniul drepturilor omului. Prin urmare, revine statului responsabilitatea de a se asigura că dispune de o instituție națională pentru drepturile omului conformă cu Principiile de la Paris. În acest context, Institutul Român pentru Drepturile Omului a fost încurajat să militeze pe lângă Guvern pentru emiterea acestui comunicat.

În iunie 2024, pentru a sprijini procesul de acreditare a celor două instituții în cadrul sistemului GANHRI, din perspectiva îndeplinirii cerinței prevăzute la articolul 6.3, litera a, din Regulamentul Subcomitetului pentru Acreditare (SCA), Guvernul a emis o propunere de susținere a acreditării celor două instituții naționale pentru protecția și promovarea drepturilor omului: Instituția Avocatul Poporului și Institutul Român pentru Drepturile Omului.

În decembrie 2024, Subcomitetul pentru Acreditare al Alianței Globale a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI) a informat Institutul cu privire la statutul cererii de acreditare. Întrucât cererile vizau acreditarea mai multor instituții din același stat membru al ONU, având aceeași competență geografică, Subcomitetul pentru Acreditare a solicitat îndrumare pe această temă din partea Biroului GANHRI în cadrul reuniunii sale din noiembrie 2024. Biroul GANHRI a decis că dispozițiile din Statutul GANHRI și regulile relevante ale SCA privind acreditarea a mai mult de o instituție națională pentru drepturile omului dintr-un stat membru al ONU trebuie clarificate. Prin urmare, în timp ce au loc deliberările privind revizuirea prevederilor relevante din Statutul GANHRI pe acest subiect și în așteptarea unei decizii finale, programarea cererilor de acreditare provenite de la mai multe instituții din același stat membru al ONU va fi suspendată temporar, inclusiv cererile instituțiilor din România.

I. CERCETARE, STUDII ȘI ARII TEMATICE

În toate domeniile sale de activitate, Institutul Român pentru Drepturile Omului are ca obiectiv major o abordare bazată pe drepturile omului, luând în considerare principii de bază ale drepturilor omului precum egalitatea în drepturi și nediscriminarea, participarea, incluziunea. IRDO promovează această convingere, care se află și în centrul obiectivelor Agendei 2030, din perspectiva realizării depline și fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale.

Activitatea de cercetare este în centrul preocupărilor Institutului Român pentru Drepturile Omului (IRDO) conform art. 3, lit. f din Legea nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului potrivit căruia *pentru realizarea scopului său, Institutul efectuează cercetări privind diverse aspecte ale promovării drepturilor omului în România și pe plan internațional.*

Cercetarea în domeniul drepturilor omului nu are caracter singular ci trebuie să fie înțeleasă și analizată în strânsă legătură cu celelalte activități circumscrise scopului Institutului precum informarea sau educația și formarea. Evaluarea și analiza situațiilor/circumstanțelor care produc repercusiuni asupra drepturilor omului la nivel național/internațional reprezintă nucleul activităților de cercetare și trebuie să fie avute în vedere inclusiv pentru proiectarea și realizarea educației, formării sau informării.

Conform Recomandării nr. R (79) 16 a Comitetului Miniștrilor privind promovarea cercetării drepturilor omului în statele membre ale Consiliului Europei⁹, acestea din urmă sunt încurajate, *inter alia*, să promoveze cercetarea interdisciplinară referitoare la drepturile omului. Conform aceleiași Recomandări, cercetarea interdisciplinară se referă la extinderea perspectivei de studiu dincolo de aspectele pur juridice și tratarea corelativă a aspectelor istorice, sociologice, psihologice, economice, deontologice.

Activitatea de cercetare comportă atât o dimensiune teoretică (evidențiată prin studierea/analizarea circumstanțelor/situațiilor relevante produse/existente la un moment dat în societatea românească și a implicațiilor produse de acestea asupra domeniului drepturilor omului) și cât și o dimensiune practică (deoarece cercetării decurge din a formula răspunsuri la nevoile practice ale beneficiarilor). Pentru a se manifesta în dimensiunea concretă, activitatea de cercetare implică participarea reprezentanților Institutului la evenimente (seminarii, conferințe, mese rotunde) în cadrul cărora se dezbate tematici din domeniul drepturilor omului. De asemenea, prin evenimentele la care participă, Institutul valorifică informațiile obținute cu scopul identificării provocărilor/problemelor relevante pentru domeniul drepturilor omului.

Rezultatele cercetărilor sunt valorificate inclusiv prin *publicațiile* Institutului (Revista „Drepturile Omului”, studii, broșuri, volume de autor, rapoarte pe aspecte tematice) și prin *punctele de vedere* oferite la solicitarea autorităților, instituțiilor publice, cetățenilor; posibilitatea de a furniza puncte de vedere urmare a unei cercetări efectuate asupra situației politico-juridico-sociale existente decurge din prevederile Legii nr.9/1991 (în acest sens, este relevant articolul 3, litera e din Legea nr.9/1991 conform căruia

⁹ Adoptată de Comitetul Miniștrilor la data de 13 septembrie 1979.

Institutul poate furniza documentații, la cererea comisiilor Parlamentului, asupra aspectelor care privesc drepturile omului din proiectele de legi și alte probleme examinate în Parlament). Activitatea de cercetare este realizată cu luarea în considerare a dinamicii sociale.

Activitățile de cercetare s-au axat pe stadiul actual al evoluției unor reglementări, mecanisme și adoptarea unor instrumente vizând diferite categorii de drepturi și pe analiza gradului de respectare a acestora la nivel național, european și internațional.

Cercetările în domeniul ariilor de interes ale Institutului au fost valorificate în elaborarea și prezentarea materialelor de informare și formare, care au abordat o varietate de problematice din domeniul respectării drepturilor și libertăților fundamentale și al consolidării unei educații continue și incluzive.

Prin articolul 2 din Legea nr. 9/1991 scopul Institutului este de *a asigura o mai bună cunoaștere de către organismele publice, asociațiile neguvernamentale și cetățenii români a problematicei drepturilor omului, a modului în care drepturile omului sunt garantate în alte țări și (...) de a informa opinia publică de peste hotare, organismele internaționale, în legătură cu modalitățile practice prin care drepturile omului sunt asigurate și respectate în România.*

Pentru atingerea acestui scop, rezultatele activităților de cercetare realizate de Institut au stat la baza elaborării de materiale pentru susținerea participării Institutului la seminarii, mese rotunde, conferințe, colocvii, campanii de conștientizare pe diverse tematici. Cercetările întreprinse în prealabil sunt evidențiate în prezentările realizate de Institut în cadrul acestor evenimente, având ca scop semnalarea sau indentificarea celor mai relevante și stringente aspecte care privesc domeniul drepturilor omului.

În 2024, Institutul Român pentru Drepturile Omului a desfășurat o varietate de activități de cercetare în sprijinul educației și formării formatorilor, al informării, documentării și conștientizării pe problematice diverse din domeniul drepturilor omului. Cercetările specifice au avut drept scop aprofundarea și diseminarea cunoștințelor privind drepturile omului în conformitate cu normele și standardele internaționale în domeniu, precum și promovarea reglementărilor și mecanismelor internaționale, regionale și naționale existente, în vederea armonizării legislației naționale cu standardele UE și cu standardele internaționale, precum și a promovării unei culturi a drepturilor omului în societate, în special în rândul tinerei generații.

Prin activitatea de cercetare au fost transmise contribuții către entități de la nivelul Uniunii Europene (ENNHRI, Comisia Europeană) pentru elaborarea rapoartelor de țară privind aspecte relevante tangente cu materia drepturilor omului. Totodată, au fost furnizate răspunsuri la o serie de chestionare solicitate de organizații și instituții internaționale, s-au elaborat și dezvoltat strategii și programe educaționale, cursuri de formare în domeniul drepturilor omului, promovându-se în parteneriat cu instituțiile naționale și cu societatea civilă necesitatea identificării unor modalități de abordare a provocărilor de natură socială, economică și culturală, cu care se confruntă societatea românească în ceea ce privește exercitarea deplină a drepturilor omului.

Activitatea de cercetare privind pregătirea celui de-al 9-lea Raport al României către Comitetul CEDAW (Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor) pe problematice vizând reducerea inegalităților, reprezentativitatea și

participarea femeilor la viața comunitară, drepturile minorităților și ale refugiaților. La secțiunea „drepturile femeilor și egalitatea de gen în relație cu gestionarea efectelor pe termen lung ale pandemiei”, Institutul a prezentat concluziile cercetărilor și recomandările Grupului de lucru al IRDO privind situația drepturilor femeii în România. Legislația națională în domeniul prevenirii și combaterii violenței împotriva femeilor a fost atent analizată, concluzionându-se că este bine stabilită și evoluează de la an la an, dar așa cum subliniază membrii Grupului de lucru, lacunele în implementarea acesteia constituie una dintre principalele bariere în gestionarea eficientă a fenomenului violenței. Concluziile cercetărilor din cadrul Grupului de lucru sunt în consonanță cu ceea ce a subliniat și Grupul de lucru al ONU privind discriminarea femeilor și fetelor din cadrul Consiliului pentru Drepturile Omului. Printre concluziile și recomandările formulate în contribuția IRDO pentru cel de al 9-lea Raport al României către Comitetul CEDAW se numără: agravarea violenței împotriva femeilor pe fondul fostei crize de sănătate, hărțuirea tinerelor în mediul universitar, intensificarea fenomenului de cyberbullying și perpetuarea unor stereotipuri privind imaginea femeii în societate.

Institutul a desfășurat activități de promovare și conștientizare cu privire la necesitatea măsurilor de intervenție pentru prevenirea și combaterea bullying-ului și a violenței online. Cercetarea în vederea pregătirii materialelor de formare și a campaniilor de conștientizare a abordat acest fenomen complex, identificând o serie de metode de prevenție, gestionare și intervenție în aceste cazuri. S-a pus accentul pe importanța respectării drepturilor omului în procesul reabilitării relațiilor sociale, pe necesitatea consilierii psihologice pentru victime și pe rolul educației și al familiei în prevenirea și combaterea bullyingului. Ca rezultat al cercetărilor întreprinse în 2024, IRDO a propus pe tema bullying reglementarea unei metodologii de combatere și prevenție a acestui fenomen, precum și necesitatea promovării unei mai mari responsabilități a unităților de învățământ și a instituțiilor publice cu privire la manifestările de abuz și hărțuire în școli și online prin intermediul rețelelor de socializare.

Referitor la categoriile vulnerabile (după cum se menționează și în documentul transmis de IRDO către Comitetul European pentru Drepturile Sociale pentru elaboarea comentariilor pentru cel de al 22-lea Raport național al României în vederea implementării Cartei Sociale Europene), conform cercetărilor întreprinse de Institut, încă nu sunt furnizate suficiente informații privind *exploatarea prin muncă a copiilor* și de aceea nu este clar dacă numărul acestora este sau nu în creștere. Institutul a transmis informații cu privire la copiii aflați în sistem special de protecție, menționând o serie de cazuri de abuz sau neglijență. Una dintre principalele probleme remarcate a fost lipsa datelor dezagregate, care pot ajuta la realizarea analizelor de impact și pot oferi informații importante cu privire la măsurile necesare care trebuie adoptate pentru a asigura protecția grupurilor și persoanelor vulnerabile.

Activitatea de cercetare privind studiul pregătitor în vederea raportării IRDO pentru vizita Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) pe teme precum educația incluzivă, situația minorității rome, educația pentru drepturile omului, evoluția legislației naționale privind educația, integrarea migranților și refugiaților în societate, condițiile pentru reîntregirea familiilor acestora.

IRDO promovează o cultură a statului de drept. Comunicând rezultatul cercetărilor sale în domeniu, Institutul a contribuit în 2024 la Raportul ENNHRI privind statul de drept, precum și la Raportul de țară privind statul de drept elaborat de Comisia Europeană.

Promovând consolidarea unei culturi pentru drepturile omului, activitatea de cercetare a Institutului s-a axat și pe elaborarea unor cursuri de formare pentru elevi, pentru cadre didactice și pentru beneficiari din rândul unor instituții publice, care oferă informații privind procedurile judiciare în fața Curții Europene a Drepturilor Omului și jurisprudența acesteia.

Activitățile de cercetare întreprinse de Institut pe parcursul anului 2024 s-au orientat spre pregătirea unor materiale documentate și atractive pentru promovarea drepturilor și libertăților fundamentale prin educație continuă și la orice vârstă. Materialele elaborate au abordat o varietate de teme privind drepturile minorităților naționale, drepturile copiilor, drepturile persoanelor cu dizabilități, drepturile migranților și refugiaților, drepturile victimelor violenței domestice, importanța luptei pentru combaterea oricăror forme de discriminare, precum și o mai bună înțelegere a diversității, a culturii și tradițiilor minorităților naționale.

În cadrul Grupului de lucru al IRDO pentru drepturile femeilor, egalitate de șanse și combaterea violenței au fost prezentate concluziile cercetării IRDO privind percepția minorității romă în societatea românească, care a constituit un punct de plecare al dezbaterilor pe această temă, urmate de recomandările membrilor grupului.

Tot relativ la problematica drepturilor romilor, cu prilejul întâlnirii cu cercetători din cadrul Universității Bilkent din Ankara, Turcia, Institutul Român pentru Drepturile Omului a colaborat cu aceștia în vederea realizării unui studiu comparativ independent privind situația drepturilor persoanelor de etnie romă din Turcia și din România. Proiectul constă în documentare, informare și cercetare având ca obiectiv un studiu de caz comparativ Turcia- România privind situația exercitării drepturilor de către tinerele femei romă din cele două țări. IRDO și-a oferit sprijinul în realizarea acestui proiect și a prezentat dintr-o perspectivă obiectivă situația drepturilor minorităților naționale, axându-se în special pe modul în care societatea românească receptează comunitatea romă. Institutul a evidențiat contribuția sa la combaterea discriminării prin programele de educație și formare adresate atât tinerei generații, cât și cadrelor didactice.

Rezultatele activităților de cercetare în legătură cu aspecte privind siguranța femeilor au stat la baza campaniei IRDO „Să acționăm împreună pentru protecția femeilor!”, lansată în 25 noiembrie și încheiată în data de 10 decembrie, cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului. Campania a fost punctul de plecare pentru viitoarea cercetare care va sintetiza piedicile principale cu care se confruntă femeile în exercitarea drepturilor lor. În cadrul acestei campanii au fost adresate instituțiilor relevante, ONG-urilor și actorilor implicați în promovarea și protecția drepturilor femeilor o serie de întrebări cheie privind drepturile și siguranța femeilor în societatea românească, având ca punct de plecare cea mai recentă problematică semnalată – hărțuirea în universități și unități de învățământ. Răspunsurile obținute vor fi centralizate și analizate, iar rezultatele acestei cercetări vor fi comunicate în cadrul Grupului de lucru al IRDO pentru drepturile femeilor în vederea formulării unor recomandări viitoare și a identificării unor căi comune de acțiune pentru garantarea protecției femeilor față de violență, hărțuire și abuzurile sub toate formele.

Realizarea unui material educativ pentru comemorarea Holocaustului. În elaborarea materialului s-au urmărit două dimensiuni – cea istorică prin care s-a rememorat trecutul, și cea actuală – cu referiri la combaterea recurenței unor mesaje motivate de ură și a atitudinilor rasiste, xenofobe sau a șovinismului, în contextul

conflictelor prezentului, cu grave implicații asupra păcii mondiale. Cu acest prilej, au fost prezentate cazuri concrete ale unor astfel de manifestări la nivel european. Pe lângă aspectele menționate, prezentarea elaborată de IRDO a furnizat și recomandări bibliografice utile. Materialul a fost diseminat în unitățile de învățământ partenere ale Institutului, precum și în rândul unor asociații și fundații pentru tineret. Acesta este destinat atât tinerei generații cât și cadrelor didactice, care îl pot utiliza ca suport sau sursă de inspirație în procesul educativ.

Institutul a acordat atenție studierii unor modalități cu privire la o mai bună comunicare referitoare la problematica conformității dintre inteligența artificială (IA) și drepturile omului, statul de drept și democrația. Rolul IA și impactul său potențial asupra drepturilor omului trebuie să fie mai bine înțelese de societate, precum și de factorii de decizie, ceea ce IRDO subliniază și în cadrul cursurilor sale de formare pentru o cultură a drepturilor omului. În cursul anului 2024, la cererea Departamentului pentru Cooperare Parlamentară din cadrul Senatului României, IRDO a formulat puncte de vedere privind evoluția deceniului digital 2023, precum și relația dintre inteligența artificială, etică și drepturile omului.

Rezultatele activității de cercetare din Institut au fost valorificate în cadrul lucrării „Educația pentru drepturile omului - dobândirea și promovarea unei culturi a drepturilor omului”. În cadrul acesteia au fost evidențiate pe larg cele trei dimensiuni fundamentale ale educației pentru drepturile omului, precum și principiile care călăuzesc realizarea unei educații în spiritul drepturilor omului: egalitate și nediscriminare, unitate, indivizibilitate, interdependență. S-au analizat provocările care vin chiar din interiorul sistemului de drepturi în sensul în care din cele patru generații de drepturi, unele pot veni în contradicție cu altele. În conținutul lucrării a fost abordată și problematica celei de a patra generații de drepturi subiective, dintre care așa-numitele drepturi ale generațiilor viitoare, drepturi legate de ingineria genetică, sau drepturi care decurg din explorarea și exploatarea spațiului cosmic. Lucrarea a fost prezentată în cadrul reuniunii „*Drepturile omului – tezaur juridic al umanității*” care a avut loc la Academia Română. Tematica evenimentului a evidențiat rolul drepturilor omului ca pilon al justiției, păcii și demnității umane și modul în care principiile juridice universale au influențat legislația internațională și națională, creând un cadru global pentru respectarea demnității umane.

În calitate de membru în cadrul Comitetului pentru Carta drepturilor fundamentale a UE (Comitetul pentru Cartă), Institutul Român pentru Drepturile Omului oferă consiliere și recomandări autorităților de management cu privire la cazurile de nerespectare a prevederilor Cartei și privind gestionarea reclamațiilor de încălcare a drepturilor prevăzute în Cartă. În această calitate a realizat o activitate de cercetare științifică care a stat la baza unei ample prezentări în cadrul Comitetului pentru Carta drepturilor fundamentale a UE. Cercetarea s-a axat pe prezentarea și relevanța Cartei ca instrument relativ nou al dreptului european, care consacră drepturile și libertățile civile, politice, sociale, economice și culturale în spațiul european. Carta drepturilor fundamentale a UE este inclusă ca un nou principiu orizontal, care urmează să fie evaluat în cererile de proiecte pentru fondurile de politică regională și structurală ale UE. Carta stabilește drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor Uniunii Europene, pe care toate instituțiile UE au datoria să le protejeze, implicit și autoritățile naționale. Carta reafirmă drepturile bazate pe tradițiile constituționale și obligațiile internaționale comune statelor membre ale UE și reprezintă valorile fundamentale ale UE. Cercetarea a pornit de la analiza principalelor principii orizontale: egalitatea de șanse, nediscriminarea, accesibilitatea, egalitatea de gen și

dezvoltarea durabilă. În perioada de finanțare UE 2021-2027 se poate spune că se consolidează un mecanism mai eficient de monitorizare a respectării drepturilor omului în cadrul proiectelor și programelor. În ciclurile de finanțare precedente, instituțiile naționale pentru drepturile omului și organisme de egalitate nu aveau un rol în parteneriatul național de monitorizare a fondurilor UE. În acest context, susținând prezentarea în Adunarea Comitetului pentru Carta UE, IRDO a avut prilejul de a-și oferi expertiza în domeniul promovării și respectării Cartei în cadrul proiectelor finanțate din fonduri UE.

În cadrul cercetării pentru pregătirea videoconferinței cu tema: „*Agenda 2030 – o abordare din perspectiva drepturilor omului a Obiectivelor Dezvoltării Durabile*”, susținută de Institutul Român pentru Drepturile Omului la invitația Centrului regional de resurse pentru educația civică (CRREC) și American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic Bacău, au fost analizate documentele programatice și întâlnirile ONU la nivel înalt prin intermediul cărora s-a conturat și a evoluat de-a lungul timpului conceptul de dezvoltare durabilă, fiind evidențiat contextul în care statele membre ONU au adoptat în 2015 „Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă”, documentul fiind considerat Carta Secolului 21 pentru popoare și umanitate. Au fost analizate conținutul și importanța Agendei 2030, Rezoluția Parlamentului European din 15 iunie 2023 referitoare la punerea în aplicare și realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă (2023/2010(INI)), precum și cel mai recent Raportul ONU privind ODD-urile. În a doua parte a cercetării, după analiza parcursului care a condus la formarea conceptului de dezvoltare durabilă, s-au abordat provocările care ar putea încetini realizarea obiectivelor Agendei 2030, printre care se numără discrepanțele dintre săraci și bogați, inegalitățile, discriminarea, lipsa accesului egal la locuințe, la educație, la justiție, la servicii de sănătate și apă potabilă, conflictele de pe glob care amenință dreptul la viață, pacea și siguranța tuturor. Pornind de la cristalizarea conceptului de dezvoltare durabilă și istoria evoluției acestuia, cercetarea s-a axat pe stadiul realizării ODD-urilor atât la nivel național, cât și global, dar și pe semnificația și rolul Agendei 2030 în promovarea respectului universal pentru drepturile omului și demnitatea umană, pentru statul de drept, justiție, egalitate și nediscriminare.

Drepturile copiilor și tinerilor

În sprijinul atingerii la nivel național al celui de-al patrulea Obiectiv de Dezvoltare Durabilă – educația de calitate, prin activitățile sale din 2024 privind promovarea drepturilor copiilor și tinerilor, Institutul s-a focusat pe promovarea și consolidarea unei educații pentru dobândirea unei culturi a drepturilor omului. Au fost realizate și susținute programe de formare flexibile, abordate din perspectivă multidisciplinară, adaptate solicitărilor beneficiarilor și categoriilor de vârstă ale grupului țintă.

Pentru cursurile susținute de Institut și pentru campaniile de informare și conștientizare dedicate tinerilor, IRDO a analizat aspecte ale legislației naționale, europene și internaționale cu privire la drepturile copilului. Au fost evidențiate principalele principii consfințite de Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului și explicate atribuțiile unor instituții și organisme naționale cu preocupări în domeniul drepturilor copilului. S-au analizat și abordat aspecte privind victimizarea, participarea involuntară a copilului la acte de violență domestică, psihologică și fizică, dar și mjloacele de gestionare, prevenire și combatere a acestor fenomene. Axându-se pe promovarea și înțelegerea ideii că minorii sunt titulari de drepturi, conținutul programelor și cursurilor de formare a subliniat necesitatea respectării valorilor democratice de către

tinerei, cultivarea creativității, încurajarea implicării și a simțului responsabilității cetățeniei active într-o societate incluzivă. O mare parte a aspectelor privind problematica drepturilor copiilor și tinerilor, au fost analizate și integrate în programele de formare ținându-se cont de relevanța și legătura cu alte tematici ale celorlalte principale arii de interes, precum: egalitatea de șanse, nediscriminarea sau drepturile categoriilor vulnerabile (drepturile copiilor romi, ale copiilor migranți, ale copiilor refugiați sau ale celor cu dizabilități).

Complementare activităților de formare, cele de informare și conștientizare au abordat problematici de actualitate din domeniul drepturilor omului, cu accent pe drepturile copilului și tânărului.

Institutul Român pentru Drepturile Omului a promovat educația pentru egalitate de șanse integrând totodată și sprijinul pentru realizarea ODD 5 – egalitatea de gen. În consonanță cu ODD 10 – reducerea inegalităților, Institutul a explorat prin programele sale posibile modalități de prevenire și combaterea a fenomenului de bullying în școli și pe rețelele de socializare, punând accent și pe o mai bună conștientizare a acestui tip de abuz, dar și pe importanța și rolul pe care le au școala și familia în modelarea personalității tinerilor.

Activitatea de cercetare a fost realizată și pentru pregătirea unor programe de formare privind prezentarea drepturilor copiilor în procedurile de justiție juvenilă precum și importanța respectării drepturilor copiilor care participă la procedurile judiciare sau la procedurile conexe acestora, în calitate de victime și/sau martori, însoțite de exemple extrase din jurisprudența CEDO. Obiectivul major al acestui program a fost o mai bună înțelegere de către minori a faptului că sunt titulari de drepturi, dar și conștientizarea propriei responsabilități față de respectarea drepturilor celorlalți.

În cadrul celei de-a doua ediții a proiectului național „*Tinerii împreună*” a fost diseminat *Ghidul IRDO privind prevenirea situațiilor de violență asupra copiilor și tinerilor din centrele rezidențiale*¹⁰. Obiectivul principal al proiectului a fost promovarea sportului ca instrument de incluziune socială și cetățenie activă. Acesta a fost organizat de Asociația Zâmbește pentru Viitor și cofinanțat de Consiliul Județean Brașov.

În conformitate cu art. 263 din Codul Civil, Institutul susține și promovează principiul interesului superior al copilului. Aspecte ale aplicării drepturilor copilului au fost abordate de Institut și în cadrul Conferinței internaționale „*Custodia, drepturile de vizitare și siguranța copilului – provocări legislative, aspecte civile și penale*”, eveniment organizat de către Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV) în parteneriat cu Asociația Dreptate și Educație pentru Toți – ADEPT. IRDO a susținut în cadrul conferinței o abordare multidisciplinară în ceea ce privește importanța respectării interesului superior al copilului și a propus recomandări pentru reglementarea alienării parentale în legislație.

Drepturile femeilor, egalitatea de gen, prevenirea și combaterea violenței

Prin activitățile sale de cercetare și informare, Institutul Român pentru Drepturile Omului a încurajat atingerea Obiectivului 5 al Dezvolării Durabile – egalitatea de gen, precum și necesitatea armonizării legislației naționale cu mecanismele și instrumentele

¹⁰ Ghidul poate fi consultat la adresa https://irdo.ro/upload_irdo/upload/Ghid_prevenire_violenta.pdf

europene și internaționale privind gestionarea și combaterea violenței împotriva femeilor. În cadrul activităților de formare, informare și conștientizare au fost promovate Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, Carta Socială Europeană revizuită, Convenția de la Istanbul, precum și Convenția ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor. Continuând parteneriatul cu Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse (ANES) și cu ONG-urile cu preocupări în domeniul drepturilor femeilor, IRDO a promovat prin activitățile circumscrise mandatului său implementarea Strategiei naționale privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2021-2027¹¹.

Prin intermediul Grupului de lucru pentru drepturile femeilor, egalitatea de șanse și combaterea violenței, Institutul a propus o mai strânsă colaborare instituțională în domeniul promovării și protecției drepturilor femeilor. Înființat încă din 2017, Grupul de lucru al IRDO a avut ca obiectiv promovarea implementării celor doi piloni ai Strategiei naționale 2021-2027: egalitatea de șanse și combaterea violenței. Grupul de lucru a reunit în 2024 instituții naționale și ONG-uri care au analizat o serie de aspecte ale discriminării multiple cu care se confruntă femeile, propunând recomandări în domeniul respectării drepturilor acestora și al realizării egalității de gen. Membrii Grupului de lucru sunt reprezentanți ai unor instituții naționale și ai societății civile cu preocupări în domeniul promovării și protecției drepturilor femeilor, experți, psihologi, consilieri, juriști, funcționari publici, precum și reprezentanți ai unor organizații internaționale. În cursul anului 2024, Institutul a colaborat în cadrul Grupului de lucru cu Asociația Femeilor din România – Împreună (AFRI), Asociația ANAIS, Asociația NOVAPOLIS, Fundația Sensiblu, Centrul FILIA, Asociația SOLWODI, Asociația Women for a Better Society, Administrația Penitenciarelor, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, Agenția ONU pentru Refugiați.

Cu sprijinul Grupului de lucru pentru drepturile femeilor, IRDO a prezentat recomandări și concluzii privind situația drepturilor femeilor în România, în vederea pregătirii celui de-al 9-lea Raport al României către Comitetul CEDAW.

În cadrul întâlnirilor și consultărilor Grupului de lucru au fost analizate obstacolele și provocările cu care se confruntă femeile din societatea românească în exercitarea drepturilor lor: efectele conflictului armat din Ucraina, agravarea violenței, accesul la educație, justiție și sănătate, reprezentativitatea femeilor, aspecte ale hărțuirii în unități de învățământ. În acest context a fost evidențiată discrepanța dintre eficiența legislației naționale și dificultățile în implementarea acesteia.

Membrii Grupului de lucru al IRDO au inițiat o analiză a uneia dintre cele mai recente probleme cu care se confruntă femeile și care este asociată fenomenului violenței – hărțuirea sexuală în universități și unități de învățământ. Acest aspect a fost subiectul unei dezbateri și în cadrul reuniunii cu tema „*Siguranța femeilor, combaterea hărțuirii și a violenței*” organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația ANAIS și Asociația Femeilor din România – Împreună (AFRI). Violența sub toate formele sale continuă să reprezinte una dintre cele mai puternice piedici în calea realizării obiectivelor dezvoltării durabile, în special al Obiectivului 5 – egalitate de gen. Membrii Grupului de lucru al IRDO pentru drepturile femeilor, combaterea violenței și

¹¹ Strategia poate fi consultată aici

https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMPS/Transparenta_decizionala/09032021Anexa_1_SNE_SVD_cu_ANDPDCA_CNPP_29_01.pdf

egalitatea de șanse au semnalat principalele cauze ale hărțuirii și motivele pentru care victimele aleg să nu raporteze astfel de cazuri.

La inițiativa Institutului, membrii Grupului de lucru pentru drepturile femeilor au analizat proiectul de lege privind păstrarea anonimatului plângerilor victimelor hărțuirii sexuale – PL-x nr. 522/2024, promulgat prin Decretul nr. 1364/2024. Cu prilejul celor 16 zile de combatere a violenței, IRDO a lansat campania „*Împreună pentru siguranța femeilor*” adresând instituțiilor, societății civile și actorilor relevanți o serie de întrebări cheie privind combaterea hărțuirii sexuale în unitățile de învățământ, precum și problemele cu care se confruntă femeile în exercitarea drepturilor lor. Răspunsurile obținute urmează să fie centralizate și analizate, și vor constitui obiectul unei cercetări în vederea identificării principalelor cauze ale violenței, precum și a unor căi comune de acțiune. În chestionar s-au solicitat și opinii cu privire necesitatea aprobării proiectului de lege PL-x nr. 522/2024. În acel moment existau 44.585 de semnături la petiția pentru aprobarea acestuia. În 27 noiembrie 2024 proiectul de lege devine Legea nr. 296/ 2024 prin care se completează art.7 al Ordonanței de Guvern nr. 27/2002 privind reglementarea soluționării petițiilor. Se prevede că raportarea anonimă este permisă pentru victimele hărțuirii sexuale în vederea protecției acestora. Membrii Grupului de lucru al IRDO au promovat și au recomandat ca urmare a consultărilor și dezbaterilor necesitatea adoptării acestei legi.

În 2024 Institutul Român pentru Drepturile Omului a făcut parte din Grupul de lucru al Agenției Naționale pentru Egalitate de Șanse pentru consolidarea cadrului legal în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice. IRDO a contribuit cu formulări și recomandări privind completări și amendamente la Legea nr. 217/2003 republicată și la Ordinul nr. 146/2578/2018 privind abordarea cazurilor de violență domestică de către cadrele polițienești. Totodată, IRDO a contribuit la propunerile de modificare ale Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și tratament dintre femei și bărbați, prezentând sugestii de formulare a unei definiții mai clare și mai complexe a conceptului de hărțuire morală la locul de muncă.

IRDO sprijină în activitatea de promovare a drepturilor femeilor și accesul la servicii de sănătate, precum și respectarea drepturilor privind sănătatea sexuală și reproductivă a acestora. Cu titlu de exemplu, Institutul a participat pe această temă la webinarul dedicat „*Integrării drepturilor sexuale și reproductive în monitorizarea și raportarea privind drepturile omului*”, în cadrul căruia au fost abordate o serie de aspecte privind aceste drepturi esențiale ale femeilor, care dacă nu sunt exercitate sau sunt încălcate periclitează dreptul la sănătate și chiar la viață. Evenimentul a fost organizat de Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului (ENNHRI), în parteneriat cu Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA).

În cadrul Grupului de lucru al IRDO pentru drepturile femeilor, egalitate de șanse și combaterea violenței au fost abordate în cursul anului 2024 o serie de probleme cu care se confruntă femeile în domeniul dreptului la sănătate: accesul limitat la servicii de îngrijire medicală pentru femeile române, femeile cu dizabilități, femeile migrante, femeile în vârstă și femeile fără adăpost. Dificultatea accesării serviciilor de sănătate în zone rurale, dezvoltarea insuficientă a serviciilor de informare, sau chiar închiderea unor spitale din zonele rurale, precum și creșterea costurilor asociate unei sarcini și a ratelor scăzute de înregistrare pentru asigurările naționale de sănătate. A fost abordată și problema numărului ridicat de sarcini în rândul adolescentelor, absența educației obligatorii în funcție de vârstă

privind sănătatea sexuală și reproductivă în programa școlară și lipsa instruirii cadrelor didactice în acest domeniu.

Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități a Senatului României și Asociația Moaşelor Independente au organizat în data de 23 aprilie 2024 conferința cu tema „*Drepturile fetelor și femeilor în societatea românească modernă*”. Cu acest prilej, Institutul a prezentat concluzii din cadrul activităților Grupului de lucru pentru drepturile femeilor, egalitate de șanse și combaterea violenței. Totodată, a prezentat și distribuit cea mai recentă publicație în materie a Institutului „*Drepturile femeilor. O viață fără violență este dreptul fiecărei femei*”, care cuprinde sinteza activității, propunerilor, recomandărilor și concluziilor membrilor Grupului de lucru privind situația drepturilor femeilor la nivel național, evoluții în legislația internațională, europeană și națională, precum și stadiul implementării celor mai recente recomandări adresate României atât la nivel european cât și prin intermediul Mecanismului Evaluării Periodice Universale al Biroului Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (UPR). Au fost abordate subiecte privind egalitatea de gen și rolul statului în asigurarea sănătății educației și prevenției, îmbunătățirea accesului la servicii de planificare familială, condițiile și piedicile privind avortul la cerere în societatea românească, modalități de asigurare a sprijinului pentru mamele minore și importanța prevenirii sarcinilor la adolescente.

Migrație și azil

În cursul anului 2024, Institutul Român pentru Drepturile Omului și-a propus să vină în sprijinul refugiaților din Ucraina care și-au găsit un loc de muncă în România. Astfel, Institutul a inițiat un parteneriat cu ANES, Asociația NOVAPOLIS și Roua Center Constanța prin care a fost realizată traducerea în limba ucraineană a „*Ghidului practic privind hărțuirea morală la locul de muncă*”¹² (realizat de IRDO-ANES în 2022). Ghidul oferă un set de informații utile pentru angajații ucraineni din România, pentru ca aceștia să își cunoască mai bine drepturile, dar și pașii care trebuie urmați în cazul gestionării și combaterii oricărui tip de hărțuire la locul de muncă.

În parteneriat cu școlile gimnaziale și colegiile din București și din țară, Institutul Român pentru Drepturile Omului a continuat campania de informare și formare privind integrarea migranților și refugiaților în societate. Cu titlu de exemplu, IRDO a participat la evenimentul organizat de Centrul Europe Direct, găzduit de Institutul European din România, în parteneriat cu Facultatea de Litere a Universității București, secția Studii Europene. Tematica abordată a fost „*Oriunde poate fi acasă – cum percep tinerii fenomenul migrației*”. În cadrul unor module pe grupuri de discuție au participat studenți, ambasadori junior și seniori ai școlilor EPAS din București: Epas Xenopol și Liceul Teoretic „Eugen Lovinescu” din București. Fenomenul migrației a fost analizat din perspectiva modului în care acesta este perceput de către societatea românească și în special de către tineri. Dezbaterile au fost facilitate de reprezentanți ai Asociației Migrasis, ai Forumului Român ARCA pentru Refugiați și Migranți, ai Institutului Român pentru Drepturile Omului și ai Asociației NOVAPOLIS. S-au discutat o serie de probleme cu care se confruntă studenții străini non-UE în universitățile românești, precum și de ce ar trebui considerată migrația drept o oportunitate și un vector de schimbare în bine pentru

¹² Varianta tradusă în limba ucraineană a Ghidului poate fi consultată aici <https://irdo.ro/pdf/2024/Ghid%20practic%20privind%20hartuirea%20morala%20la%20locul%20de%20munca.pdf>

comunități. Obiectivul comun al acestei manifestări a fost o mai bună înțelegere a diversității, și a multiculturalității în societatea contemporană, în spiritul toleranței și al dobândirii unei culturi a drepturilor omului. IRDO a abordat tematica conferinței din prisma promovării și respectării drepturilor omului pentru toți, precizând că instituțiile rezidențiale trebuie să devină spații care respectă demnitatea umană și susținând implicarea directă a persoanelor cu dizabilități în privința deciziilor care le pot afecta direct sau indirect.

Drepturile persoanelor vârstnice

La nivel european și internațional se manifestă un interes crescut față de agism¹³, de aspecte ale discriminării persoanelor vârstnice, precum și de condițiile unei îmbătrâniri active într-o stare cât mai bună de sănătate. Prin activitățile de promovare a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, Institutul Român pentru Drepturile Omului promovează și drepturile persoanelor vârstnice de a avea o viață demnă și independentă și de a participa la viața socială și culturală, așa cum este prevăzut în articolul 25 al Cartei. Combaterea discriminării în muncă pe motiv de vârstă este prevăzută și în Directiva UE 2000/78/CE, care a devenit un instrument important în domeniul dreptului muncii, având ca scop un cadru legal de eliminare a discriminării pe motive de dizabilitate, orientare sexuală, religie sau convingeri și vârstă la locul de muncă.

În cadrul Grupului de lucru pentru drepturile femeilor, egalitate de șanse și combaterea violenței, IRDO a promovat Deceniul ONU pentru o îmbătrânire sănătoasă (2021-2030), acționând ca o punte de legătură între instituțiile naționale, societatea civilă, mediul academic și organisme internaționale, lansând un apel la coeziune interinstituțională în abordarea problemelor cu care se confruntă persoanele vârstnice în societatea românească. Faptul că *Deceniul îmbătrânirii sănătoase* a fost adoptat în 2020 nu este întâmplător, deoarece în timpul pandemiei de COVID-19 au ieșit în evidență mai mult ca oricând lacunele în politicile, sistemele și serviciile de sănătate de la nivel mondial.

Ca semnatar al Declarației comune a GANHRI în care se susține adoptarea unei Convenții a drepturilor persoanelor vârstnice, IRDO a evidențiat (în cadrul activităților la care a participat) varietatea problemelor cu care se confruntă persoanele vârstnice, de la resursele financiare scăzute, la accesul redus la servicii de sănătate și îngrijire. Marginalizarea și discriminarea acestor persoane împiedică incluziunea socială și limitează participarea lor reală în viața societății.

IRDO a participat în 2024 la Grupul de lucru al Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) privind provocările din domeniul protecției sociale pentru persoanele vârstnice. În cadrul acestui eveniment s-a discutat despre accesul persoanelor vârstnice la servicii de sănătate și despre aspecte ale îngrijirii pe termen lung a acestora. Cu acest prilej, Institutul a subliniat faptul că în România reformarea serviciilor de îngrijire de lungă durată pentru persoanele vârstnice reprezintă o condiție a Planului național de redresare și reziliență (PNRR) și a informat participanții cu

¹³ Termenul de „agism” provine de la cuvântul englezesc „age” (vârstă) și a fost propus în 1969 de Robert Butler pentru a denunța prejudecățile legate de bătrânețe. El definește o formă de discriminare pe criteriul vârstei înaintate. Cea mai evidentă formă de agism este limbajul. De aceea la recomandarea ONU termenul „bătrân” care a căpătat în timp conotații negative este de dorit să fie înlocuit cu „persoană vârstnică”.

privire la Strategia națională privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânire activă pentru perioada 2023-2030¹⁴.

Institutul Român pentru Drepturile Omului, în parteneriat cu Asociația Femeilor din România – Împreună (AFRI), a promovat drepturile persoanelor vârstnice și în dezbaterile organizată de Federația Europeană a Părinților și Îngrijitorilor la domiciliu. Federația reunește 19 organizații naționale din diferite state europene și militează pentru recunoașterea muncii neplătite, a muncii informale, pentru protecția socială a părinților, a tinerilor lucrători, precum și a însoțitorilor și îngrijitorilor persoanelor vârstnice. IRDO a semnalat problemele cu care se confruntă îngrijitorii, marginalizarea și veniturile scăzute ale acestora, precum și fenomenul muncii informale la nivel european. În cadrul evenimentului au fost prezentate evoluții în domeniu din Belgia, Finlanda, Danemarca, Italia și România și au fost explorate posibile recomandări pentru căi viitoare de acțiune privind exercitarea drepturilor părinților și îngrijitorilor la domiciliu.

În activitatea de promovare a drepturilor persoanelor vârstnice IRDO a cooperat în 2024 cu Asociația Habilitas, participând printr-o abordare din prisma respectării drepturilor omului la o serie de activități și proiecte Habilitas, axate pe evaluarea calității îngrijirii pe termen lung pentru persoanele vârstnice și pe terapia prin artă pentru cetățenia activă și incluziunea persoanelor vârstnice în viața comunității.

Nediscriminare

Combaterea discriminării este un deziderat fără de care nu poate fi promovată și înțeleasă educația pentru o cultură a drepturilor omului. Institutul, prin corolarul activităților sale de cercetare, formare, informare și conștientizare, abordează aspectele discriminării în special din perspectiva drepturilor categoriilor vulnerabile (copii și tineri, victime ale violenței, minorități, migranți, refugiați, persoane cu dizabilități, persoane vârstnice). Activitățile IRDO de combatere a discriminării se întrepătrund adesea cu cele de promovare a drepturilor copiilor și tinerilor, având ca obiectiv major combaterea oricăror forme de abuz și încălcare a drepturilor omului. În acest sens, Institutul a elaborat și susținut cursuri de formare în domeniul promovării, respectării și protecției drepturilor categoriilor vulnerabile, conform solicitărilor beneficiarilor – unități de învățământ preuniversitar, universități, dar și specialiști – cadre didactice, personal din ministere și instituții naționale, polițiști, juriști, psihologi.

În 2024, Institutul Român pentru Drepturile Omului a analizat diferitele forme ale negării și minimalizării Holocaustului și a utilizat informațiile și cunoștințele necesare în cadrul unor prezentări cu scop educativ pentru elevii și profesorii Școlii Gimnaziale „Sfânta Cuvioasa Parascheva” din comuna Smârdan, județul Galați și ai Colegiului Economic „Virgil Madgearu” din Galați, evidențiind prin informațiile puse la dispoziția tinerilor, provocările fundamentale pentru valorile umane.

În cuprinsul cercetării care a sprijinit realizarea acestui material a fost evidențiată importanța temei desemnate de ONU pentru acest an, „Comemorarea Holocaustului și Educația”. Au fost abordate atât consecințele grave ale Holocaustului asupra societății umane, cât și importanța dimensiunii educative pentru cunoașterea cât mai obiectivă a

¹⁴ Strategia poate fi consultată aici <https://mmuncii.ro/j33/index.php/ro/comunicare/comunicate-de-presa/6802-cp-aprobare-strategie-nationala-ingrijire-lung%C4%83-durata-2023-2030-14122022>

faptelor istorice. Materialul s-a concentrat și pe combaterea recurenței unor mesaje motivate de ură și a atitudinilor rasiste, periculoase, mai ales în contextul actual al conflictelor îngrijorătoare ale secolului XXI, cu grave implicații asupra păcii mondiale. Această prezentare a fost concepută astfel încât să se adreseze atât tinerei generații, cât și cadrelor didactice, care îl pot utiliza ca suport în procesul educativ, și a fost diseminată în mai multe unități de învățământ partenere ale Institutului, precum și în rândul unor asociații și fundații pentru tineret.

Alăturându-se ca în fiecare an acțiunii europene *Săptămâna de combatere a rasismului* IRDO a lansat *Campania „NU discriminării rasiale!”*, în care au fost angrenate școlile gimnaziale și colegiile partenere. Tema aleasă de ONU pentru 2024 a fost: „*Un deceniu de recunoaștere, justiție și dezvoltare: implementarea Deceniului internațional pentru persoanele de origine africană*”. La inițiativa IRDO a avut loc un concurs național de creații artistice (grafică, pictură, desene) și eseuri, cu obiectivul de a sensibiliza generația tânără cu privire la problematica diversității, a înțelegerii conceptului de rasă drept construct social, a unei percepții umaniste a etniilor și a culturilor, în vederea depășirii concepțiilor rasiste și xenofobe prin cultivarea atitudinilor de toleranță, acceptare și respect.

Persoane cu dizabilități

Pe parcursul anului 2024 au fost analizate documente elaborate de Comitetul ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități și jurisprudența sa, precum și exemple de bune practici în activitatea de monitorizare a diferitelor instituții de drepturile omului. Sesiunile de formare au urmărit diseminarea de informații privind Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități și Cadrul UE pentru promovarea, protejarea și monitorizarea punerii în aplicare a Convenției din perspectiva drepturilor economice, culturale și sociale.

Institutul Român pentru Drepturile Omului a promovat *Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2021-2027*, activități de conștientizare, în special în rândul tinerilor. Institutului îi revin următoarele responsabilități specifice conform mandatului său în cadrul planului național de implementarea a Strategiei: 1) accesibilitate și mobilitate – campanii de conștientizare privind drepturile persoanelor cu dizabilități; 2) protecția drepturilor – îmbunătățirea posibilității persoanelor cu dizabilități de a lua decizii; creșterea accesului persoanelor cu dizabilități la ocupare în muncă; îmbunătățirea accesului la serviciile sociale necesare pentru o viață independentă – promovarea dreptului persoanelor cu dizabilități de a fi incluse în comunitate; educație – îmbunătățirea accesului la educație de calitate pentru toate nivelurile de învățământ preuniversitar; implementarea și monitorizarea Convenției.

Institutul a integrat promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități în campaniile din 2024 privind combaterea discriminării și a rasismului, realizarea incluziunii sociale, a drepturilor persoanelor migrante sau refugiate cu dizabilități, combaterea violenței și a hărțuirii la locul de muncă.

Ca în fiecare an, Institutul a colaborat cu reprezentanți din cadrul Nazarcea Grup, întreprindere socială dezvoltată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) Sector 1, care sunt și membri în Grupul de lucru al IRDO pentru drepturile femeilor și egalitatea de șanse. De-a lungul parteneriatului pe care Institutul

Român pentru Drepturile Omului îl are cu Nazarcea Grup, s-au desfășurat o serie de activități comune în sprijinul incluziunii socio-profesionale a persoanelor cu dizabilități.

IRDO a luat parte în 2024 la lucrările Conferinței *„Provocări și limite în respectarea drepturilor și demnității persoanelor cu dizabilități precum și îmbunătățirea continuă a calității vieții în facilitățile rezidențiale și spitale/secții de psihiatrie”*. Evenimentul, dedicat Zilei internaționale a persoanelor cu dizabilități, a fost organizat de Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități din cadrul Senatului României în parteneriat cu Consiliul de Monitorizare a Implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități. Reprezentanți ai autorităților publice, organizațiilor non-guvernamentale, specialiști în domeniul drepturilor omului și membri ai comunității persoanelor cu dizabilități au analizat provocările actuale și soluțiile necesare în contextul respectării Convenției ONU. Totodată, a fost evidențiată necesitatea unor măsuri concrete pentru respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor cu dizabilități la nivel național. IRDO a subliniat necesitatea existenței unui mecanism funcțional care să ofere îndrumări privind dezinstituționalizarea la nivel național.

Agenda 2030 – abordarea ODD-urilor din prisma drepturilor omului

Principiul de bază al Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă de a nu lăsa pe nimeni în urmă reprezintă angajamentul tuturor statelor membre ONU de a eradica sărăcia, de a pune capăt excluziunii și discriminării, precum și de a reduce inegalitățile – toate acestea constituind principalele obstacole în calea realizării drepturilor omului pentru toți. Pentru ca nimeni să nu fie lăsat în urmă, factorii de decizie, societatea civilă și fiecare cetățean se angrenează în crearea unui climat favorabil din punct de vedere economic, social și politic, pentru ca toți oamenii să poată beneficia de pe urma dezvoltării și a realizării depline a drepturilor omului, fără discriminare pe criterii de sex, vârstă, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau de altă natură, naționale și sociale. Principiul de a nu lăsa pe nimeni în urmă este sprijinit de realizarea egalității și de nediscriminare, ambele reprezentând la rândul lor principii de bază în dreptul internațional al drepturilor omului.

Pe parcursul anului 2024 Institutul Român pentru Drepturile Omului (IRDO) a susținut atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă din prisma unei abordări bazate pe drepturile omului. Institutul a inițiat consultări și a făcut apel la cooperare interinstituțională pentru identificarea unor lacune existente în îndeplinirea ODD-urilor, semnalând domeniile în care ar fi necesare îmbunătățiri. Prin toate tipurile de activități desfășurate pe parcursul anului 2024, IRDO a continuat să susțină necesitatea și importanța educației continue de calitate (ODD 4) și rolul acesteia în formarea unei culturi a drepturilor omului. Promovând dreptul la șanse egale și egalitatea de gen (ODD 5) prin intermediul Grupului de lucru pentru drepturile femeilor și combaterea violenței domestice, IRDO a acționat ca o punte de legătură între instituțiile naționale și societatea civilă, pentru a identifica barierele majore cu care se confruntă femeile în societatea românească dar și pentru a formula posibile recomandări comune pentru politici și măsuri viabile la nivel național. În cadrul Grupului de lucru au fost analizate și cauzele scăderii indicelui egalității de gen pentru România. Totodată, Institutul, în conformitate cu mandatul său, a sprijinit importanța reducerii inegalităților (ODD 10) prin activitățile sale de prevenire și combatere a discriminării, de promovare a drepturilor minorităților și

categoriilor vulnerabile; a continuat să susțină importanța atingerii ODD 1 – fără sărăcie; ODD 3 – asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă. ODD 13 – acțiuni climatice; ODD 16 – pace, justiție și instituții eficiente, prin promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.

IRDO a susținut lucrările videoconferinței cu tema: „*Agenda 2030 - o abordare din perspectiva drepturilor omului a Obiectivelor Dezvoltării Durabile*” la invitația CRREC și American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic Bacău. Având drept grupuri țintă tinerii dar și cadrele didactice, lucrările conferinței s-au axat pe o prezentare a apariției și evoluției conceptului de dezvoltare durabilă, precum și pe stadiul actual al realizării ODD-urilor atât la nivel național, cât și global. Au fost evidențiate principiile care stau la baza Agendei 2030, precum și rolul acestui document programatic în promovarea respectului universal pentru drepturile omului și demnitatea umană, pentru statul de drept, justiție, egalitate și nediscriminare.

În cursul anului 2024, Institutul a urmărit să identifice posibile piedici în realizarea țăintelor propuse la nivel național pentru îndeplinirea ODD-urilor. Astfel, petițiile care se înscriu pe categorii de drepturi sub anumite ODD-uri indică gradul în care sunt necesare politici și măsuri de intervenție pentru a progresa în îndeplinirea acestora. Prin inițierea unei astfel de clasificări, Institutul și-a propus să ofere exemple practice de orientare la nivel național, atât pentru realizarea drepturilor omului, cât și pentru atingerea obiectivelor dezvoltării durabile din perspectiva drepturilor omului. Clasificarea petițiilor din perspectiva conexiunii cu ODD-urile reprezintă un barometru al stadiului actual al realizării acestora și semnalează necesitatea gestionării unor obstacole structurale care pot încetini progresul în îndeplinirea ODD-urilor.

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene¹⁵ asigură protecția drepturilor fundamentale ale cetățenilor din Uniunea Europeană, fiind un instrument modern și complex al legislației UE pentru protecția și promovarea drepturilor și libertăților individuale. La elaborarea Cartei s-au avut în vedere schimbările rapide din societate, progresul social, precum și evoluțiile științifice și tehnologice.

Instituțiilor naționale pentru drepturile omului le revine un rol important în promovarea și protecția drepturilor consfințite prin Cartă. Acestea evaluează situația drepturilor fundamentale din țările lor și contribuie la raportări către Comisia Europeană privind statul de drept.

Așa cum a subliniat și Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE (FRA), unele dintre instituțiile naționale pentru drepturile omului, printre care și IRDO, se confruntă cu o capacitate redusă, cu personal și resurse insuficiente, precum și cu piedici în exercitarea unui mandat independent. La nivelul factorilor de decizie există un nivel scăzut de cunoaștere în ceea ce privește principiile, conținutul Cartei, precum și modalitățile de aplicare a acesteia.

¹⁵ Documentul în limba română poate fi consultat la adresa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/AUTO/?uri=celex:12016P%2FTXT>

Pe parcursul anului 2024, activitatea IRDO în domeniul promovării și aplicării Cartei s-a axat pe două dimensiuni: promovarea pentru o mai bună cunoaștere a acesteia prin acțiunile organizate de Institut, și activitatea de monitorizare privind respectarea Cartei în proiecte derulate cu fonduri europene. Institutul a evidențiat necesitatea aplicării Cartei în procesul de justiție și a susținut o abordare din prisma drepturilor omului în elaborarea proiectelor și în gestionarea provocărilor ce pot apărea în procesul de implementare a acestora.

Institutul Român pentru Drepturile Omului este membru în Comitetul național pentru Carta drepturilor fundamentale (Comitetul pentru Cartă). Membrii Comitetului se reunesc de două ori pe an pentru a oferi consiliere și recomandări autorităților de management cu privire la cazurile de nerespectare a prevederilor Cartei și pentru gestionarea reclamațiilor de încălcare a drepturilor prevăzute în Cartă. Importanța Cartei drepturilor fundamentale a UE în contextul utilizării fondurilor pentru perioada 2021-2027 este conferită de faptul că aceasta reprezintă o condiție favorizantă orizontală (CFO), fiind o cerință-cheie impusă de Comisia Europeană, urmărită orizontal în toate programele și finanțările pe care Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene le gestionează.

În cadrul Comitetului pentru Cartă, la solicitarea Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), Institutul a realizat o prezentare privind problematica drepturilor omului și respectarea acestora, principiile orizontale, atribuțiile IRDO, bunele practici și uzanțele internaționale, precum și situațiile în care Carta a fost încălcată în diverse state membre și uneori chiar de către instituțiile europene. Pentru realizarea acestei prezentări institutul a realizat o amplă activitate de cercetare pentru a avea o abordare cât mai amplă a aspectelor privind aplicarea Cartei.

În perioada 21-22 februarie 2024, IRDO a participat la Conferința finală a proiectului *Consolidarea punerii în aplicare a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, instituții naționale pentru drepturile omului în Uniunea Europeană*. Evenimentul a fost organizat de FRA și a avut loc la Bruxelles. Printre temele abordate cu prilejul conferinței au fost: îmbunătățirea și înțelegerea rolului instituțiilor naționale pentru drepturile omului în aplicarea Cartei Uniunii Europene la nivel național; accesul participanților la întâlniri în rețea, în vederea consolidării legăturilor între state și a cooperării internaționale pentru o abordare comună cu privire la implementarea Cartei Uniunii Europene. Proiectele prezentate au avut ca scop analizarea unor bune practici în vederea aplicării lor și în alte țări. Un obiectiv major al Conferinței a fost creșterea gradului de conștientizare și înțelegere în rândul factorilor de decizie a rolului instituțiilor naționale pentru drepturile omului în aplicarea Cartei Uniunii Europene la nivel național, inclusiv în contextul statului de drept și monitorizarea conform implementării fondurilor Uniunii Europene în concordanță cu Carta. Totodată, s-a avut în vedere necesitatea de a atrage atenția factorilor de decizie asupra necesității aplicării Principiilor de la Paris și a recomandării Consiliului Europei din 2021 cu privire la consolidarea instituțiilor naționale pentru drepturile omului.

IRDO a participat la cea de a doua întâlnire anuală privind promovarea și aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a UE (9-11 decembrie 2024). Evenimentul, organizat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE (FRA) în colaborare cu Comisia Europeană, s-a axat pe schimbul de bune practici și experiențe pentru promovarea și aplicarea Cartei și a avut ca scop îmbunătățirea aplicării drepturilor consfințite prin Cartă. S-a concluzionat că sunt necesare eforturi suplimentare din partea statelor membre pentru promovarea și aplicarea principiilor Cartei. Problematicile abordate în cadrul evenimentului au fost:

drepturile fundamentale și fondurile europene; folosirea și referirea la Cartă în procedurile curților naționale și europene de justiție; provocări privind aplicarea Cartei. Au avut loc schimburi de experiențe și de informații cu privire la jurisprudență între participanți privind emiterea și executarea mandatelor europene de arestare și s-a discutat importanța respectării principiului proporționalității precum și motivele de neexecuție în conformitate cu drepturile fundamentale.

Respectând principiile Cartei și asigurându-se că finanțarea este menținută în conformitate cu principiile Cartei, statele pot preveni și atenua abuzul în folosirea fondurilor de către cei care elaborează, conduc și implementează proiectele. Cu acest prilej, a fost prezentat și „*Raportul Anual al Comisiei Europene pentru anul 2024 privind aplicarea Cartei UE.*”¹⁶

Digitalizare și inteligență artificială

În cursul anului 2024, la solicitarea Direcției pentru Cooperare Parlamentară, Serviciul Afacerilor Europene din cadrul Senatului României, Institutul Român pentru Drepturile Omului a formulat un punct de vedere privind stadiul evoluției deceniului digital 2023 și un punct de vedere privind etica și drepturile omului în domeniul inteligenței artificiale.

În septembrie 2024, IRDO a participat la Bruxelles la întâlnirea anuală a Grupului de lucru al ENNHRI privind inteligența artificială (IA). Evenimentul a fost organizat de Secretariatul ENNHRI și a avut ca scop consolidarea capacității membrilor în domeniul IA și drepturile omului și, totodată, schimbul de experiență cu privire la activitatea și prioritățile acestora în domeniu la nivel național. Au fost abordate tematici privind evoluțiile cheie ale politicii regionale europene (Consiliul Europei și Uniunea Europeană), precum și necesitatea realizării unui lobby prin intermediul ENNHRI cu privire la rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului și importanța dezvoltării analizei de impact în domeniul de aplicare.

Biroul Comisarului pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (CoE) a prezentat Convenția-cadru a Consiliului Europei privind inteligența artificială și drepturile omului, democrația și statul de drept¹⁷. Documentul va intra în vigoare în anul 2025. S-a precizat că posibilele roluri și provocări pentru INDO-uri depind de funcțiile și mandatul specific (de exemplu supraveghere, prevenire, educație). Instituțiile naționale ar putea facilita promovarea alfabetizării digitale (art. 20 din Convenție; cu atenție specială pentru persoanele cu dizabilități și copii, art. 18 din Convenție), ar putea contribui la consultările publice (art. 19 din Convenție) și sprijini utilizarea căilor de atac (accesul la informații art. 14). Toate aceste activități necesită expertiză tehnică internă dar și stabilirea priorităților prin raportare la mandatele INDO. Biroul Comisarului pentru Drepturile Omului și-a exprimat disponibilitatea de a oferi asistență instituțiilor naționale de drepturile omului în acest sens.

Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale (FRA), a prezentat proiectul în curs privind evaluarea IA cu risc ridicat. La jumătatea anului 2025 este așteptat un raport

¹⁶ Raportul poate fi consultat la adresa https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9a46813a-86e1-11ef-a67d-01aa75ed71a1.0005.02/DOC_1&format=PDF

¹⁷ Document disponibil în limba engleză la adresa <https://rm.coe.int/1680afae3c>

final cu rezultatele proiectului. Acesta va oferi o analiză empirică și orientări cu privire la modul de evaluare a inteligenței artificiale cu risc ridicat în raport cu drepturile fundamentale, contribuind la orientările privind evaluarea impactului asupra drepturilor fundamentale. Au fost discutate evoluțiile legislative la nivel european în domeniul IA și modul în care acestea ar putea afecta instituțiile naționale pentru drepturile omului și activitatea lor.

Analizând *Raportul privind stadiul evoluției deceniului digital 2023*, elaborat de Comisia Europeană, Institutul Român pentru Drepturile Omului a formulat un punct de vedere privind implicațiile digitalizării asupra drepturilor omului.

Raportul Comisiei prezintă progresele înregistrate de UE în atingerea obiectivelor trasate prin programul de politică pentru 2030 privind deceniul digital, structurate pe patru direcții de acțiune: *competențe digitale, transformarea digitală a întreprinderilor, infrastructuri digitale sigure și durabile și digitalizarea serviciilor publice*. Totodată, în raportul înaintat de Comisie, se abordează și problematica monitorizării Declarației europene privind drepturile și principiile digitale pentru deceniul digital¹⁸. Comisia înaintează, de asemenea, recomandări generale de politici, măsuri și acțiuni, astfel încât să se îndeplinească obiectivele avute în vedere. Pentru fiecare obiectiv/țintă s-au avut în vedere și rezultatele Eurobarometrului din 2023 privind importanța tehnologiei digitale și a acțiunii comune¹⁹.

În cazul României, se înregistrează progrese în conectivitatea fixă și în proporția ridicată de femei care finalizează studii în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC), însă rămâne semnificativ sub media UE la competențele digitale de bază și la acoperirea 5G. De asemenea, se menționează nivelul de digitalizare al serviciilor publice, pentru îmbunătățirea căruia este necesară intensificarea eforturilor.

Cu toate acestea, din perspectiva standardelor principale de drepturile omului, respectiv accesibilitate, adaptabilitate, acceptabilitate și caracter adecvat pentru toți titularii de drepturi, trebuie avute în vedere o serie de măsuri pentru a se asigura că digitalizarea va fi benefică pentru toți titularii de drepturi. Totodată, deși digitalizarea aduce beneficii precum acces extins la informații, transparență și eficientizarea serviciilor publice, utilizarea inteligenței artificiale trebuie însoțită de măsuri adecvate pentru prevenirea discriminării și protecția datelor personale.

Institutul subliniază necesitatea unei evaluări a impactului asupra drepturilor omului în procesul de digitalizare și în adoptarea politicilor naționale, pentru a preveni efecte negative asupra grupurilor vulnerabile. În acest sens, IRDO recomandă utilizarea *Ghidului privind evaluarea impactului reglementărilor asupra drepturilor omului*²⁰ – elaborat de membrii Secretariatului tehnic al Consiliul Consultativ pentru Evaluarea Impactului Actelor Normative (CCEIAN), de reprezentanții grupului ONG-uri pentru Cetățean și de experții Institutului Român pentru Drepturile Omului – și implicarea instituțiilor naționale de drepturile omului în monitorizarea și formularea politicilor și a instrumentelor legislative din domeniul digital, asigurându-se astfel respectarea drepturilor și libertăților fundamentale.

¹⁸ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=OJ%3AJOC_2023_023_R_0001

¹⁹ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2959>

²⁰ <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2024/03/Ghid-privind-evaluarea-impactului-reglementarilor-asupra-drepturilor-omului-8.pdf>

Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat la dezbaterile privind impactul inteligenței artificiale asupra drepturilor omului, subliniind atât beneficiile, cât și riscurile utilizării acestei tehnologii în domenii precum medicina, educația, justiția și administrația publică. În cadrul Conferinței „Inteligența artificială – Etică și drepturile omului” Institutul a evidențiat faptul că, deși inteligența artificială poate contribui la progresul social și economic, totuși, există riscuri semnificative legate de discriminare, dezinformare și încălcarea drepturilor și libertăților, mai ales în cazul grupurilor vulnerabile. Deși inteligența artificială poate contribui la dezvoltarea sistemelor democratice, facilitând înțelegerea problemelor sociale și elaborarea unor politici mai eficiente, utilizarea sa necorespunzătoare poate accentua inegalitățile existente, consolida prejudecățile, amplifica polarizarea socială și, în cele din urmă, reprezenta un risc pentru democrație. Astfel, este esențială o reglementare adecvată, care să asigure transparență, protecția datelor și respectarea drepturilor omului.

De asemenea, IRDO a menționat implicarea sa în activitățile Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) privind reglementarea inteligenței artificiale la nivelul Uniunii Europene și al Consiliului European, prin contribuțiile aduse la dezbaterile referitoare la Legea UE privind inteligența artificială și la propunerea de Convenție privind inteligența artificială, drepturile omului, democrația și statul de drept.

Referitor la Legea UE privind inteligența artificială, menționăm că acest act normativ are capacitatea de a furniza un grad important de protecție în ceea ce privește utilizarea sistemelor de inteligență artificială. Din perspectiva instituțiilor naționale pentru drepturile omului, este important ca autoritățile naționale de supraveghere să colaboreze strâns cu instituțiile de drepturile omului și de egalitate de la nivel național, întrucât acestea au un mandat clar în domeniul drepturilor omului și al nediscriminării. Cooperarea dintre acești actori va permite structurilor care pun în aplicare legislația privind inteligența artificială să beneficieze de expertiza și experiența specialiștilor în domeniul drepturilor omului, inclusiv în materie de plângeri și soluționarea unor cauze. Totodată, cooperarea eficientă presupune și existența resurselor suficiente pentru mecanismele de drepturi fundamentale, precum instituțiile de drepturile omului. În același timp, asigurarea unor evaluări de impact asupra drepturilor fundamentale adecvate poate preveni și asigura protecția împotriva unui impact negativ asupra drepturilor fundamentale într-o manieră transparentă, consecventă și sistemică.

Ca atare, IRDO consideră că instituțiile naționale pentru drepturile omului trebuie să joace un rol central în monitorizarea și reglementarea inteligenței artificiale, pentru a preveni încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale și pentru a promova utilizarea etică a noilor tehnologii.

Raport privind statul de drept

Pe 24 iulie 2024, Comisia Europeană a publicat Raportul din 2024 privind statul de drept, care analizează principalele evoluții în acest domeniu. Documentul include, pentru fiecare stat membru, o serie de recomandări destinate îmbunătățirii situației statului de drept, având în vedere criteriile evaluate de Comisie. Raportul subliniază că România a înregistrat progrese semnificative în obținerea acreditării unei instituții naționale pentru

drepturile omului, conform Principiilor de la Paris ale ONU, și recomandă continuarea acestui proces.

Raportul detaliază evoluțiile în procesul de acreditare a unei instituții de drepturile omului, în conformitate cu prevederile articolului 6 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Subcomitetului pentru Acreditare al GANHRI, evidențiind pașii întreprinși de Institutul Român pentru Drepturile Omului și Avocatul Poporului pentru a respecta aceste cerințe. De asemenea, raportul menționează acordul guvernului de a sprijini acreditarea celor două instituții. În plus, documentul furnizează informații referitoare la situația Institutului Român pentru Drepturile Omului, subliniind necesitatea îmbunătățirii cadrului legislativ pentru a asigura o funcționare adecvată a acestuia.

Raportul Comisiei Europene privind statul de drept analizează aspecte legate de justiție, subliniind necesitatea adoptării unor măsuri suplimentare în domeniul activităților de lobby. În ceea ce privește mass-media, Comisia evidențiază necesitatea unor îmbunătățiri atât în accesul la informații, cât și în asigurarea independenței editoriale a jurnaliștilor.

În vederea realizării Raportului de țară din 2025 privind statul de drept, IRDO a transmis Comisiei Europene la finalul anului 2024 contribuția cu privire la aspecte specifice în materie, relative la anul care s-a încheiat.

Din anul 2020, Institutul Român pentru Drepturile Omului furnizează anual Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) contribuții la Raportul privind implicarea instituțiilor naționale pentru drepturile omului în Mecanismul european privind statul de drept.

Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) a lansat Raportul privind statul de drept din 2024, însoțit de un nou instrument online pentru vizualizarea concluziilor. Așa cum se întâmplă în fiecare an, Institutul Român pentru Drepturile Omului a întocmit un material referitor la situația națională, având în vedere activitățile sale de promovare a drepturilor omului.

Raportul publicat de ENNHRI în anul 2024 privind statul de drept analizează tendințele și provocările asociate diferitelor arii tematice, cum ar fi rolul esențial al instituțiilor naționale pentru drepturile omului (INDO) într-un sistem eficient de control și echilibru, precum și impactul securizării asupra drepturilor omului și statului de drept în Europa. De asemenea, raportul abordează aspecte precum: independența și eficiența instituțiilor naționale pentru drepturile omului; apărătorii drepturilor omului și societatea civilă; mecanismele de control și echilibru instituțional; funcționarea sistemului judiciar; libertatea și pluralismul mass-media, dar și impactul asupra categoriilor vulnerabile. În plus, raportul prezintă implementarea recomandărilor formulate de INDO-uri și actorii regionali privind statul de drept, înființarea, independența și eficiența INDO-urilor, precum și punerea în aplicare a hotărârilor Curții Europene.

Bazat pe un chestionar elaborat de ENNHRI, destinat a fi utilizat ca structură comună de raportare de către toate instituțiile naționale pentru drepturile omului din Europa, raportul întocmit de IRDO²¹ reflectă atât activitatea Institutului în domeniul cercetării și analizei legislației în vigoare sau a proiectelor legislative aflate în dezbatere, cât și punctele de vedere formulate pe diverse teme, interviurile și debaterile organizate

²¹ A se vedea documentul disponibil în limba engleză, <https://rule-of-law.ennhri.org/export?country%5B0%5D=42&year%5B0%5D=2024>

de IRDO. În acest context, contribuția la raportul ENNHRI reprezintă un element semnificativ al activității Institutului, având rolul de a evidenția tendințele și provocările existente privind respectarea drepturilor omului, din perspectiva statului de drept.

Raportul ENNHRI a fost analizat de Comisia Europeană, iar elementele din acesta au fost incluse în Raportul Comisiei privind statul de drept, cu referire la România, în special cele referitoare la instituțiile naționale. Ținând cont de aceste aspecte, este important de menționat că, deși România nu mai este subiectul mecanismului de cooperare și verificare, aspectele legate de statul de drept și justiție vor continua să fie monitorizate de Comisia Europeană, atât prin intermediul raportului privind statul de drept²², cât și în cadrul Semestrului european.

Precizam că în ultima parte a anului 2024 s-a început activitatea de colectare de date și elaborare a contribuției IRDO pentru Raportul ENNHRI ce urmează a fi publicat în anul 2025.

Proiectul - Statul de drept pentru avocați (Rule of Law for Lawyers)

Institutul Român pentru Drepturile Omului a devenit partener asociat în cadrul proiectului „Rule of Law for Lawyers (ROLL)” (Statul de drept pentru avocați). Acest proiect, implementat de organizația ICJ-EI și are ca scop promovarea unui sistem judiciar independent și eficient pentru protejarea drepturilor fundamentale, prin consolidarea cunoștințelor și capacității avocaților și organizațiilor societății civile (OSC) în domeniul litigării strategice, atât la nivel național, cât și european. Independența judiciară, care este adesea sub presiune sau atacată în multe state membre ale UE, reprezintă o cale esențială pentru accesul la justiție și protecția drepturilor omului. Proiectul își propune să încurajeze utilizarea eficientă a litigării strategice pentru a garanta accesul la sisteme judiciare independente și eficiente, prin creșterea capacității avocaților și OSC în domeniul drepturilor omului și promovarea schimbului de bune practici între acestea. În plus, proiectul vizează creșterea conștientizării și înțelegerii importanței statului de drept și a utilității litigării strategice pentru protejarea și promovarea acestuia, în rândul instituțiilor naționale pentru drepturile omului (INDO), avocaților și studenților la drept.

Acest proiect vizează opt țări de interes: Ungaria, Polonia, România, Bulgaria, Cehia, Slovacia, Malta și Spania. Acesta este implementat în colaborare cu organizațiile partenere naționale: *aditus* (Malta), *Forum for Human Rights* (Cehia și Slovacia), *Free Courts* (Polonia), fiind realizat în strânsă colaborare cu Helen Duffy de la *Human Rights in Practice*, și beneficiază de susținerea participării *Institutului Român pentru Drepturile Omului*.

Grupul țintă principal al proiectului este format din practicieni de drept implicați în litigii referitoare la statul de drept, atât la nivel național, cât și european, în timp ce grupul țintă secundar include INDO, avocați și studenți la drept. Proiectul se concentrează pe: independența instituțională a sistemului judiciar și autonomia procuraturii, inclusiv structurile de conducere, procedurile de numire în sistemul judiciar și în domeniul urmăririi penale, libertatea de exprimare a judecătorilor, procedurile disciplinare și de răspundere ale judecătorilor și procurorilor, precum și etica judiciară și responsabilitatea acestora.

²² https://commission.europa.eu/document/download/6abcf25f-9e2d-46c0-93f0-4eebb0e10224_en?filename=52_1_58080_coun_chap_romania_en.pdf

Proiectul „Accesul la justiție – Recomandarea SLAPP și Directiva privind diligența necesară”

În anul 2024, IRDO a avut în derulare, în parteneriat cu Institutul Danez pentru Drepturile Omului (DIHR), proiectul „Accesul la justiție – Recomandarea SLAPP și Directiva privind diligența necesară”, dezvoltat în contextul Directivei UE privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor (cunoscut sub abrevierea CSDDD). În cadrul acestui proiect au fost organizate o serie de întâlniri și consultări cu părțile interesate relevante, inclusiv societatea civilă, mediul de afaceri și instituțiile cu preocupări și responsabilități în domeniu. Toate acestea au urmărit construirea de capacități și creșterea conștientizării asupra CSDDD în România, în raport cu alte instrumente de reglementare, precum Recomandarea (UE) 2022/758. Este important de menționat că, deși aceste activități sunt esențiale pentru monitorizarea și furnizarea de informații privind CSDDD, ele ar putea, de asemenea, să genereze situații cu potențial SLAPP.

Totodată, se lucrează și la elaborarea unui raport care include, printre altele, elemente referitoare la SLAPP din perspectiva accesului la justiție, și care va fi publicat și diseminat de IRDO după încheierea proiectului, în anul 2025.

Conferința Anuală a Drepturilor Omului

În anul 2024, cu prilejul zilei de 10 decembrie, se conștientizează la nivel global necesitatea educației pentru drepturile omului și a respectării acestora în mod egal pentru toți cetățenii. Ca atare, tema aleasă la inițiativa ONU pentru 2024 este „reducerea inegalităților și promovarea drepturilor omului”. Având ca punct de plecare tema Zilei Internaționale a Drepturilor Omului, ediția din 2024 a Conferinței Anuale a Drepturilor Omului organizată de IRDO în colaborare cu Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților și cu Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități a Senatului, s-a axat pe importanța educației pentru drepturile omului și necesitatea protecției apărătorilor drepturilor omului. Evenimentul a reunit membri ai Parlamentului și Guvernului, lideri ai instituțiilor cu atribuții în domeniul drepturilor omului, entități partenere, reprezentanți ai societății civile, alți actori cu expertiză în problematica drepturilor omului, studenți, dar și cadre didactice și elevi.

În contextul desemnării IRDO de către Ministerul Justiției drept punct focal pentru aplicarea Recomandării UE 2022/758 privind protecția jurnaliștilor și a apărătorilor drepturilor omului implicați în acțiuni de mobilizare publică împotriva procedurilor judiciare vădit nefondate sau abuzive (SLAPP), Institutului îi revin următoarele atribuții: elaborarea și organizarea unor programe de formare pentru apărătorii drepturilor omului și pentru profesioniștii din mass-media; inițierea și derularea unor campanii de informare privind procedurile SLAPP; furnizarea de informații despre sprijinul de care pot beneficia persoanele vizate de procedurile SLAPP; colectarea de date statistice privind aceste proceduri. Pe întreg parcursul anului, la toate evenimentele organizate de Institutul Român pentru Drepturile Omului sau la care IRDO a participat, fie pe plan intern, fie internațional, a fost subliniat întotdeauna rolul său de punct focal, cu scopul de a informa și de a crește gradul de conștientizare cu privire la mandatul său, de a crea premise de

colaborare și, totodată, de a lansa un apel pentru colectarea de date statistice cu privire la procedurile SLAPP.

Cu acest prilej au fost evidențiate principalele provocări și impedimente cu care s-a confruntat și se confruntă Institutul în îndeplinirea mandatului cu care este investit prin legea de înființare, precum și a atribuțiilor care îi revin în calitate de punct focal SLAPP. Printre acestea se numără: cadrul normativ perimat în baza căruia funcționează Institutul, precum și lipsa de resurse și de personal.

Evenimentul a reprezentat un forum de consultări și schimburi de bune practici privind promovarea și protecția apărătorilor drepturilor omului și a jurnaliștilor, cât și a altor categorii de drepturi fundamentale ale omului. Prin intermediul Conferinței Anuale a Drepturilor Omului, IRDO a reiterat apelul său la coeziune interinstituțională pentru promovarea și protecția drepturilor omului.

II. FORMARE ȘI PREGĂTIRE A SPECIALIȘTILOR

Conform art. 3 lit. c) din Legea de înființare a Institutului, printre activitățile de formare se numără și „organizarea de programe de formare destinate îndeosebi acelor categorii de persoane care au răspunderi speciale pentru protecția drepturilor omului sau pentru cunoașterea problematicii drepturilor omului în rândurile unor largi categorii ale populației.”

Activitățile Sectorului formare au ca obiectiv îmbunătățirea nivelului de cunoștințe privind domeniul drepturilor la categorii diverse ale populației. Educația în materia drepturilor omului reprezintă una dintre componentele de bază ale activităților desfășurate de instituțiile naționale pentru drepturile omului, așa cum se arată și în Principiile de la Paris și în Declarația ONU privind educația și formarea în domeniul drepturilor omului, printre altele.

În anul 2024, Sectorul formare a fost grav afectat de lipsa specialiștilor, răspunzând totuși provocărilor și continuând demersurile inițiate în anii anteriori pe acest segment. Astfel, Institutul a urmărit constant linia de suport de excelență a programelor întreprinse, pentru a asigura elementul de legătură între nevoile societății și misiunea nobilă a Institutului, aceea de a fi un permanent sprijin în dezvoltare și orientare, formare de bune practici, prin prioritizarea nevoilor beneficiarilor, punând la dispoziția acestora, cu titlu gratuit, materiale specifice cu rezultatele activităților desfășurate.

Cercetarea în domeniul drepturilor omului este plurivalentă și conectată cu alte activități precum informarea, educația și formarea. Activitatea de cercetare, în mod similar cu alte activități ale Institutului, implică valorizarea intereselor beneficiarilor, rezultatele cercetării fiind orientate, în primul rând, către îndeplinirea nevoilor acestora. Evaluarea și analiza situațiilor care produc repercusiuni asupra drepturilor omului la nivel național și internațional reprezintă nucleul activităților de cercetare și trebuie să fie avute în vedere inclusiv pentru proiectarea și realizarea educației, formării sau informării.

Tematicile abordate în cadrul cursurilor de formare au fost concepute ținând cont de mai multe exigențe ale problematicilor referitoare la protecția și promovarea drepturilor omului, respectiv:

- prezentarea unor teme de interes cu relevanță pentru necesitățile de formare ale beneficiarilor care au solicitat sesiuni de formare, prin dezvoltarea de campanii și programe educative cu scopul de a crește nivelul de conștientizare a drepturilor omului și a abordării din perspectiva drepturilor omului;

- transpunerea temelor abordate în suport informațional variat și adaptat ca tipologie educațională, astfel încât să răspundă mai multor criterii, respectiv: categoriile profesionale reprezentate de cursanți; vârsta beneficiarilor, necesitatea de a accentua o anumită subtematică de interes, tipul de metodă educativă: formală sau nonformală;

- îmbunătățirea ofertei de cursuri de formare prin extinderea abordării tematicilor aferente sesiunilor de formare și a programelor educaționale din perspectiva inserării aspectelor teoretice și practice, astfel încât să poată fi proiectate soluții fezabile;

- îmbunătățirea programelor educaționale cu scopul de a accesibiliza sesiunile de formare și programele educaționale pentru toate persoanele interesate;

- actualizarea unor teme și suporturi de curs, pentru a include în suportul existent noutățile legislative, procedurale, informaționale la care Institutul a avut acces prin intermediul participărilor la grupuri de lucru, dezbateri, conferințe etc;

- cooptarea de noi parteneri în vederea extinderii numărului de beneficiari ai sesiunilor de formare;

- inserarea unei dimensiuni internaționale în sesiunile de formare/programele educaționale prin cooptarea de parteneri cu atribuții în domenii internaționale, sau prin includerea în categoria beneficiarilor a elevilor/cadrelor didactice de la instituții educaționale din afara țării;

- diversificarea tematicilor analizate în cadrul cursurilor prin luarea în considerare a problematicilor stringente existente la nivelul societății românești în domeniul drepturilor omului.

Pentru anul 2024, Sectorul formare s-a axat pe variate direcții de acțiune, respectiv:

- prezentarea unor teme de interes cu relevanță pentru necesitățile de formare ale beneficiarilor care au solicitat sesiuni de formare, cu preponderență pentru studenți, (ai Facultăților de Drept – Universitatea din București, ai Facultății de Administrație și Management Public din cadrul Academiei de Studii Economice București, ai Facultății de Științe Politice și ai Facultății de Litere, ambele din cadrul Universității din București) care desfășoară stagii de practică în cadrul Institutului; pentru elevi; pentru categorii socio-profesionale cu interes în problematica drepturilor omului (ex. angajați ai Ministerului Afacerilor Interne; cadre didactice etc.); pentru societatea civilă în ansamblu;
- transpunerea temelor abordate în suport informațional variat și adaptat ca tipologie educațională, astfel încât să răspundă mai multor criterii, respectiv: categoriile profesionale reprezentate de cursanți; vârsta beneficiarilor, necesitatea de a accentua o anumită subtematică de interes, tipul de metodă educativă: formală sau nonformală;
- adaptarea problematicilor tratate la mijloacele de formare asistate de calculator-susținere de seminarii/cursuri de formare online cu școlile interesate în abordarea unor teme cu specific în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale, precum libertatea de exprimare, combaterea hărțuirii și a violenței împotriva femeilor, egalitatea de șanse între femei și bărbați, promovarea cetățeniei active, incluziunea socială, prevenirea și combaterea violenței de gen, protecția și drepturile persoanelor cu dizabilități, promovarea drepturilor omului prin reducerea inegalităților;
- continuarea unor cursuri de formare cu privire la protecția drepturilor persoanelor vârstnice, a drepturilor migranților și refugiaților, a drepturilor persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile (copii/tineri instituționalizați; victimele violenței rezidente în centre; persoane fără adăpost rezidente temporar în centre etc);
- actualizarea unor teme și suporturi de curs, pentru a cuprinde subiecte de interes curent și emergent, precum îngrădirea unor drepturi, cenzurarea acestora și pentru

a include în suportul existent noutățile legislative, procedurale, informaționale la care Institutul a avut acces prin intermediul participărilor la grupuri de lucru, dezbateri, conferințe etc;

- continuarea stagiilor de practică adresate tinerilor (studenți și masteranzi);
- realizarea de cursuri de formare destinate studenților (Facultatea de Drept, Facultatea de Litere, etc.);
- organizare de seminarii și campanii de formare și informare a tinerilor în probleme specifice de drepturile omului (în format fizic sau online).

Pe parcursul anului 2024, Institutul a urmărit continuarea strategiilor integratoare în domeniul educației și formării inițiată în anul 2023, care să răspundă adecvat atât provocărilor sociale actuale și emergente, nevoilor beneficiarilor cursurilor de formare, cât și dezideratului de a contribui la promovarea unei culturi a drepturilor omului la nivelul societății românești.

Deoarece au fost deja create rețele de parteneri la nivelul mediului social, cultural și educațional, care să acționeze drept catalizatori ai eforturilor Institutului și multiplicatori ai bunelor practici s-a consolidat evidențierea setului de valori care stau la baza acestei strategii, precum: demnitatea, protecția femeilor, combaterea hărțuirii sexuale și a violenței asupra femeilor, combaterea violenței verbale și fizice în școli, libertatea de exprimare, nediscriminarea, echitatea, protejarea drepturilor copiilor, respectul pentru diversitate și solidaritatea, incluziunea socială, așa cum sunt ele consacrate în Carta Națiunilor Unite, în Declarația universală a drepturilor omului, Convenția cu privire la drepturile copilului și celelalte instrumente care structurează sistemul internațional, regional și național al drepturilor omului, precum și în obiectivele de dezvoltare durabilă.

Întrucât la nivelul structurilor sociale implementarea valorilor esențiale a drepturilor și libertăților umane începe de la bază, Institutul a urmărit să dezvolte programe de educație și formare cu accent pe nevoile tuturor persoanelor și a grupurilor din care acestea fac parte, și să răspundă prin oferirea de expertiză, informații și practici privind domeniul drepturilor omului. Totodată, s-a ținut cont ca diversele tematici abordate care presupun un proces continuu de învățare, ce se desfășoară pe parcursul întregii vieți și se adresează tuturor nivelurilor și categoriilor sociale, să se adapteze caracterului universal, indivizibil și interdependent al drepturilor omului.

Atât educația cât și formarea în materia drepturilor omului trebuie să se conformeze standardelor internaționale în domeniu, norme care se află în continuă evoluție și care vizează, printre altele:

- însușirea valorilor, atitudinilor și comportamentelor care pot contribui la promovarea unei culturi a drepturilor omului – *educația prin drepturile omului*, care permite învățarea și predarea într-un mod care respectă atât drepturile formatorilor, cât și drepturile cursanților;
- cunoașterea mecanismelor și instrumentelor juridice specifice drepturilor omului, dar și a situațiilor de încălcare a drepturilor omului, precum și a sancțiunilor corelative acestora, mecanisme și mijloace de apărare – *educația despre drepturile omului*;
- dezvoltarea capacității de acțiune efectivă (sensibilizarea indivizilor și crearea capacității lor de a acționa și de a decide să acționeze în sensul respectării

drepturilor omului, astfel încât, în plan concret, să se prevină și să se sancționeze orice formă de încălcare a drepturilor omului), *educația pentru drepturile omului*.

În scopul consolidării strategiei instituționale de educație și formare în domeniul drepturilor omului ce vizează programe de educație, cursuri de formare, concursuri, simulări, stagii de practică, Institutul a avut în vedere, pe parcursul anului 2024, mai multe direcții de acțiune:

- fundamentarea cursurilor și a programelor de educație și formare destinate beneficiarilor pe activități de cercetare-documentare cât mai ample și aprofundate, în acord cu recomandările internaționale din domeniu;
- identificarea, evaluarea și analiza situațiilor/circumstanțelor care produc repercusiuni asupra drepturilor omului la nivel național/internațional, aspecte care reprezintă nucleul activităților de cercetare și care să fie avute în vedere inclusiv pentru proiectarea și realizarea educației, formării sau informării, asigurându-se o perspectivă interdisciplinară, extinsă, corelată cu dimensiunea istorică, sociologică, psihologică, economică, deontologică a drepturilor omului;
- diversificarea mijloacelor, instrumentelor, metodelor necesare organizării și susținerii cursurilor/programelor de formare în scopul eficientizării activității de educație și formare și al dialogului dintre formator și beneficiari prin: diversificarea platformelor utilizate, diversificarea formelor de prezentare a cursurilor de formare (suport de curs, suport-prezentare PowerPoint, Prezi, prelegere prin utilizarea publicațiilor și/sau a paginii web a Institutului etc.), asigurarea feedback-ului în relația dintre formator și beneficiari în scopul cuantificării calității programelor de educație și formare și al identificării de posibile acțiuni comune viitoare;
- consolidarea colaborării cu mediul universitar prin extinderea programelor de educație și formare destinate tinerilor: urmare a parteneriatului Institutului Român pentru Drepturile Omului-Asociația Europeană a Sudenților la Drept, institutul a urmărit să flexibilizeze programele de educație și formare destinate tinerilor juriști prin multiplicarea stagiilor de practică oferite de Institut și extinderea sferei colaborărilor în acest sens. S-a urmărit extinderea parteneriatelor și o mai mare implicare a studenților care au efectuat stagii de practică în institut precum și realizarea unei asocieri cu personalități care au preocupări în promovarea drepturilor omului din mediul academic;
- extinderea și structurarea colaborării cu mediul preuniversitar prin crearea unei rețele de școli partener IRDO și valorificarea oportunităților de educație și formare corespunzătoare nevoilor cadrelor didactice și ale elevilor;
- consolidarea colaborării interinstituționale prin adaptarea structurii și conținutului științific al cursurilor de formare și programelor de educație la solicitările partenerilor instituționali.

În mod tradițional, din perspectiva evenimentelor organizate de Institutul Român pentru Drepturile Omului în decursul anului 2024, fie cursuri, seminarii, mese rotunde, dezbateri sau conferințe, acestea au fost destinate să aibă în vedere o paletă cât mai variată de beneficiari, abordând aspecte relevante din contextul actual, problematici și provocări potențiale, dar și trenduri emergente în materie de drepturile omului.

Categorii de beneficiari:

Copii și tineri

Tinerii constituie acea categorie de beneficiari aflată în curs de formare și modelare, cu capacități transformatoare la nivel educațional în rândul societății, ei fiind cea mai importantă resursă a unei națiuni. Dornici de a deprinde cunoștințe noi, cu viziuni inovative și interes cu privire la cultura drepturilor omului, aceasta categorie solicită și răspunde prompt inițiativelor Institutului Român pentru Drepturile Omului, dând astfel dovadă de o puternică și elocventă deschidere către asimilarea cunoștințelor și practicilor specifice domeniului drepturilor omului.

Potențialul de promovare a valorilor drepturilor omului prin propagarea și asimilarea de noi cunoștințe în rândul copiilor și al tinerilor face parte din procesul natural de cunoaștere, provocând curiozitatea specifică vârstei și contribuind astfel la dezvoltarea societății, în ansamblu, în spiritul democrației, al echității și al respectării legii.

Institutul Român pentru Drepturile Omului răspunde nevoilor și intereselor acestei categorii prin organizarea de cursuri, seminarii și dezbateri, în format fizic și online, urmărind astfel prin programele de educație și cursurile de formare destinate copiilor și tinerilor mai multe obiective majore printre care: sensibilizarea față de valorile umaniste, asimilarea și interiorizarea lor, premisă a dezvoltării armonioase a personalității; transmiterea de informații teoretice privitoare la problematicile drepturilor omului; raportarea la cazuri concrete în identificarea modelelor de aplicare practică a informațiilor transmise.

Activitățile educaționale utilizate pentru atingerea acestor obiective au fost realizate prin intermediul unor prelegeri, prezentări de tip PowerPoint, concursuri de procese simulate, webinarii, adaptate la cerințele specifice ale diferitelor categorii de vârstă, urmărind îndeosebi progresul, însușirea de bune practici, asimilarea de noi cunoștințe, adaptarea la diverse situații/contexte create, ținând cont de gradul de implementare a informațiilor dobândite.

În cadrul cursurilor de formare și al programelor educaționale adresate copiilor, tematicile abordate au vizat, printre altele, dreptul la viață, dreptul la educație, dreptul la libera exprimare, dreptul la informație, dreptul la sănătate, dreptul la joc, libertatea de gândire, de conștiință și de religie, dreptul de a participa la viața culturală și la progresul științific al societății, drepturile cetățenești, egalitatea în fața legii, accesul la justiție.

Un aspect aparte a fost dedicat în anul 2024 promovării drepturilor și valorilor în rândul preșcolarilor, deschiși împreună cu educatorii către cunoașterea celor mai importante drepturi precum dreptul la viață, dreptul la identitate, dreptul la sănătate, dreptul la protecția familiei și dreptul la educație. Întrucât familia este celula primară a oricărei societăți, educația preșcolară este o oportunitate de asimilare de cunoștințe și abilități, modele comportamentale necesare pentru formarea de caractere pe bază de respect, prietenie, bunățate, empatie. În acest context, au fost prezentate cunoștințe fundamentate pe valori, pornind de la învățarea drepturilor garantate prin legea fundamentală, cu care aceștia nu erau familiarizați, dar, stimulându-le creativitatea prin jocuri și concursuri, noțiunile au fost ușor asimilate, pentru a răspunde unor nevoi de protecție și respect în rândul comunității din care provin.

Întrucât fiecărui drept îi corespund și obligații, Institutul Român pentru Drepturile Omului a adresat problematica nevoilor și intereselor manifestate în cadrul activităților organizate, prin reliefarea răspunderilor și responsabilităților pe care copiii și tinerii le manifestă în viața școlară, comunitară, în cadrul grupurilor și în tranziția către viitori adulți. Prin intermediul discuțiilor au fost evidențiate importanța respectului față de părinți, educatori și profesori, conștientizarea obligațiilor pe care elevii le au în cadrul școlii și al comunității în ansamblu, precum și asumarea de sarcini extrașcolare prin programe culturale, sportive și educative care să corespundă vârstei și mediului din care provin. Deoarece acestei categorii de beneficiari i se adresează o parte însemnată a programelor și activităților Institutului, în anul 2024 au fost desfășurate diferite tipuri de activități educative și de formare destinate copiilor și tinerilor.

Un alt mijloc de promovare și încurajare a copiilor și tinerilor în vederea respectării și cultivării interesului față de tematica drepturilor omului a fost reprezentat de olimpiadele și concursurile care au fost elaborate special pentru aceștia. Amintim cu titlu de exemplu: elaborarea de lucrări artistice cu prilejul *Campaniei naționale de prevenire și combatere a rasismului „NU discriminării rasiale!”* – aprilie 2024; Ediția a XXVI-a a Concursului național „Democrație și Toleranță”, organizat de Ministerul Educației și Inspectoratul Școlar Județean Mureș – 26-29 iulie 2024; Ediția a VI-a a *Taberei EDFORSO - EDUCAȚIE, FORMARE, SOCIETATE*, organizată de Asociația Vocea Copiilor Abandonați – 23-27 septembrie 2024); concursul „*Promovarea drepturilor omului pentru reducerea inegalităților*”, organizată cu ocazia sărbătoririi Zilei Internaționale a Drepturilor Omului de Școala Gimnazială Nr. 2 și Școala Gimnazială „Prof. Ion Vișoiu” din Chitila, în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului și Fundația PRO CHITILA – 29 noiembrie 2024; *Concursul național de creativitate didactică în domeniul materialelor educaționale pentru drepturile omului, democrației și o cultură a păcii în învățământul preuniversitar*, ediția a XII-a, în cadrul căruia participanții au avut ocazia de a realiza diverse lucrări artistice și materiale video.

Un segment special al procesului de educație și formare îl constituie stagiile de practică adresate studenților și masteranzilor universităților și organizațiilor studențești partenere. Aceste stagii de practică au presupus prezență fizică la sediul Institutului, tocmai pentru a permite o mai bună interacțiune formator-cursant, valorificând potențialul tinerilor și explorând nevoile lor informaționale, din perspectiva adaptării cerințelor educaționale avansate de unitatea educațională de proveniență, la exigențele pieței muncii.

Mediul universitar a reprezentat dintotdeauna un punct de interes pentru Institutul Român pentru Drepturile Omului, deoarece în procesul de formare a tinerilor, beneficiarii studenți au regăsit un suport real în stagiile de pregătire practică, prin materialele oferite și o altă viziune de abordare decât cea strict pedagogică. În anul 2024, Institutul Român pentru Drepturile Omului a pus accentul pe continuarea stagiilor de practică adresate tinerilor (studenți și masteranzi); realizarea de cursuri de formare destinate studenților; organizare de seminarii și campanii de formare și informare a tinerilor privind aspecte specifice materiei drepturilor omului, atât în format fizic, cât și online.

Principalele modalități de implementare și însușire de noi cunoștințe și bune practici în rândul acestei categorii de beneficiari s-au concretizat în dezbateri privind teme de actualitate din domeniul drepturilor omului, care au abordat dreptul la informare și exprimare, drepturile persoanelor marginalizate, dreptul la muncă, prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor, provocările societății contemporane și drepturile tinerilor, clonarea umană, inteligența artificială, protecția dreptului la viață,

nediscriminarea, dreptul la un mediu sănătos și echilibrat din punct de vedere ecologic, prevenirea și combaterea schimbărilor climatice, etc. Alte dezbateri și discuții au vizat evidențierea aspectelor tehnice legate de organizarea și funcționarea Institutului, prezentarea elementelor de teorie generală privind protecția și promovarea drepturilor omului, selectarea, prezentarea și analiza unor spețe relevante din jurisprudența de la nivel intern și european, care să cuprindă aspecte ale încălcării drepturilor omului, cu raportare la legislația aferentă.

Punând accent pe rolul tinerilor în promovarea unei culturi a drepturilor omului, Institutul Roman pentru Drepturile Omului a dezvoltat mai multe stagii de pregătire și practică, care au vizat cunoașterea prevederilor din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și Convenția Europeană a Drepturilor Omului; respectarea drepturilor omului în situații de conflict armat (cu accent pe specificul normelor de drept internațional umanitar); respectarea normelor de drepturile omului în condițiile evoluțiilor tehnicii și tehnologiei, evoluțiile în domeniul bioeticii și al inteligenței artificiale, precum și cele referitoare la schimbările climatice. Mai mult, tinerii studenți și masteranzi ai universităților și organizațiilor studențești partenere au fost interesați de specificul jurisdicțiilor internaționale cu atribuții în domeniul protecției drepturilor omului, precum Curtea Internațională de Justiție, Curtea Penală Internațională, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

De asemenea, se remarcă și întâlnirea avută cu studenții Sam Nunn School of International Affairs, din cadrul Georgia Institute of Technology, Atlanta, Statele Unite ale Americii, vizită inclusă în cadrul Programului Uniunii Europene pentru studii în străinătate 2023-2024.

Femei

Un rol important în programele educaționale și sesiunile de formare organizate de Institut în materia teoriei generale a drepturilor omului îl reprezintă problematica egalității de gen și tematicile adiacente acesteia: nediscriminarea și combaterea violenței împotriva femeilor. Pornind de la rolul femeii în societate și nevoia de protecție s-a urmărit nu doar evidențierea acestei categorii, în trecut defavorizată, ci și transpunerea în mod evolutiv a mecanismelor de protecție prin intermediul legislației naționale, urmare a implementărilor legislative elaborate în întregul context european și internațional.

În cadrul cursurilor de formare realizate de institut în anul 2024 s-a pus accentul pe evoluțiile legislative în domeniu, pe mijloacele de apărare și nivelul de protecție conferit, precum și pe cunoașterea mecanismelor de remediere a situațiilor în contextul încălcării drepturilor. Astfel, Institutul Român pentru Drepturile Omului a urmărit inserarea în programele educaționale și sesiunile de formare ale Institutului a standardelor egalității de gen ce vizează modificarea tiparelor mentale și comportamentale ale tinerilor în sensul promovării și respectării drepturilor femeilor, abordarea problemelor majore cu care se confruntă aceasta categorie în vederea prevenirii și combaterii fenomenului de violență domestică, dar și de hărțuire, sub toate formele (fizică, verbală, sexuală, sau chiar hărțuire online), atât în școli, cât și în comunitate.

În cadrul acțiunilor demarate de institut în parteneriat cu Asociația ANAIS și Asociația Femeilor din România – Împreună (AFRI) a fost reiterată necesitatea organizării mai multor programe dedicate educației femeilor în spiritul protejării acestora. Campania

„Să acționăm împreună pentru protecția femeilor!”, a reprezentat un semnal de alarmă cu privire la agravarea fenomenului de violență în societate îndreptată împotriva femeilor, reducerea inegalităților de gen, precum și prevenirea oricăror forme de hărțuire la adresa femeilor. Cu acest prilej, a fost subliniată necesitatea de a combate modele stereotipe ale femeii în mass-media și pe rețelele de socializare. Campania a fost destinată conștientizării, prevenirii și combaterii violenței fizice și online.

Persoane cu dizabilități

Analiza situației persoanelor cu dizabilități a fost realizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în cadrul programelor de formare în vederea eliminării barierelor cu care societatea românească se confruntă, tocmai pentru a se acorda relevanță unei categorii vulnerabile, insuficient înțeleasă și protejată la nivel social. Deși pe plan legislativ au fost elaborate legi care reglementează drepturile acestor persoane, la nivel de practică această categorie încă se află în umbră, iar nevoia de protecție, prin schimbarea abordărilor, mentalității și comportamentelor sociale este evidentă. Aceasta schimbare se realizează încă de la o vârstă fragedă, astfel că, prin programele oferite de către Institutul Român pentru Drepturile Omului în rândul școlărilor și tinerilor s-a subliniat necesitatea de a se acorda o atenție sporită persoanelor cu dizabilități, punându-se accent pe importanța incluziunii sociale. Sensibilizarea societății față de nevoile persoanelor cu dizabilități prin programe, cursuri și dezbateri cu elevii și tinerii trebuie să se facă în mod continuu, în vederea însușirii unor atitudini deschise către respectul față de valoarea umană.

De asemenea, și în cadrul stagiilor de practică, în programele de formare Institutul Român pentru Drepturile Omului au fost explicate studenților și masteranzilor avantajele aplicării abordării bazate pe drepturile omului în evaluarea fenomenului discriminării persoanelor cu dizabilități. S-a subliniat în mod constant necesitatea orientării politicilor și programelor destinate persoanelor cu dizabilități către obiectivul principal al respectului pentru drepturile omului pentru această categorie. În acest sens, s-a evidențiat necesitatea înțelegerii conceptelor de titulari de drepturi și titulari de obligații; pe baza principiilor și standardelor derivate din Convenția cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități, ca referință pentru toate politicile și programele existente în toate sectoarele și în toate fazele procesului de protecție a drepturilor persoanelor cu dizabilități.

Nevoia de protecție a persoanelor cu dizabilități a fost amplu dezbătută la întâlnirea de lucru în cadrul proiectului „Modernizarea sistemului de evaluare a dizabilității în România”, implementat de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, în calitate de partener al Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, cu asistență tehnică din partea Băncii Mondiale, eveniment care a avut loc în aprilie 2024. În cadrul *Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă” 2021-2027*, un rol important revine institutului prin programele sale de educație și formare.

Cadre didactice, consilieri școlari, personal administrativ

Întrucât în procesul de formare al copiilor și tinerilor ca viitori adulți sunt implicați nu numai membrii familiei, IRDO a organizat sesiuni destinate persoanelor care contribuie la acest aspect, în principal cadre didactice, consilieri școlari, personal administrativ, care au beneficiat de programe de instruire pentru a asimila atât elementele fundamentale, cât și cele mai noi evoluții din domeniul drepturilor omului.

Cu preponderență s-a avut în vedere interesul manifestat de către acești beneficiari la către cunoașterea legislației, protejarea dreptului la educație în ansamblu, al dreptului la libertatea de gândire, la cultură, religie, libertatea de exprimare și limitele ei, rolul profesorului și rolul părintelui în contextul evoluției tehnologiei, impactul rețelelor sociale și al jocurilor pe calculator, consecințele produse de excesul utilizării platformelor sociale online. Teme și discuții de interes abordate în cadrul cursurilor au mai privit discriminarea rasială, marginalizarea grupurilor de persoane din medii defavorizate, lipsa accesului la un mediu educațional propice dezvoltării în spiritul egalității de șanse.

Reprezentativă în acest sens este sesiunea de formare privind *„Libertatea de exprimare, rol în societate, limite – Incitarea la ură”*, susținută în sistem de videoconferință de Institut pentru copii și cadrele didactice din instituții de învățământ preuniversitar partenere, prin intermediul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și al Centrului American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău, care a avut loc pe 21 noiembrie 2024. Cursul a urmărit și prezentarea unor aspecte practice, prin exemple prezentate, cu scopul de a sensibiliza tânăra generație, precum și cadrele didactice asupra rolului părinților/tutorilor, al educatorilor în procesul de formare al copiilor, intervenția platformelor și a autorităților, promovarea de modele pozitive și a dialogului deschis, intervenția în conflicte, implicarea școlilor și a comunității. De asemenea, în cadrul cursului, s-a insistat asupra faptului că educația bazată pe empatie și respect generează comportamente bazate pe valori, iar rolul părinților/tutorilor și al cadrelor didactice este imperios necesar a se concretiza pentru medierea conflictelor și promovarea campaniilor de conștientizare.

Pe aceeași linie de deschidere se înscrie și Conferința *„Drepturile tinerilor și provocările societății contemporane”*, organizată cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Copilului, de Liceul Teoretic „Șerban Cioculescu” din Drobeta-Turnu Severin, în parteneriat educațional cu Colegiul Pedagogic „Ștefan Odobleja”, Colegiul Național Economic „Theodor Costescu”, Institutul Român pentru Drepturile Omului, Televiziunea Tele 2 Drobeta, Biblioteca Județeană „I.G.Bibicescu”, Palatul Culturii „Teodor Costescu”, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională și Radio Galaxy, care a avut loc în data de 20 noiembrie 2024. Cu această ocazie, s-au adus în discuție aspecte relevante privind cooperarea dintre tinerii contemporani și părinții/tutorii, respectiv cadre didactice, în vederea încurajării unor comportamente care pun accent pe valorile promovate de drepturile și libertățile fundamentale. Totodată, s-a subliniat importanța învățării, care este instrumentul cel mai puternic pentru a învinge vulnerabilitățile.

Propunându-și să susțină cadrele didactice în demersul de adaptare a procesului de învățare privind drepturile omului la noile realități din societatea românească, IRDO a organizat evenimentul educativ *„Femeia – apărătoare a drepturilor omului”*, susținând demersul propus de Liceul Teoretic „Șerban Cioculescu” din Drobeta Turnu Severin și dedicat Zilei Internaționale a Femeii (8 martie 2024).

Un alt eveniment care a răspuns nevoii de deschidere în vederea combaterii oricăror forme de rasism a vizat lansarea pe 21 martie 2024 a Campaniei naționale de prevenire și combatere a rasismului „*NU discriminării rasiale!*”, inițiată de IRDO, cu participarea instituțiilor preuniversitare partenere. Această campanie a marcat începutul *Săptămânii solidarității cu popoarele care luptă împotriva rasismului și a discriminării rasiale*, dar și al *Săptămânii europene de acțiune împotriva rasismului*.

Aceste evenimente ilustrează eforturile Institutului Român pentru Drepturile Omului pe linia consolidării parteneriatului cadre didactice – elevi, care are scopul de a transforma școala în principalul instrument pentru amplificarea potențialului transformator al educației și promovarea unei culturi a drepturilor omului.

Cadre ale Ministerului Afacerilor Interne

O altă categorie socio-profesională care a manifestat interes în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului o constituie polițiștii – antrenați în procesul de însușire și asimilare de bune practici în ceea ce privește respectarea drepturilor omului și a valorilor circumscrise în legislația națională și cea europeană.

Astfel, cursul privind „*Drepturile omului și jurisprudența CEDO*” susținut de Institutul Român pentru Drepturile Omului în cadrul stagiului de formare „Poliția judiciară” organizat de Direcția Generală Management Resurse Umane – Centrul Multifuncțional de Pregătire Schengen Ploiești, la data de 18 iulie 2024, a urmărit consolidarea cunoștințelor și abilităților acestor beneficiari în vederea respectării legii în relația cu cetățenii, a adaptării modelelor de comportament la standardele europene, fără discriminare și marginalizare. Institutul a avut în vedere ca participanții să își îmbunătățească cunoștințele privind aspectele teoretice și practice prin expunerea celor mai recente decizii ale Curții Europene a Drepturilor Omului și ale Curții de Justiție a Uniunii Europene, în ceea ce privește respectarea drepturilor cetățenești, dreptul la viață privată, dreptul la libera exprimare și întrunire în adunări publice. Au mai fost discutate aspecte privind instituțiile Uniunii Europene și ale Consiliului Europei, precum și cele două instrumente regionale europene de protecție a drepturilor omului (Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale), fiind necesară diferențierea celor două organizații regionale europene, și a celor două instrumente elaborate și adoptate de acestea.

Alte activități cu caracter educativ:

Programe educaționale

IRDO a organizat și coordonat programe privind „*Promovarea drepturilor omului pentru reducerea inegalităților*”, având ca obiectiv principal înțelegerea noțiunilor de respect, apărare și egalitate de șanse între bărbați și femei. În acest sens, s-a desfășurat concursul organizat de Școala Gimnazială Nr. 2 și Școala Gimnazială „Prof. Ion Vișoiu” din Chitila, în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului, în perioada 1-15 decembrie 2024. Totodată, Institutul a organizat Conferința Anuală a Drepturilor Omului „*Reducerea inegalităților și promovarea drepturilor omului*”, cu prilejul aniversării a 76 de ani de la adoptarea Declarației universale a drepturilor omului, realizată în parteneriat cu Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități a Senatului și

cu Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților.

O altă temă abordată în activitățile întreprinse de Institut a fost comemorarea victimelor *Holocaustului*. Cu această ocazie au fost subliniate consecințele grave ale Holocaustului pentru societatea umană, cât și importanța combaterii recurenței unor mesaje motivate de ură și a unor atitudini rasiste și neofasciste în contextul actual. În acest sens, Institutul Român pentru Drepturile Omului a prezentat două cursuri având scop educativ pentru elevii și profesorii Școlii Gimnaziale „Sfânta Cuvioasa Parascheva” din comuna Smârdan, județul Galați și ai Colegiului Economic „Virgil Madgearu” din Galați, cu tema *„Comemorarea Holocaustului și Educația”*, temă aleasă de Organizația Națiunilor Unite pentru comemorarea din acest an a victimelor Holocaustului.

Tema *nediscriminării* a fost, de asemenea, abordată în mai multe cursuri și dezbateri, atât în programele de instruire a școlarilor și cadrelor didactice, cât și în stagiile de practică desfășurate de studenți și masteranzi în cadrul Institutului. Mai mult, la data de 21 martie 2024 s-a lansat Campania națională de prevenire și combatere a rasismului *„NU discriminării rasiale!”*, inițiată de IRDO, cu participarea școlilor partenere.

La data de 24 mai 2024 s-a desfășurat prima reuniune a Grupului de lucru interinstituțional privind pregătirea celui de-al nouălea Raport periodic al României la Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor către Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Împotriva Femeilor (CEDAW), organizat de Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (ANES).

În iulie 2024, Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat la masa rotundă *„Nediscriminare și desegregare în politicile publice la nivel național și proiectele de la nivel local”*, eveniment organizat în format hibrid de către Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), cu participarea membrilor Comitetului pentru Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și ai Comitetului interministerial pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei de incluziune a cetățenilor romi aparținând minorități rome pentru perioada 2022 – 2027.

De o largă implicare a elevilor s-au bucurat activitățile educative organizate de IRDO *pentru respectarea democrației, a toleranței și combaterea violenței asupra copiilor și tinerilor*. Pe această linie de promovare a unei culturi a drepturilor omului, dar și a echității, prieteniei, combaterii urii rasiale și a violenței s-au înscris evenimentele precum ediția a XXVI-a a concursului național *„Democrație și Toleranță”*, organizat de Ministerul Educației și Cercetării și Inspectoratul Școlar Județean Mureș (26-29 iulie 2024) și participarea IRDO prin distribuirea *Ghidului privind prevenirea situațiilor de violență asupra copiilor și tinerilor din centrele rezidențiale* la cea de-a doua ediție a proiectului național *„Tineri Împreună”*. Acest eveniment a avut ca scop încurajarea exprimării tinerilor prin sport ca instrument de promovare a cetățeniei active și includere socială, și a fost organizat de Asociația Zâmbește pentru Viitor și cofinanțat de Consiliul Județean Brașov (27-30 august 2024).

Cursuri/Sesiuni de formare

Subiectul refugiaților și dreptul lor la muncă în România a cunoscut noi dimensiuni odată cu izbucnirea conflictului din Ucraina, acest domeniu de actualitate îmbrăcând

valențe care au necesitat a fi detaliate și dezbătute în cadrul sesiunii de formare cu tema *„Integrarea refugiaților și migranților în societate”*, susținută în sistem videoconferință de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu participarea elevilor și cadrelor didactice din cadrul Liceului Teoretic „Șerban Cioculescu” din Drobeta-Turnu Severin (25 octombrie 2024). Cu această ocazie s-a discutat despre cauzele care determină migrația, factorii de presiune și motivația pentru care persoanele aflate în această situație aleg să își părăsească țara de origine. Persecuția pe motivul apartenenței la o etnie, religie, rasă, politică sau cultură poate determina migrația. Un alt factor major este războiul, conflictele, persecuția din partea guvernului, sau existența premiselor ca acestea să se întâmple. Cei care fug de conflicte armate, de încălcări ale drepturilor omului sau de persecuții sunt de obicei refugiați umanitari. În funcție de motivele migrației se realizează și orientarea privind locația în care se stabilesc, unele țări având abordări mai liberale față de migrații umanitari. Aceste persoane se îndreaptă, de cele mai multe ori, către cea mai apropiată țară sigură care acceptă solicitanți de azil.

Sesiunea de formare din data de 14 iunie 2024, cu tema *„Evitarea prejudecăților în rândul tinerilor ca urmare a propagării discursurilor de incitare la ură și discriminare împotriva refugiaților”*, susținută în sistem de videoconferință de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru elevii și cadrele didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și Centrul American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău a captat interesul elevilor și al cadrelor didactice prin problematica abordată; refugiații au un statut aparte în rândul societății, drepturile și libertățile lor, deși protejate la nivel legislativ, nu sunt asimilate în practică într-o manieră corespunzătoare. Astfel de fenomene de migrație, generate de cauze precum războiul, schimbările climatice, situații de conflict armat temporar, schimbarea regimurilor politice, vulnerabilități sociale, economice, religioase pot contura necesitatea unui nivel de protecție sporit, care să implice migrația unor locuitori de la locul de origine către țări cu deschidere și care le respectă drepturile.

În data de 15 octombrie 2024 a avut loc sesiunea de formare privind *„Agenda 2030 – o abordare din perspectiva drepturilor omului a Obiectivelor Dezvoltării Durabile”*, susținută de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru elevii și cadrele didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și Centrul American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău. Acest eveniment a urmărit transmiterea informațiilor și formarea beneficiarilor în contextul dezvoltării pe termen lung, prin asimilarea valorilor, cunoașterea drepturilor și a limitelor lor, a responsabilităților în mediul școlar și comunitar, precum și păstrarea și perpetuarea valorii educaționale.

În cadrul sesiunii de formare privind *„Libertatea de exprimare, rol în societate, limite; Incitarea la ură”*, susținută de IRDO pe 21 noiembrie 2024 pentru elevii și cadrele didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și Centrul American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău s-a prezentat cadrul normativ privind libertatea de exprimare, ținând îmbunătățirea cunoștințelor pe linia protejării dreptului la exprimare a individului, concomitent cu respectarea drepturilor celorlalți, dar și prevenirea incitării la ură. Îmbinarea aspectelor teoretice cu cele practice regăsite în analiza jurisprudenței în materie a avut în vedere și implicarea cadrelor didactice sub aspectul rolului ce le revine ca educatori, modelatori în procesul de formare al copiilor, precum și cel privind responsabilitatea promovării de

modele pozitive și al dialogului deschis, aplanarea situațiilor conflictuale, dar și implicarea școlilor și a comunității în ansamblu.

Ținând seama de rolul și importanța acțiunilor IRDO privind educația și formarea tinerilor în dezvoltarea unei culturi a drepturilor omului, în sesiunile de formare s-a subliniat faptul că IRDO este principala instituție care are în mandatul său, ca dimensiune importantă, acțiunile privind educația și formarea tinerilor în scopul cultivării valorilor drepturilor omului în societatea românească, fiind prima instituție națională pentru drepturile omului la nivel național. Exercitând un mandat general de promovare a drepturilor omului și având ca scop desfășurarea de activități specifice de promovare a drepturilor omului (cercetare, educație pentru drepturile omului, formare, informare, documentare), Institutul contribuie la realizarea idealurilor demnității umane în contextul societății românești, iar tinerii reprezintă un segment prioritar al acțiunilor desfășurate de către Institut, nu numai pentru că aceștia simt nevoia de a-și cunoaște și a le fi respectate drepturile și de a înțelege că existența propriilor drepturi trebuie dublată de conștientizarea responsabilităților, ci și pentru că informarea și educația pentru drepturile omului contribuie la dezvoltarea acestora în spiritul cetățeniei democratice, ca viitori participanți la viața comunității.

Pe de altă parte, IRDO contribuie la consolidarea respectului în relația elevi-profesori prin asumarea de responsabilități, aspecte reliefate atât prin promovarea drepturilor omului cât și a îndatoririlor asociate pentru elevii din cadrul mai multor unități de învățământ. Astfel, din perspectiva procesului educațional, s-au propus acte de responsabilizarea întregii societăți, inclusiv a tinerilor.

Aceste sesiuni de formare au avut în vedere diseminarea de informații de specialitate având ca obiectiv modificarea tiparelor mentale și comportamentale ale elevilor din unitățile de învățământ, în sensul respectării drepturilor omului, sensibilizarea elevilor la problemele specifice domeniului drepturilor omului și explicitarea unor situații concrete în care sunt încălcate drepturi sau libertăți fundamentale. Educarea și formarea elevilor în spiritul respectării drepturilor omului, a eliminării discriminării și violenței, a inegalităților dintre bărbați și femei, a promovării unui climat social bazat pe respectarea valorilor umaniste ale păcii, toleranței, acceptării, incluziunii sociale, participării și asumării de responsabilități constituie un demers care le conferă elevilor informațiile necesare consolidării capacității acestora de a înțelege provocările care apar în cadrul sistemului educațional.

Totodată, sesiunile de formare au vizat în mod special sensibilizarea și conștientizarea tinerilor asupra importanței respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, dar și promovarea unui climat bazat pe înțelegere și respect în cadrul unităților de învățământ.

Stagii de practică

IRDO a desfășurat pe tot parcursul anului stagii de practică, organizate în contextul solicitărilor de formare primite din partea universităților cu care colaborează sau cu care are încheiate acorduri de parteneriat. Astfel, în anul 2024 s-au înscris la stagiile de practică oferite de IRDO studenți ai Facultății de Drept și ai Facultății de Administrație și Management Public din cadrul Academiei de Studii Economice, cei ai Facultății de Științe Politice și de la Facultatea de Litere din cadrul Universității din București, ai Facultății de

Drept de la Universitatea Titu Maiorescu și studenții membri ai Asociației Europene a Studenților la Drept (ELSA).

În cadrul acestor stagii, Institutul a organizat sesiuni de formare și informare destinate studenților, care au îmbinat elemente de educație non-formală pentru a-i familiariza pe tineri cu aspectele practice specifice domeniului drepturilor omului, sprijinind în același timp consolidarea cunoștințelor teoretice. Scopul principal al stagiilor de practică este să ofere o îmbogățire a culturii profesionale, care să promoveze înțelegerea, respectarea și promovarea drepturilor omului. Astfel, se urmărește implementarea în societate a standardelor, valorilor și principiilor drepturilor omului, prin detalierea unor noțiuni cu care aceștia sunt familiarizați, dar și corelarea noțiunilor teoretice cu exemple practice care să le ofere perspective noi de înțelegere.

Primul stagiul de practică oferit de IRDO în anul 2024 a fost dedicat studenților Facultății de Drept și ai Facultății de Administrație și Management Public din cadrul Academiei de Studii Economice, pentru cei ai Facultății de Științe Politice și pentru cei de la Facultatea de Litere din cadrul Universității din București, pentru studenții din cadrul Facultății de Drept, Programul masteral *Drept Internațional Public* – Universitatea din București, precum și studenții Facultății de Științe Politice din cadrul Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (19 februarie-24 mai 2024).

În perioada 1-12 iulie 2024 s-a desfășurat cel de-al doilea stagiul de practică pentru studenții Facultății de Drept ai Universității din București și pentru cei ai Facultății de Drept, Universitatea Titu Maiorescu.

Cea de-a treia perioadă a stagiilor de practică a fost cuprinsă între 16-27 septembrie 2024 și a presupus participarea studenților Facultății de Drept din cadrul Universității Titu Maiorescu.

Programul stabilit privind aceste stagii de practică a fost structurat în trei etape: în prima etapă, le-au fost furnizate studenților informații despre mandatul și activitățile Institutului Român pentru Drepturile Omului, precum și despre viziunea și obiectivele acestuia, legislația de organizare și funcționare, strategia și domeniile de intervenție. A doua etapă s-a concentrat pe analiza unor aspecte teoretice ale drepturilor omului (clasificarea/generațiile de drepturi, titularii de drepturi, principiile de exercitare a drepturilor omului). În cadrul celei de-a treia etape, au avut loc dezbateri referitoare la teme actuale din sfera drepturilor omului, inclusiv chestiuni urgente legate de exercitarea acestor drepturi în societatea românească și au fost abordate particularități culturale ale sistemelor regionale și internaționale de protecție a drepturilor omului. În ceea ce privește domeniile de interes ale Institutului, s-au abordat probleme legate de protecția drepturilor copilului, a drepturilor femeii, promovarea și apărarea dreptului la muncă, combaterea discriminării rasiale și protecția drepturilor omului în contextul conflictelor armate. La finalul stagiului, sub îndrumarea IRDO, studenții au elaborat lucrări practice necesare pentru absolvirea acestuia, în forma unor eseuri și/sau comentarii pe spețe de jurisprudență.

În perioada 4-15 noiembrie 2024 s-a desfășurat cel de-al patrulea stagiul de practică pentru studenții membri ai Asociației Europene a Studenților la Drept (ELSA), organizat de IRDO în cadrul proiectului „Prouniversitaria”, dar și pentru studenți ai Facultății de Limbi și Literaturi Străine din cadrul Universității din București.

Prima parte a acestui stagiul de practică, cea teoretică, a cuprins prezentarea celor mai importante instrumente și mecanisme juridice în domeniul protecției drepturilor omului la nivel național, european și internațional, informarea cu privire la rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului și a altor apărători ai drepturilor omului, precum și familiarizarea cu sistemul ONU de protecție a drepturilor omului.

În partea a doua a stagiului, studenții au analizat cazuri practice în care au fost implicate instituții și apărători ai drepturilor omului.

Partea a treia a stagiului s-a centrat pe sesiuni de dezbateri și întrebări. Studenții și-au ales liber subiecte de discuție și au fost încurajați să își exprime opinii fundamentate pe baza cercetării și documentației relevante. Printre temele de interes se numără drepturile femeilor, combaterea violenței domestice, fenomenul de bullying și cyberbullying, percepția asupra romilor în societatea românească, egalitatea de șanse, multiculturalismul, dreptul la muncă și dreptul la sănătate. Sub îndrumarea reprezentanților IRDO, studenții sunt încurajați să identifice situații concrete de încălcare a drepturilor și libertăților și să le propună pentru dezbateri. Pe tot parcursul stagiului, studenții au beneficiat de îndrumare pentru elaborarea lucrărilor practice necesare pentru absolvirea stagiului (eseuri, comentarii pe spețe de jurisprudență).

În perioada 18 noiembrie-6 decembrie 2024 a urmat cel de-al cincilea stagiul de practică, care a implicat studenți ai Facultății de Drept din cadrul Universității „Titu Maiorescu” din București - Programul de studii universitare de master *Dreptul Uniunii Europene* și cei de la Facultatea de Științe Politice, Universitatea din București, secția Relații Internaționale și Studii Europene.

În contextul ultimei perioade de practică de care studenții au beneficiat în anul 2024, au avut loc activități specifice disciplinei contenciosul european al drepturilor omului. Au fost prezentate analitic sistemele de protecție a drepturilor omului de la nivel regional, european, precum și de la nivel internațional, făcându-se și o recapitulare a mecanismelor procedurale prin care se realizează protecția efectivă a acestora. Această activitate introductivă a oferit o viziune de ansamblu asupra mecanismelor și instrumentelor existente în domeniul protecției drepturilor omului și a libertăților fundamentale, asupra cadrului legal european existent și a jurisprudenței instanțelor de contencios european. Au fost prezentate modalități prin care Curtea Europeană a Drepturilor Omului își realizează corelarea activității cu mecanisme precum Consiliul European, funcțiile contencioase și necontencioase ale acesteia, precum și structura organizatorică.

În cea de-a doua etapă a fost prezentat mandatul Institutului Român pentru Drepturile Omului, în conformitate cu Legea nr. 9/1991, structura organizatorică, ariile tematice precum și mecanismele și instrumentele regionale și internaționale cu care IRDO operează în activitatea curentă (Convenția europeană a drepturilor omului, Protocoalele adiționale Convenției, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, Declarația universală a drepturilor omului, tratate bilaterale și multilaterale în materia drepturilor omului). Pagina de internet a Institutului a fost utilizată ca instrument de studiu individual pentru studenți având în vedere informațiile cu privire la evenimente prezente și viitoare în domeniu și conținutul celor mai recente publicații IRDO.

În cea de-a treia etapă au fost realizate dezbateri pe tema metodelor utilizate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, având ca obiective dezvoltarea conceptului

de noțiune europeană autonomă, existența și efectivitatea realizării drepturilor, marja națională de apreciere în punerea în aplicare de către statele membre a drepturilor, interpretarea evolutivă. A fost prezentată jurisprudența CEDO în privința protecției dreptului la viață, interzicerea sclaviei și a muncii forțate, precum și a libertății de exprimare. Ulterior, a fost expus caracterul obligatoriu al hotărârilor CEDO și modalitățile de aducere la îndeplinire a acestora.

Alte aspecte prezentate au vizat statutul, rolul și misiunea Institutului Român pentru Drepturile Omului, precum și legislația națională, europeană și internațională privind promovarea și protecția drepturilor omului, activitatea instituțiilor naționale pentru drepturile omului (INDO) în cadrul Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI), din care face parte și IRDO. A fost analizat și explicat pe larg conceptul de apărători ai drepturilor omului (printre care se numără și instituțiile naționale pentru drepturile omului, dar mai ales activiștii din prima linie, jurnaliștii din zonele de conflict, jurnaliștii de investigație, misiunile ONU de asistență în caz de dezastre și în situații de conflict). Studenții au dezbătut rolul și importanța Declarației universale a drepturilor omului care, cu toate că nu este un instrument obligatoriu din punct de vedere juridic, conține principii și drepturi care reprezintă standarde privind drepturile omului consacrate, ulterior, în alte instrumente internaționale obligatorii din punct de vedere juridic.

De asemenea, s-a urmărit și implicarea activă a studenților prin analizarea în dezbateri a unor cazuri concrete în care a fost vizibilă activitatea apărătorilor drepturilor omului și a instituțiilor naționale pentru drepturile omului.

Studenții și-au ales și teme libere de discuție din sfera problematicii drepturilor omului și au comunicat concluziile la care au ajuns în urma cercetării pe subiectul ales. Aceștia și-au exprimat interesul pentru teme precum violența împotriva femeilor, problema stereotipurilor în societatea românească, reprezentativitatea femeilor în politică și la nivel decizional, multiculturalism, situația și drepturile lucrătorilor migranți, felul în care sunt percepuți aceștia de către comunitate. Coordonați de reprezentanții IRDO, studenții au identificat o serie de cazuri concrete de încălcări ale unor drepturi și libertăți pe care le-au supus dezbaterii.

În acord cu mandatul legal asumat și recunoscând importanța sensibilizării studenților cu privire la problematica drepturilor omului, precum și a diseminării informațiilor de specialitate în rândul tinerilor, IRDO și-a reafirmat sprijinul oferit mediului universitar atât la modul general, cât și în mod concret, prin susținerea stagiilor obligatorii de practică de specialitate, prevăzute în planul de învățământ al studenților de la specializările Drept și Științe Politice.

Preocupările și interesul studenților privind problematica drepturilor omului au favorizat îndeplinirea obiectivului Institutului de a contribui la promovarea unor programe de formare în vederea dobândirii de către studenți, viitorii specialiști, a unei culturi a drepturilor omului.

Concursuri:

Concursuri cu periodicitate anuală

Evaluarea lucrărilor în cadrul celei de-a XII-a ediții a Concursului național de creativitate didactică în domeniul materialelor auxiliare destinate educației pentru drepturile omului, democrație și o cultură a păcii în învățământul preuniversitar 2023-2024. Desfășurat în temeiul parteneriatului interinstituțional dintre Institutul Român pentru Drepturile Omului și Ministerul Educației și Cercetării, concursul are ca obiectiv inserarea, în conținutul instrumentelor didactice, a unei *abordări bazate pe drepturile omului*. Acesta se desfășoară pe următoarele secțiuni: (1) materiale didactice educaționale destinate activității cu elevii, inclusiv softuri educaționale, filme didactice, produse media; (2) lucrări cu caracter metodic-științific și aplicabilitate practică; (3) reviste și publicații periodice destinate școlii, la care participanții se pot înscrie cu materiale didactice.

Olimpiada Națională de Științe Socio-Umane. Olimpiada reprezintă un concurs de excelență care se adresează elevilor cu aptitudini în domeniul științelor socio-umane, având ca obiectiv educația în vederea cunoașterii și aplicării valorilor fundamentale ale drepturilor omului, a deprinderii de comportamente care respectă aceste drepturi esențiale, dar și de competențe de participare la viața publică. Olimpiada s-a desfășurat în acest an în perioada 27 aprilie- 1 mai , în Baia Mare , fiind organizată de Ministerul Educației și Cercetării cu susținere din partea Inspectoratului Școlar Județean Baia Mare. Participarea Institutului Român pentru Drepturile Omului confirmă parteneriatul de tradiție cu Ministerul Educației și Cercetării. Disciplinele de concurs sunt: educație civică, cultură civică, logică, psihologie, sociologie.

Ediția a XXVI-a a Concursului național „Democrație și Toleranță”, organizat de Ministerul Educației și Cercetării și Inspectoratul Școlar Județean Suceava, în parteneriat cu IRDO, s-a desfășurat în perioada 26-29 iulie 2024. Concursul a urmărit de-a lungul edițiilor sale dezvoltarea competențelor de cooperare la nivelul grupului, stimulând preocupările pentru cunoașterea conceptelor de democrație, toleranță, drepturile omului, drepturile copilului și a relațiilor dintre acestea. Concursul cuprinde trei probe: proba teoretică (cu o durată de 2 ore) care constă într-o lucrare scrisă; proba practic-aplicativă, care presupune elaborarea unui proiect pentru soluționarea uneia dintre problemele școlii sau comunității locale căreia îi aparțin elevii; proba artistică are ca scop realizarea unei lucrări plastice (desen, grafică, pictură, colaj, sculptură etc.) care să ilustreze modul de soluționare a problemei prezentate în cadrul proiectului de la nivelul probei practic-aplicative.

Concursuri fără periodicitate

Campania națională de prevenire și combatere a rasismului a continuat și în anul 2024, marcând cu școlile partenere la data de 21 martie 2024 începutul Săptămânii Solidarității cu popoarele care luptă împotriva rasismului și a discriminării rasiale și al Săptămânii europene de acțiune împotriva rasismului. Campania „*NU discriminării rasiale*” face parte din multiplele acțiuni ale Institutului în privința promovării egalității, eliminării barierelor mentale și comportamentale atât în rândul tinerilor, cât și a adulților, în vederea formării unor mentalități și comportamente de deschidere și toleranță.

Lansarea *campaniei „Să acționăm împreună pentru protecția femeilor!”* a avut loc pe 25 noiembrie 2024 și s-a desfășurat în cadrul celor 16 zile de activism pentru combaterea violenței împotriva femeilor, până în data de 10 decembrie, cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului.

Concursul *„Promovarea drepturilor omului pentru reducerea inegalităților”*, lansat la data de 29 noiembrie 2024, a fost organizat cu ocazia sărbătoririi Zilei Internaționale a Drepturilor Omului de Școala Gimnazială Nr. 2 și Școala Gimnazială „Prof. Ion Vișoiu” din Chitila, în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului și Fundația PRO CHITILA. Concursul s-a desfășurat în perioada 1-13 decembrie 2024, fiind apreciat efortul, interesul, implicarea, originalitatea și creativitatea elevilor care și-au însușit cunoștințe și au avut viziune față de valorile dobândite, antrenându-și abilitățile din cultura autohtonă sau universală.

Alte evenimente relevante cu implicații în domeniul educației și formării

Conferința Anuală a Drepturilor Omului (CADO), eveniment anual tradițional organizat de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului. La inițiativa ONU, cu prilejul Zilei Internaționale a Drepturilor Omului se conștientizează la nivel global necesitatea educației pentru drepturile omului și a respectării acestora în mod egal pentru toți cetățenii. De aceea, tema aleasă pentru 2024 a fost *„Reducerea inegalităților și promovarea drepturilor omului”*. Pornind de la aceasta, în data de 10 decembrie 2024, IRDO a organizat conferința în colaborare cu Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților și cu Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități a Senatului. Evenimentul s-a axat pe importanța educației pentru drepturile omului și necesitatea protecției apărătorilor drepturilor omului și a reunit membri ai Parlamentului și Guvernului, lideri ai instituțiilor cu atribuții în domeniul drepturilor omului, entități partenere, reprezentanți ai societății civile, alți actori cu expertiză în problematica drepturilor omului, studenți, dar și cadre didactice și elevi. Cu acest prilej au fost evidențiate principalele provocări și impedimente cu care s-a confruntat și se confruntă Institutul în îndeplinirea mandatului cu care este investit prin legea de înființare, precum și a atribuțiilor care îi revin în calitate de punct focal SLAPP. Prin intermediul Conferinței Anuale a Drepturilor Omului, IRDO a reiterat apelul său la coeziune interinstituțională pentru promovarea și protecția drepturilor omului.

III. DOCUMENTARE ȘI INFORMARE

Conform mandatului său, Institutului Român pentru Drepturile Omului îi revine și misiunea de a pune la dispoziția tuturor celor interesați cele mai recente publicații, studii și cercetări în domeniul drepturilor omului, oferind informații cu privire la mecanismele și instrumentele internaționale, la modul în care legislația națională se armonizează cu acestea, precum și cu privilegii la angajamentele internaționale asumate de România și a modului în care acestea sunt implementate. Prin intermediul revistei „Drepturile Omului” și prin accesul oferit publicului la biblioteca Centrului de documentare și informare, Institutul promovează o mai bună cunoaștere a drepturilor omului, a evoluției legislației din perspectiva respectării acestora, precum și a modalităților prin care exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale este garantată la toate nivelurile (național, european și internațional), pentru fiecare cetățean.

1. Publicații

Revista „Drepturile Omului”

Revista „Drepturile Omului”, publicație științifică a Institutului Român pentru Drepturile Omului (IRDO), a fost lansată în decembrie 1991 și are o tradiție de peste trei decenii. Publicația conține studii, analize, cercetări și articole care explorează tematica drepturilor omului, din prisma reglementărilor naționale, regionale și internaționale. Articolele și studiile de specialitate sunt realizate de experți și reprezentanți ai mediului academic. Este încurajată abordarea din perspectivă multidisciplinară. Cercetările abordează teme referitoare la drepturile fundamentale ale omului, cu accent pe studierea relațiilor dintre drepturi și principii, a normelor și standardelor instituțiilor și mecanismelor internaționale sau a unor aspecte conceptuale și metodologice specifice acestui domeniu de cercetare. Sunt abordate subiecte legate de preocupările internaționale pentru protecția drepturilor omului și de respectarea drepturilor omului în lumea contemporană. Articolele tratează teme legate de ariile de interes ale IRDO: educația pentru o cultură a drepturilor omului, drepturile femeilor, drepturile copiilor și tinerilor, egalitatea de șanse, dreptul muncii, drepturile categoriilor vulnerabile, combaterea discriminării, dezvoltarea durabilă, dreptul umanitar, dreptul mediului.

De asemenea, în cadrul revistei sunt prezentate o serie de cazuri din jurisprudența instanțelor precum Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Curtea de Justiție a Uniunii Europene, precum și recenzii ale celor mai recente Rapoarte internaționale privind o varietate de problematici din domeniul drepturilor omului.

În conținutul revistei sunt abordate subiecte variate de interes din domeniul promovării și respectării drepturilor omului, fiind prezentate atât progresele, cât și lacunele existente în ceea ce privește exercitarea deplină a drepturilor și libertăților. Conținând studii, cercetări și articole de specialitate, revista are ca obiectiv major promovarea unei mai bune înțelegeri a problematicii drepturilor omului în rândul instituțiilor publice, organizațiilor neguvernamentale, studenților și cetățenilor. Publicația reprezintă un instrument de lucru pentru experți și un mijloc obiectiv de informare pentru publicul larg, prin abordarea complexă a problematicii drepturilor omului și prin prezentarea modalităților prin care acestea sunt garantate la nivel național, european sau internațional.

Revista este indexată în Central and Eastern European Online Library (CEEOL), ERIH PLUS - European Reference Index for the Humanities and Social Science, DOAJ - Directory of Open Access Journals și HeinOnline. Licența Creative Commons „Atribuire-Necomercial-Partajare în Condiții Identice”²³ se aplică tuturor materialelor publicate.

În prezent, website-ul IRDO oferă acces deschis (open access) la conținutul revistei în versiune electronică.

Primul număr²⁴ al revistei „Drepturile Omului” din 2024 a adus în discuție teme privind:

- *Traficul de persoane*: o analiză detaliată asupra acestui fenomen social cu implicații criminale profunde, evidențiind măsurile legislative adoptate de România începând cu anul 2001 pentru combaterea și prevenirea traficului de persoane.
- *Serviciul 119 – Telefonul Copilului*: evaluarea eficienței acestui instrument destinat protecției copiilor victime ale abuzurilor în diverse medii, precum familia, centrele de plasament, școala sau comunitatea, subliniind necesitatea unei reacții prompte și uniforme din partea autorităților locale.
- *Interacțiuni pedagogice cu Generația Z*: explorarea metodelor educaționale adaptate nevoilor specifice de dezvoltare ale elevilor aparținând Generației Z, cu accent pe formarea competențelor și educația în spiritul valorilor umaniste.

În secțiunea de *jurisprudență*, este analizată hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza *Verein KlimaSeniorinnen Schweiz și alții împotriva Elveției*, care examinează efectele crizei climatice asupra dreptului la viață privată și de familie, subliniind obligația statelor de a implementa un cadru legislativ și administrativ robust pentru protejarea sănătății și vieții cetățenilor împotriva efectelor schimbărilor climatice.

În secțiunea de *recenzii*, este prezentat „*Tratat de drepturile omului*”, o lucrare semnată de Nicolae Voiculescu și Maria-Beatrice Berna, publicată de Editura Universul Juridic în 2023. Recenzia evidențiază originalitatea și caracterul exhaustiv al tratatului, care îmbină aspectele teoretice și practice ale drepturilor omului, recomandându-l drept un reper fundamental în doctrina juridică românească; *Liniile directoare privind legiferarea democratică pentru legi mai bune*, document publicat de OSCE/ODIHR în 2023, accentuând rolul esențial al calității legislative și al transparenței în consolidarea democrației și a statului de drept; prezentarea ghidului *Drepturile omului și identitatea și expresia de gen*, editat de Consiliul Europei în 2024, subliniind provocările actuale în materie de protecție a persoanelor transgender și nevoia unei abordări incluzive în politicile publice, care să respecte și să reflecte diversitatea identităților de gen; prezentarea lucrării *EU Citizenship Law* de Niamh Nic Shuibhne, publicată la Oxford University Press în 2023. Lucrarea este apreciată pentru modul în care tratează complexitatea cetățeniei europene, cu accent pe drepturile asociate, principiul nediscriminării și mecanismele de integrare, fiind recomandată ca un instrument valoros pentru aprofundarea dreptului Uniunii Europene.

Al doilea număr²⁵ al revistei „Drepturile Omului” include articole ce tratează:

²³ <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

²⁴ A se vedea Revista *Drepturile Omului*, nr. 1/2024, accesibilă la https://revista.irdo.ro/index-arhiva.php?anul=2024&nr_revista=1&semestrul=1

- *Protecția internațională a drepturilor femeilor*: discuții privind discriminarea persistentă împotriva femeilor, manifestată prin limitarea drepturilor și libertăților acestora în diverse domenii, și analiza evoluției reglementărilor internaționale menite să promoveze egalitatea de gen și să combată formele grave de violență, precum violența domestică și mutilarea genitală.
- *Compensații pentru supraviețuitorii orfelinatelor*: explorarea impactului profund pe care instituțiile de tip orfelinat l-au avut asupra copiilor abandonați în România, subliniind importanța memoriei individuale în reconstrucția trecutului și promovarea justiției sociale, precum și necesitatea unor compensații morale și financiare pentru supraviețuitori.
- *Traficul și consumul de droguri*: analiza acestui fenomen în creștere în România post-comunistă, evidențiind implicațiile asupra sănătății și bunăstării individuale, precum și încălcările drepturilor omului asociate traficului și consumului de droguri.

În secțiunea *jurisprudență*, se examinează hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza *S.C. Zorina Internațional S.R.L. împotriva României*, care abordează aspecte legate de sancțiunile aplicate pentru neemiterea bonului fiscal și implicațiile acestora asupra dreptului la un proces echitabil și la protecția proprietății.

În secțiunea *recenzii*, este analizat raportul „*Rasismul structural și instituțional în Europa: O analiză comparativă în 8 state membre ale Uniunii Europene. Probleme cheie și recomandări de politici*” (2024), evidențiind factorii comuni care generează discriminare structurală și subliniind necesitatea modificării legislației și politicilor actuale pentru a combate eficient rasismul instituționalizat; prezentarea *Raportul ONU privind promovarea și protecția drepturilor omului în contextul schimbărilor climatice*, elaborat în iulie 2024 de Raportorul Special al ONU, Elisa Morgera, evidențiind rolul accesului la informație, al cooperării internaționale și al responsabilității mediului de afaceri în protejarea drepturilor fundamentale afectate de criza climatică.

Aceste articole reflectă angajamentul continuu al colectivului redacțional al revistei „Drepturile Omului” de a aborda subiecte relevante și actuale în domeniul drepturilor fundamentale, oferind analize aprofundate și perspective diverse asupra provocărilor contemporane.

Volume și studii publicate în cadrul editurii IRDO

Ghid privind evaluarea impactului asupra drepturilor omului

În data de 7 martie 2024, a fost publicat „*Ghidul privind evaluarea impactului reglementărilor asupra drepturilor omului*”²⁶, elaborat de membrii Secretariatului tehnic al Consiliului Consultativ pentru Evaluarea Impactului Actelor Normative (CCEIAN), de reprezentanții grupului ONG-uri pentru Cetățean și de experții Institutului Român pentru Drepturile Omului (IRDO). Ghidul este rezultatul unor serii de întâlniri organizate de Secretariatul General al Guvernului și a colaborării avute cu IRDO și organizații ale societății civile. Documentul a fost aprobat în prealabil de CCEIAN. Materialul va permite

²⁵ A se vedea Revista *Drepturile Omului*, nr. 2/2024, accesibilă la https://revista.irdo.ro/index-arhiva.php?anul=2024&nr_revista=2&semestrul=2

²⁶ Disponibil online la adresa <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2024/03/Ghid-privind-evaluarea-impactului-reglementarilor-asupra-drepturilor-omului-8.pdf>

o creștere a calității evaluării impactului și, în cele din urmă, o îmbunătățire a reglementărilor Guvernului din perspectiva drepturilor omului.

Ghidul are în vedere prezentarea tipurilor de analiza de impact în domeniul drepturilor omului, înțelegerea contextului referitor la drepturile fundamentale, a principalelor instrumente juridice pentru realizarea evaluării de impact asupra drepturilor omului, a indicatorilor de drepturile omului și propune un chestionar prin care se poate determina impactul asupra drepturilor fundamentale.

Traducerea în limba ucraineană a „Ghidului practic privind hărțuirea morală la locul de muncă”

În anul 2024, Institutul Român pentru Drepturile Omului a inițiat un parteneriat cu ANES, Asociația NOVAPOLIS și Roua Center Constanța prin care a fost realizată traducerea în limba ucraineană a „*Ghidului practic privind hărțuirea morală la locul de muncă*” (realizat de IRDO în colaborare cu ANES în anul 2022). Ghidul oferă un set de informații utile pentru angajații ucraineni din România, pentru ca aceștia să își cunoască mai bine drepturile, dar și pașii care trebuie urmați în cazul gestionării și combaterii oricărui tip de hărțuire la locul de muncă.

Rapoarte și contribuții

- Contribuție la raportul ENNHRI către Comisia Europeană - The rule of law in the European Union Reports from National Human Rights Institutions (Raportări ale instituțiilor naționale pentru drepturile omului cu privire la statul de drept în Uniunea Europeană);
- Colaborarea cu raportorii speciali ai Biroului Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR), prin traducerea și formularea unor analize detaliate asupra situației exercitării și respectării drepturilor omului în România;
- Comentarii și recomandări în vederea pregătirii celui de-al 9-lea raport al României, la solicitarea Comitetului CEDAW;
- Comentarii și analize la solicitarea Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) în pregătire pentru vizita de țară în România;
- Comentarii și răspunsuri formulate la solicitarea Comitetului European pentru Drepturile Sociale și Comitetului ONU pentru drepturi economice, sociale și culturale analizând atât rapoartele de țară cât și cele mai recente recomandări adresate României;
- Contribuție la chestionarul FRA privind problematica mandatelor și acreditării instituțiilor naționale pentru drepturile omului;
- Contribuție la chestionarul de evaluare referitor la activitatea Agenției pentru Drepturi Fundamentale a UE (FRA) privind sustenabilitatea întreprinderilor și diligența necesară în materie.
- Raport de activitate.

2. Centrul de documentare și informare

Cu sprijinul Centrului de documentare și informare, IRDO a desfășurat și în cursul anului 2024 activități de cercetare, documentare, traducere și diseminare a informațiilor relevante pentru materia drepturilor omului în scopul unei mai bune cunoașteri a drepturilor fundamentale la nivel național și internațional, precum și al promovării armonizării legislației naționale cu normele europene și internaționale.

Centrul de documentare și informare a contribuit la elaborarea unor răspunsuri și puncte de vedere obiective ca urmare a unor solicitări și chestionare venite din partea unor organisme internaționale cu preocupări în domeniul drepturilor omului. Printre acestea se numără contribuția IRDO la Raportul Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) privind statul de drept, colaborarea cu raportorii speciali ai Biroului Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR), prin traducerea și formularea unor analize detaliate asupra situației exercitării și respectării drepturilor omului în România. Această activitate a facilitat comunicarea între autoritățile române și organismele internaționale și a oferit și o perspectivă obiectivă asupra provocărilor și progreselor în domeniul drepturilor fundamentale. Prin întreaga sa activitate de formare, informare și conștientizare, IRDO promovează CEDAW, Protocolul său Opțional și recomandările adresate României de către Comitetul CEDAW. IRDO a răspuns în 2024 solicitării Comitetului CEDAW de a prezenta comentarii și recomandări în vederea pregătirii celui de-al 9-lea raport al României. De asemenea, Institutul a formulat comentarii și analize la solicitarea Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) în pregătire pentru vizita de țară în România.

De asemenea, centrul de informare și documentare a sprijinit contribuția Institutului în elaborarea unor comentarii și răspunsuri formulate la solicitarea Comitetului European pentru Drepturile Sociale și Comitetului ONU pentru drepturi economice, sociale și culturale analizând atât rapoartele de țară cât și cele mai recente recomandări adresate României.

Institutul a continuat să contribuie, în calitate de partener asociat, la proiectul finanțat prin Programul „Cetățeni, Egalitate, Drepturi și Valori” al Uniunii Europene (CERV), desfășurat în perioada 2022 – 2024. Cu sprijinul Centrului de documentare și informare, Institutul a sprijinit implementarea proiectului, facilitând diseminarea informațiilor la nivel național și traducerea materialelor relevante în limba română. Și prin această contribuție, IRDO și-a afirmat angajamentul de promovare a drepturilor fundamentale și de participare activă la inițiativele europene și internaționale pentru protecția libertății de exprimare și a democrației.

Prin toate aceste demersuri, Institutul Român pentru Drepturile Omului și-a consolidat rolul de intermediar esențial între scena internațională a drepturilor omului și realitățile naționale, asigurând o mai bună înțelegere și aplicare a normelor juridice în acest domeniu vital.

Actualizarea și digitalizarea resurselor

Biblioteca Centrului de documentare și informare pune la dispoziția publicului interesat (experți, studenți, masteranzi, reprezentanți ai mediului academic, ai instituțiilor publice și ai societății civile) volume, publicații, periodice și documente în limba română, engleză, franceză și germană. Biblioteca este structurată pe domenii variate dintre care amintim cu titlu de exemplu: drept internațional, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Consiliul și Comisia UE, Comisia UE a drepturilor omului, Convenții europene,

Documentele și rezoluțiile ONU, Convenții internaționale, Codul de procedură penală, Constituțiile țărilor UE, drept administrativ, drept civil, dreptul muncii, drepturile copilului, drepturile femeilor, drept umanitar, dreptul mediului, drept maritim, dezvoltare durabilă, educație, sociologie, psihologie, filozofie, comunicare, mass-media, diplomație, bioetică, istorie universală, istorie națională, istorie recentă, istoria comunismului.

Pe parcursul anului 2024 a continuat activitatea de evaluare și inventariere a fondului de carte al bibliotecii, urmărindu-se conformitatea inventarului cu catalogul publicațiilor în format electronic. Au fost actualizate, modernizate și reorganizate clasificările volumelor, broșurilor și periodicele pe domenii de interes, pentru o mai facilă accesare a materialelor de către public. Spre exemplu, a fost propusă și pusă în practică o nouă abordare din perspectivă multidisciplinară a domeniilor tematice, catalogându-se la mai multe domenii unele dintre publicațiile care vizează prin conținutul lor mai multe arii de interes. Acest demers permite o căutare eficientă și o identificare mai rapidă a publicației solicitate. A fost verificată concordanța cu listele inventarului bibliotecii și actualizate domeniile specifice cărora publicațiile le aparțin, în funcție și de achiziționările de noi publicații din ultimii ani. O serie de domenii au fost reorganizate pentru a facilita identificarea mai rapidă a publicațiilor solicitate. Această activitate este de lungă durată, fiind încă în desfășurare, având ca obiectiv final atât punerea la dispoziția publicului a catalogului bibliotecii IRDO în variantă electronică, pentru a permite consultarea rapidă a publicațiilor, cât și concordanța catalogului cu inventarul fondului de carte.

În ceea ce privește site-ul web al Institutului Român pentru Drepturile Omului²⁷, conținutul acestuia a fost actualizat constant, pentru a reflecta activitățile desfășurate și evenimentele la care IRDO a fost organizator sau participant. Totodată, au fost publicate informații esențiale de la nivel european, precum și teme de actualitate cu relevanță globală în domeniul drepturilor omului. În plus, prin intermediul platformei online, Institutul a promovat diverse campanii de informare, conștientizare și sensibilizare, realizate în colaborare cu parteneri din diferite domenii, dar a și diseminat publicațiile apărute sub egida Institutului și/sau de la nivel internațional care prezintă interes din perspectiva drepturilor omului.

Elaborarea și diseminarea publicațiilor

Un aspect important al activității Centrului de documentare și informare l-a constituit implicarea în procesul de redactare, prelucrare și publicare a materialelor științifice ale Institutului. Centrul de documentare și informare a contribuit la elaborarea, redactarea, editarea și prelucrarea publicațiilor și a edițiilor *bianuale* ale Revistei „Drepturile Omului”. Totodată, a sprijinit realizarea variantei în limba ucraineană a „Ghidului privind combaterea hărțuirii morale la locul de muncă”, contribuind astfel la concretizarea parteneriatului IRDO-NOVAPOLIS-ANES. Publicația a devenit disponibilă în format electronic pe website-urile celor trei instituții. Din cauza resurselor insuficiente, însă, nu a putut fi publicată și în format tipărit. Ghidul în variantă ucraineană cu privire la combaterea hărțuirii morale la locul de muncă realizat în 2024, pune la dispoziție informații utile pentru refugiații de origine ucraineană care și-au găsit un loc de muncă în țara noastră.

²⁷ <https://irdo.ro>

Prin intermediul revistei „Drepturile Omului”, Institutul Român pentru Drepturile Omului a oferit o varietate de informații legate de problematica drepturilor omului și de situația respectării acestora la nivel național și internațional, reprezentând atât un instrument de lucru pentru profesioniștii din domeniu, studenți, masteranzi, cât și o sursă de informații pentru publicul larg interesat de problematica drepturilor omului. Revista „Drepturile Omului” și alte publicații realizate sub egida IRDO au fost distribuite către parteneri, colaboratori și participanți la evenimente, campanii și cursuri de formare. Concomitent, au continuat relațiile de cooperare cu bibliotecile județene și internaționale, dar și cu Asociația Comisiilor Francofone de Drepturile Omului, Institutul European de Drept de la Bruxelles și Institutul Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceze.

În 2024, Centrul de Informare și Documentare a fost vizitat de echipa de studenți de la American Sam Nunn School of International Affairs, Georgia, SUA, coordonată de Dr. lector Eliza Markley. Universitatea Sam Nunn pregătește lideri globali ai secolului 21 prin educație și cercetare empirică și analitică a datelor, programare inovatoare și interdisciplinară, dar și prin intermediul unor activități practice în domeniul securității internaționale, al dezvoltării globale al afacerilor internaționale, precum și în cel al științei și tehnologiei. Cu acest prilej a avut loc un schimb de idei și o analiză comparativă a situației drepturilor omului în Europa și în Statele Unite. Studenții au primit din partea Institutului publicația în limba engleză „Domestic violence. Paradigms and Judicial Practice” (autori Carmen Nemeș și Giulia Crișan), tradusă din limba română cu sprijinul Centrului de Informare și Documentare. Reprezentanții IRDO au prezentat activitatea Institutului în domeniul cercetării, formării, informării, conștientizării și campaniile de advocacy întreprinse pentru fiecare dintre principalele arii tematice de intervenție, în conformitate cu mandatul IRDO. Întrebările adresate de studenți reprezentanților IRDO au vizat cele mai stringente piedici existente în calea exercitării depline a drepturilor omului. Au fost abordate subiecte precum efectele pe termen lung ale pandemiei de COVID-19 și consecințele acestora asupra drepturilor omului, gestionarea și combaterea fenomenului violenței domestice, a bullyingului, aspecte ale obstrucționării unor drepturi fundamentale la nivel național și european, situația refugiaților și a migranților în contextul conflictului din Ucraina, dificultățile cu care se confruntă apărătorii drepturilor omului în contextul actual și aspecte ale influenței schimbărilor climatice asupra drepturilor și libertăților fundamentale. După participarea în acest program studenții vor produce și disemina cercetări proprii în care vor explica dilemele din politica internațională oferind o serie de propuneri și soluții practice.

Centrul de informare și documentare a găzduit și o sesiune de consultări cu cercetători independenți din Ankara, Turcia, (d-na Sueda Uzun și dl. Arda Öke) având ca obiectiv o analiză comparativă a situației drepturilor romilor în România și Turcia. Centrul de documentare și informare a oferit cercetătorilor turci informații și puncte de vedere privind respectarea drepturilor romilor la nivel național și a pus la dispoziția acestora publicațiile solicitate pe problematica drepturilor romilor. Totodată le-a recomandat organizațiile din România implicate în promovarea și apărarea drepturilor romilor. Cercetătorii turci vor realiza un studiu comparativ independent privind situația drepturilor persoanelor de etnie romă din Turcia și din România. Discuțiile și analizele s-au axat în special pe situația tinerelor femei rome cu vârste cuprinse între 18 și 30 de ani, capacitatea acestora de a accesa servicii și resurse, precum și situația drepturilor și libertăților fundamentale pentru această categorie de persoane. În cadrul studiului vor fi identificate barierele existente în calea accesului la educație, la locuințe, la servicii de sănătate și servicii sociale, precum și la angajarea în muncă pentru femeile rome din Turcia și România. Totodată va fi analizat rolul statului, al societății civile și al organizațiilor

internaționale în asigurarea exercitării depline a drepturilor pentru această categorie vulnerabilă. Vor fi enunțate inițiativele și politicile publice existente față de tinerele femei rome și eficacitatea acestora, cum ar fi Incluziunea Romilor și Cadrul strategic național pentru romi din Turcia și România. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană, în parteneriat Comitetul Helsinki din Țările de Jos și Asociația pentru Monitorizarea Drepturilor Egale (AMER).

Cu prilejul acestei întâlniri, cercetătorii au fost informați cu privire la activitățile întreprinse de Institutul Român pentru Drepturile Omului care vizează drepturile persoanelor de etnie romă, combaterea rasismului și a discriminării. A fost subliniat faptul că pornind de la istoria comunității rome, Institutul analizează stadiul actual al drepturilor romilor în România promovând importanța cunoașterii culturii și istoriei romilor în societatea românească și necesitatea combaterii stereotipurilor și a segregării în școli.

Într-o primă etapă, studiul se va adresa cadrelor universitare, urmând să devină un instrument de lucru pentru cei interesați. Deși proiectul este sprijinit și de către Universitatea Bilkent, unde au studiat cercetătorii, acest studiu reprezintă o cercetare de grup independentă de orice instituție formală.

Evenimente și activități educative

Centrul de documentare și informare a susținut prin activitatea sa organizarea și participarea Institutului la evenimente educaționale, mese rotunde, seminarii, dezbateri, conferințe, campanii de informare și sensibilizare, realizând cercetări și documentări legate de temele abordate și oferind sprijin în realizarea cursurilor de formare adaptate cerințelor beneficiarilor. Prin activitățile desfășurate în 2024 Centrul de informare și documentare a adus o contribuție valoroasă în sprijinul unui proces inovator de educație pentru dobândirea și consolidarea unei culturi a drepturilor omului.

3. Punct focal pentru aplicarea Recomandării (UE) 2022/758 privind protecția jurnaliștilor și a apărătorilor drepturilor omului implicați în acțiuni de mobilizare publică împotriva procedurilor judiciare vădit nefondate sau abuzive (SLAPP)

În decembrie 2022, Institutul Român pentru Drepturile Omului a fost desemnat de către Ministerul Justiției drept punct focal la nivel național pentru implementarea Recomandării privind acțiunile strategice în justiție împotriva participării publice (SLAPP). În această calitate, Institutului îi revin următoarele responsabilități:

- organizarea de programe de formare pentru profesioniștii în domeniul mass-media și pentru apărătorii drepturilor omului (art. 16);
- organizarea de campanii de informare cu privire la procedurile SLAPP (art. 19);
- asumarea rolului de punct focal care să furnizeze informații despre sprijinul de care pot beneficia persoanele care sunt vizate de procedurile SLAPP (art. 25);
- colectarea de date statistice judiciare cu privire la procedurile SLAPP (art. 29).

În acest sens, Institutul a luat legătura cu avocați care lucrează în domeniul SLAPP/intimidare/amenințări și a purtat discuții referitoare la colectarea de date cu

reprezentanți ai societății civile. De asemenea, s-au întreprins o serie de pași pentru stabilirea unei colaborări cu Consiliul Superior al Magistraturii pentru a găsi modalități de colectare a datelor statistice privind SLAPP și facilitarea procesului de identificare a cazurilor cu potențial SLAPP. La momentul actual solicitările adresate CSM se află în stadiul de așteptare.

Prin prisma colaborării cu Reprezentanța Permanentă a României pe lângă Uniunea Europeană și a calității de stat membru UE, Institutul Român pentru Drepturile Omului, ca instituție desemnată punct focal din partea României, a fost invitat în luna septembrie la reuniunea Grupului de experți anti-SLAPP de la nivelul Comisiei Europene. La acest eveniment au participat punctele focale și reprezentanții statelor membre UE, dar și membri mass-media, cadre universitare, specialiști în drept, reprezentanți ai unor ONG-uri implicate în problematica SLAPP, precum și apărători ai drepturilor omului. Cu această ocazie, Institutul Român pentru Drepturile Omului a făcut cunoscute activitățile privind problematica anti-SLAPP în România întreprinse recent, printre care se numără întâlnirile avute cu ONG-uri/OSC-uri cu scopul de a crește gradul de conștientizare, primirea delegației Media Freedom Rapid Response în România și discuțiile privind practicile IRDO în domeniu, dar și contribuția Institutului la cel mai recent Raport ENNHRI privind statul de drept 2024, unde au fost menționate activitățile Institutului ca punct focal anti-SLAPP. Au fost discutate trenduri emergente și aspecte cheie în materie observate de experți, actualizări și noi abordări din partea statelor membre, activitățile punctelor focale, bune practici, dar și principalele obstacole existente și potențiale soluții pentru implementarea cu succes a Recomandării privind protecția jurnaliștilor și a apărătorilor drepturilor omului implicați în acțiuni tip SLAPP.

În prezent, Institutul Român pentru Drepturile Omului are în derulare, în parteneriat cu Institutul Danez pentru Drepturile Omului, proiectul „Accesul la justiție – Recomandarea SLAPP și Directiva privind diligența necesară”, dezvoltat în contextul Directivei UE privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor (CSDDD). În cadrul acestui proiect s-a urmărit și elaborarea unui raport care include, printre altele, elemente referitoare la SLAPP din perspectiva accesului la justiție, și care va fi publicat și diseminat de IRDO după încheierea proiectului.

În contextul bunei colaborări cu Ministerul Justiției și al relevanței statutului pe care Institutul Român pentru Drepturile Omului îl are ca punct focal, IRDO a participat la forumul de discuții organizat de Ministerul Justiției cu privire la transpunerea în legislația națională a Directivei UE anti-SLAPP 2024/1069. Cadrul a reunit numeroase organizații neguvernamentale și ale societății civile, precum și jurnaliști, și a avut ca scop consultarea preliminară în contextul în care Ministerul Justiției a demarat procesul de elaborare a legii de transpunere a Directivei.

Mai mult, pe întreg parcursul anului, la toate evenimentele organizate de Institutul Român pentru Drepturile Omului sau la care IRDO a participat, fie pe plan intern, fie internațional, a fost subliniat întotdeauna rolul său de punct focal, cu scopul de a informa și de a crește gradul de conștientizare cu privire la mandatul său, de a crea premise de colaborare și, totodată, de a lansa un apel pentru colectarea de date statistice cu privire la procedurile SLAPP.

Activitatea privind relațiile cu publicul

Aplicarea abordării bazate pe drepturile omului în activitatea privind relațiile cu publicul rămâne un principiu central pentru Institutul Român pentru Drepturile Omului. Aceasta include:

- (1) Soluționarea petițiilor în conformitate cu prevederile legale;
- (2) Elaborarea de informări și puncte de vedere pe tema drepturilor omului;
- (3) Gestionarea solicitărilor formulate în baza Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public;
- (4) Acordarea de asistență cetățenilor prin informări telefonice sau întrevederi la sediul Institutului;
- (5) consolidarea raporturilor dintre Institut și tineri prin evaluarea și soluționarea cererilor provenite din rândul studenților și al tinerilor profesioniști care se referă la efectuarea de stagii de practică/acte de voluntariat în cadrul Institutului.

Dreptul de petiționare reprezintă mijlocul juridic prin intermediul căruia cetățenii transmit autorităților și instituțiilor publice solicitări referitoare la preținse încălcări de drepturi și libertăți. Reglementat prin art. 51 din Constituție, dreptul de petiționare poate fi exercitat în mod individual sau colectiv, de către persoane fizice sau juridice: *cetățenii se pot adresa autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor, iar organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă. În scopul asigurării libertății de exercitare a dreptului de petiționare, acesta este scutit de taxă.*

Soluționarea petițiilor reprezintă principalul aspect al activității de relații cu publicul în cadrul Institutului Român pentru Drepturile Omului, având la bază prevederile articolului 2 din Legea nr. 9/1991 privind înființarea Institutului și dispozițiile Ordonanței de Guvern nr. 27/2002 referitoare la reglementarea activității de soluționare a petițiilor. Pe parcursul anului 2024, Institutul a primit petiții din partea cetățenilor atât din țară, cât și din străinătate, transmise prin poștă sau pe cale electronică, iar numeroși petenți s-au adresat telefonic ori direct la sediul Institutului pentru a solicita consultanță pe diverse probleme specifice. În îndeplinirea mandatului său de a promova o mai bună înțelegere a problematicii drepturilor omului, IRDO oferă asistență și consultanță petenților și întreprinde demersurile necesare în relația cu autoritățile și instituțiile publice pentru a asigura o soluționare corectă și eficientă a petițiilor primite.

Astfel, activitatea privind relațiile cu publicul desfășurată în cadrul IRDO a cuprins:

- Soluționarea petițiilor adresate institutului în conformitate cu prevederile legale;
- Acordarea de consultații/indrumări telefonice privind problemele specifice domeniului drepturilor omului;
- Acordarea de consultații la sediul institutului;
- Soluționarea solicitărilor formulate în temeiul Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public;
- Formularea de puncte de vedere.

În graficul de mai jos este reprezentată ponderea fiecărui element component al activității privind relațiile cu publicul.

Elemente generale care alcătuiesc conținutul de relație cu publicul

În cadrul activității de relații cu publicul, Institutul a analizat petițiile primite pe parcursul anului și din perspectiva conexiunii acestora cu nivelul de atingere a obiectivelor dezvoltării durabile (ODD) stabilite prin Agenda 2030²⁸. În acest context, a fost realizată o clasificare a petițiilor pe categorii de drepturi, pentru a identifica eventualele obstacole în atingerea acestor obiective și a țăintelor aferente. Petițiile clasificate din perspectiva conexiunii cu ODD-urile reprezintă un barometru al stadiului actual al realizării ODD-urilor, semnalând lacunele sau stagnările existente. Prin această clasificare se indică necesitatea adoptării unor politici și măsuri de intervenție la nivel național pentru gestionarea obstacolelor structurale care încetinesc progresul în îndeplinirea obiectivelor dezvoltării durabile.

Analiza petițiilor primite în 2024 indică anumite dificultăți în realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă, reflectând nevoia de politici și măsuri suplimentare în domeniile esențiale ale drepturilor omului.

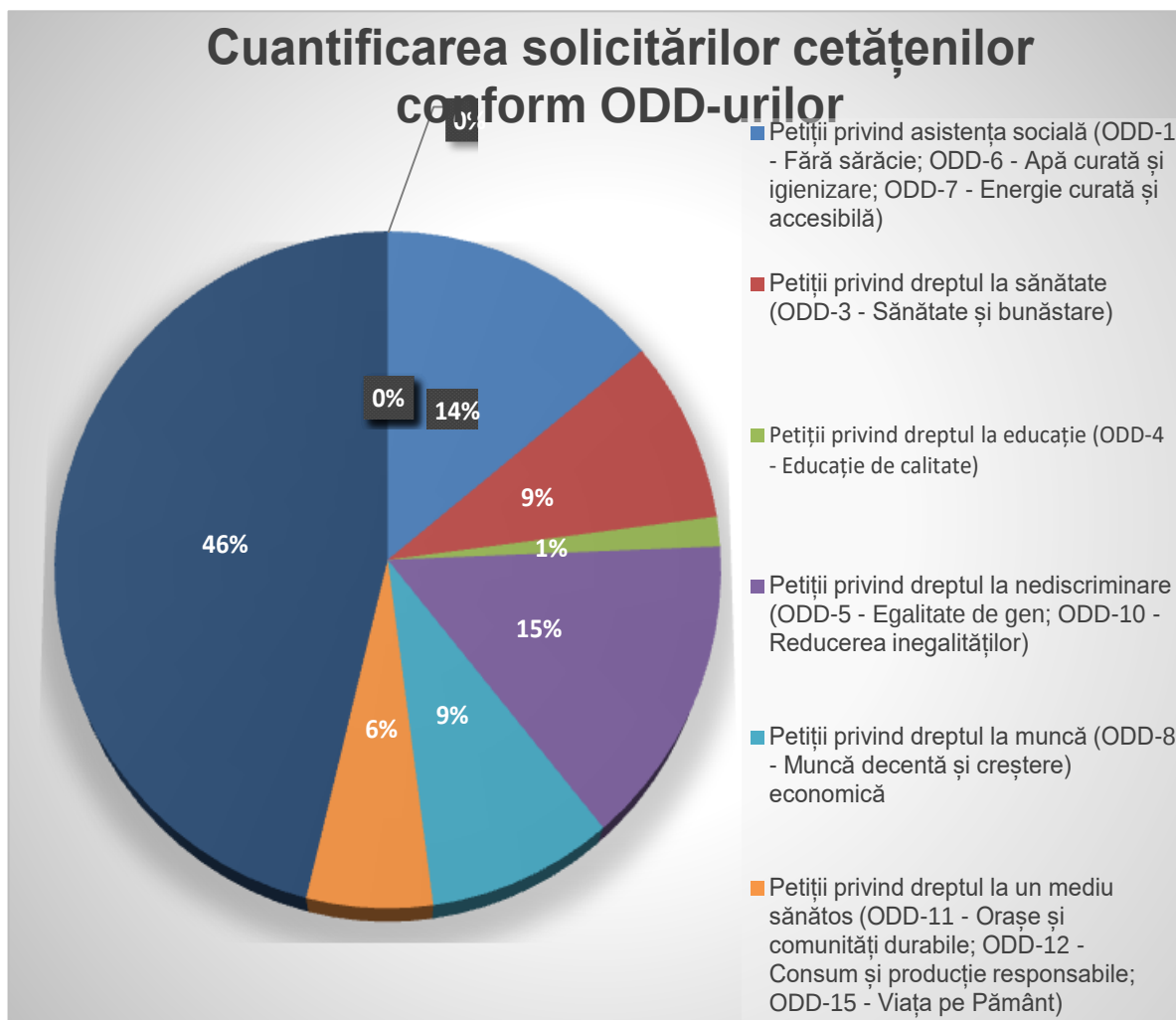
²⁸ Adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. (potrivit informațiilor prezentate pe site-ul: <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/despre/>).

Petițiile referitoare la drepturile de asistență socială (acces la locuințe sociale, programe de sprijin, utilități) evidențiază provocări în atingerea ODD 1 – *Fără sărăcie*, ODD 6 – *Apă curată și igienizare*, ODD 7 – *Energie curată și accesibilă*.

În mod similar, au fost semnalate dificultăți în realizarea următoarelor ODD-uri:

- ODD 3 – *Sănătate și bunăstare*, prin petiții privind accesul la servicii medicale și barierele birocratice din sistemul de sănătate;
- ODD 4 - *Educație de calitate*, prin sesizări referitoare la accesul la educație și infrastructura școlară;
- ODD 5 și ODD 10 - *Egalitate de gen și reducerea inegalităților*, prin petiții privind discriminarea;
- ODD 8 – *Muncă decentă și creștere economică*, prin solicitări legate de protecția dreptului la muncă;
- ODD 11, 12 și 15 – *Mediu sănătos*, prin sesizări privind poluarea și calitatea vieții în comunități;
- ODD 16 - *Pace, justiție și instituții eficiente*, prin petiții referitoare la protecția drepturilor cetățenilor în raport cu autoritățile administrației publice și instanțele de judecată.

Graficul de mai jos ilustrează distribuția petițiilor în funcție de aceste categorii, oferind o imagine clară asupra domeniilor în care sunt necesare îmbunătățiri pentru atingerea ODD-urilor la nivel național.

În anul 2024, o preocupare majoră a fost reprezentată de evenimentele sociale internaționale care au avut un impact semnificativ asupra respectării drepturilor omului. Un aspect notabil semnalat în petițiile primite de Institutul Român pentru Drepturile Omului se referă la influența tot mai mare a inteligenței artificiale (IA) asupra acestor drepturi. Dezvoltarea rapidă a tehnologiilor IA a generat atât oportunități, cât și provocări, inclusiv riscuri legate de discriminare, inegalități de gen și amenințări la adresa proceselor democratice. Deci, dezvoltarea rapidă a inteligenței artificiale a adus în prim-plan noi provocări pentru respectarea drepturilor omului, Institutul subliniind cu fiecare ocazie importanța unui dialog continuu și a unei colaborări strânse între instituțiile relevante pentru a aborda aceste probleme emergente.

Un număr semnificativ de petiții adresate Institutului au vizat accesul la locuințe sociale, în condițiile în care dificultățile economice persistente au determinat ca rezidenții să se confrunte cu obstacole financiare în obținerea unei astfel de locuințe. Dreptul la pensie a fost, de asemenea, evidențiat în petițiile primite, atât în ceea ce privește stabilirea incorectă a cuantumului acesteia, cât și în legătură cu îndeplinirea cerințelor legale necesare pentru exercitarea efectivă a acestui drept.

Condițiile socio-economice precare au avut repercusiuni și pe piața muncii, unde angajatorii au dispus concedieri abuzive, au întârziat plata salariilor sau au menținut un climat de muncă contrar drepturilor omului. În acest context, au fost formulate petiții prin

care s-au solicitat informații suplimentare privind hărțuirea morală la locul de muncă, astfel cum este reglementată prin Legea nr. 167/2020. De asemenea, au fost reclamate abuzuri ale angajatorilor referitoare la modificarea, fără respectarea condițiilor legale, a relațiilor de muncă.

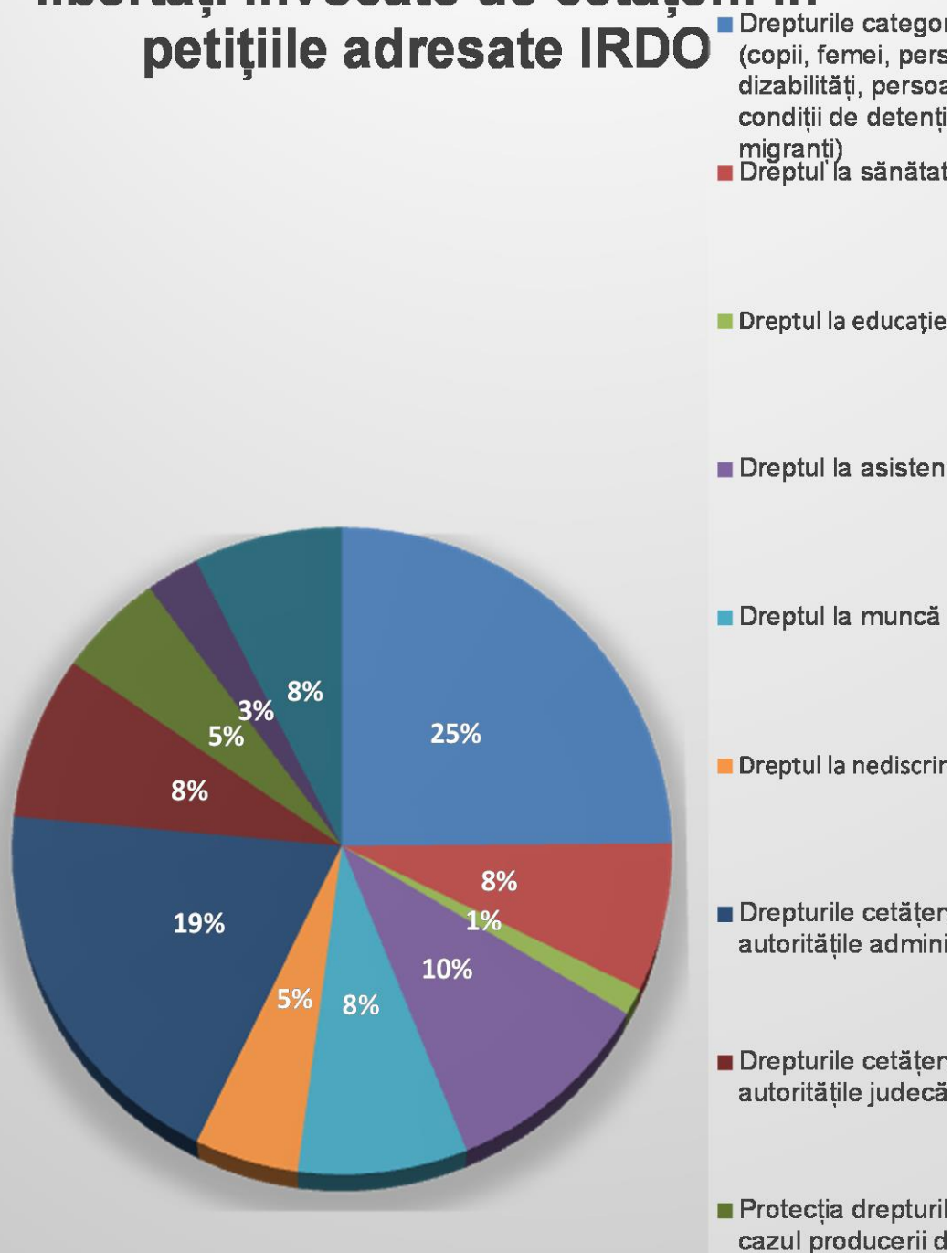
Având în vedere multiplele forme în care se concretizează drepturile sociale, petițiile care abordează problematici sociale au fost redirecționate spre soluționare către autoritățile competente în materie, precum autoritățile administrației publice locale, Avocatul Poporului, Inspectoratele Teritoriale de Muncă și Casele Județene de Pensii.

În petițiile primite din partea persoanelor care se încadrează în cadrul grupurilor vulnerabile (copii, femei, persoane cu dizabilități, persoane aflate în condiții de detenție, migranți, refugiați și lucrători străini) sunt sesizate limitări sau încălcări de drepturi, precum: dreptul la integritate fizică și psihică, accesul la servicii medicale, dreptul la educație, dreptul la demnitate. De asemenea, referitor la aceste categorii vulnerabile au fost sesizări privind: *dreptul de a avea legături personale cu ambii părinți* (copii), *dreptul de a nu fi supus niciunei forme de violență* (femei), *dreptul de a fi transferat la un alt penitenciar mai apropiat de localitatea de domiciliu cu respectarea cerințelor legale*, *dreptul de a avea acces la condiții de detenție în acord cu standardele demnității umane* (persoane aflate în condiții de detenție), *dreptul de a beneficia de accesibilizarea serviciilor publice* (persoane cu dizabilități), *dreptul de a beneficia de formele legale de protecție pe perioada în care se află pe teritoriul României* (migranți, refugiați și lucrători străini). Răspunsurile aferente acestor petiții au fost formulate prin includerea de informații referitoare la sfera de competență a Institutului conform Legii nr. 9/1991, la actele normative incidente în spețele prezentate, prin identificarea autorității competente cu protecția respectivelor categorii de drepturi specifice grupurilor vulnerabile și redirecționarea petițiilor către autoritățile competente potrivit legii: Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, Avocatul Copilului, Administrația Națională a Penitenciarelor, Avocatul Poporului, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, Inspectoratele Județene de Poliție, Inspectoratul General pentru Imigrări ș.a.

De asemenea, în anul 2024, petițiile primite de Institut au reflectat și preocupările cetățenilor cu privire la relația acestora cu autoritățile administrației publice și instanțele de judecată. Așa cum reiese și din analiza statistică a petițiilor primite, un număr semnificativ de sesizări s-a concentrat pe accesul la justiție, protecția drepturilor în interacțiunea cu instituțiile statului și problemele sociale generate de schimbările demografice și de contextul internațional.

Graficul de mai jos prezintă distribuția principalelor drepturi și libertăți invocate în petițiile adresate Institutului.

Reprezentarea grafică a principalelor categorii de drepturi și libertăți invocate de cetățeni în petițiile adresate IRDO

Un aspect distinct sesizat în 2024 a fost creșterea numărului de petiții privind condițiile de muncă și drepturile lucrătorilor străini, în special cei din state asiatice, care au semnalat dificultăți în obținerea documentelor de ședere, condiții de muncă precare, precum și cazuri de exploatare și discriminare. Aceste petiții au fost direcționate către instituțiile competente, inclusiv Inspectoratul General pentru Imigrări, Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Avocatul Poporului.

Petițiile privind protecția drepturilor cetățenești în raport cu autoritățile administrației publice au continuat să fie numeroase, problemele sesizate vizând:

- Restricționarea accesului la locuințe din cauza lucrărilor edilitare sau private;
- Poluarea fonică și a mediului;
- Accesul limitat la servicii publice esențiale (energie termică, apă potabilă, canalizare).

Aceste sesizări au fost direcționate către autoritățile competente, iar în cazul unor situații ce reclamau o încălcare gravă a drepturilor fundamentale, către Avocatul Poporului.

În ceea ce privește petițiile referitoare la sistemul judiciar, acestea au vizat:

- Nemulțumiri privind soluțiile instanțelor și activitatea magistraților;
- Modul de aplicare a căilor de atac și accesul la justiție;
- Acordarea asistenței judiciare;
- Sprijin tehnic pentru adresarea Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO).

IRDO a oferit petenților informații despre demersurile legale disponibile și a pus la dispoziție *Ghidul de completare a formularului CEDO*, atât în format fizic, cât și online. În limitele mandatului său legal, Institutul a direcționat petițiile relevante către instanțele de judecată, Ministerul Public, Consiliul Superior al Magistraturii și Inspecția Judiciară.

Un alt subiect important a fost cel al petițiilor privind dreptul la sănătate, unde cetățenii au semnalat accesul dificil la servicii medicale, inclusiv pentru refugiați și muncitori străini, dar și probleme legate de barierele birocratice din sistemul medical. Sesizările au fost transmise către Ministerul Sănătății, Direcțiile de Sănătate Publică și unitățile medicale competente.

De asemenea, în contextul conflictului din Gaza și al crizei refugiaților din Ucraina, s-au înregistrat petiții privind protecția persoanelor aflate în situații de vulnerabilitate, accesul acestora la servicii sociale, precum și problemele întâmpinate de solicitanții de azil. Aceste petiții au fost redirecționate către autoritățile relevante, cum ar fi Inspectoratul General pentru Imigrări și Ministerul Afacerilor Interne, pentru a asigura respectarea normelor naționale și internaționale în materie de protecție a drepturilor omului.

Un aspect specific sesizat în 2024 a fost situația unor persoane care s-au adresat Institutului, fie direct, fie prin corespondență, semnalând încălcarea unor drepturi legate de libertatea și securitatea persoanei, în special în contextul măsurilor administrative privind șederea pe teritoriul României. În aceste cazuri, Institutul a oferit informații petenților cu privire la drepturile și căile de atac disponibile, subliniind posibilitatea de a contesta deciziile administrative în fața instanțelor de judecată și de a solicita clarificări sau reexaminări din partea Inspectoratului General pentru Imigrări (IGI), în conformitate cu prevederile legale aplicabile.

În ansamblu, petițiile primite în 2024 au reflectat nu doar preocupările tradiționale ale cetățenilor în raport cu administrația și justiția, ci și efectele schimbărilor sociale și economice determinate de migrație, conflicte internaționale și digitalizarea serviciilor publice.

Persoanele aflate în executarea unei pedepse privative de libertate au semnalat condiții de detenție inumane, tratamente degradante, precum și comportamente abuzive din partea personalului centrelor de detenție. Alte aspecte frecvent reclamate au vizat decizii arbitrare privind transferul între unități de detenție, ceea ce a îngreunat contactul deținuților cu familiile, precum și lipsa accesului adecvat la îngrijiri medicale în spitalele penitenciare.

Totodată, numeroși deținuți au solicitat, în temeiul Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, informații privind redactarea cererilor adresate Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) și condițiile de admisibilitate. Institutul a pus la dispoziția acestora ghiduri explicative și formulare standardizate, oferind îndrumare cu privire la pașii legali necesari.

Un număr semnificativ de petenți s-a adresat Institutului cu solicitări de asistență juridică și reprezentare în instanță. În conformitate cu mandatul său legal stabilit prin Legea nr. 9/1991, IRDO a oferit consultanță privind drepturile și obligațiile legale ale petenților, direcționându-i către serviciile de asistență juridică oferite de avocați, în baza Legii nr. 51/1995 privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat.

Solicitățile realizate la sediul Institutului Român pentru Drepturile Omului au vizat, în principal:

- Admisibilitatea cererilor individuale la CEDO;
- Protecția drepturilor cetățenilor în raport cu administrația publică și sistemul judiciar;
- Drepturile angajaților în relațiile de muncă;
- Protecția dreptului de proprietate privată;
- Situația cetățenilor străini în risc de expulzare, în urma unor decizii emise de Inspectoratul General pentru Imigrări (IGI);
- Accesul la asistență juridică și protecția drepturilor fundamentale.

Institutul a oferit petenților materiale informative atât în format fizic, cât și electronic, incluzând formulare tipizate, regulamente naționale și internaționale, precum și ghiduri de bune practici.

În temeiul Legii nr. 544/2001, cetățeni, organizații neguvernamentale și instituții publice au solicitat informații despre:

- Mandatul IRDO și publicațiile rezultate din activitatea de cercetare;
- IRDO în calitate de punct focal pentru punerea în aplicare a Recomandării (UE) 2022/758 privind protecția jurnaliștilor și a apărătorilor drepturilor omului implicați în „acțiuni strategice în justiție împotriva mobilizării publice” – SLAPP;
- Instrumentele și mecanismele juridice relevante în domeniul drepturilor omului;
- Protecția împotriva actelor de discriminare și a infracțiunilor bazate pe ură;
- Normele privind protecția persoanelor cu dizabilități;
- Lista proiectelor derulate de IRDO în ultimii 2 ani (2022-2023);
- Situația bugetului alocat Institutului în ultimii 2 ani (2022-2023) și modul în care acesta a fost utilizat.

De asemenea, Institutul a emis opinii la solicitarea cetățenilor, analizând cadrul normativ național și internațional aplicabil diferitelor spețe legate de drepturile omului.

În ansamblu, petițiile primite în 2024 au evidențiat atât preocupările recurente privind accesul la justiție și protecția drepturilor fundamentale, cât și provocările apărute în contextul evoluțiilor sociale și economice din România.

IV. COOPERAREA CU ALTE INSTITUȚII ÎN PLAN NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL

Conform legii de înființare a Institutului Român pentru Drepturile Omului, mandatul Institutului prevede, de asemenea, asigurarea unei mai bune cunoașteri de către organismele publice a problematicii drepturilor omului, în special prin aducerea la cunoștința acestora a documentelor, practicilor și uzanțelor internaționale în domeniul drepturilor omului, inclusiv prin traducerea lor, atunci când este necesar.

1. Relația cu Parlamentul României

Potrivit art. 3 din Legea nr. 9/1991, Institutul poate furniza documentații, la cererea comisiilor Parlamentului, asupra aspectelor care privesc drepturile omului din proiectele de legi și alte probleme examinate în Parlament.

În acest sens menționăm dezbaterile organizate de comisiile parlamentare de specialitate din cadrul Parlamentului la care Institutul a participat și în cadrul cărora reprezentanții IRDO au prezentat puncte de vedere:

Camera Deputaților:

- Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale – Conferința Anuală a Drepturilor Omului dedicată temei „Reducerea inegalităților și promovarea drepturilor omului”, organizată cu prilejul aniversării a 76 de ani de la adoptarea Declarației universale a drepturilor omului – 10 decembrie.

Senat:

- Direcția Generală de Cooperare Parlamentară Externă – Punct de vedere privind COM (2023) 570 final – Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Raport privind Stadiul evoluției deceniului digital 2023 – ianuarie;
- Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități, Comisia permanentă comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru relația cu UNESCO în parteneriat cu Comisia Națională a României pentru UNESCO - conferința privind „*Inteligența Artificială - etică și drepturile omului*”. Institutul a transmis organizatorilor și o opinie privind beneficiile dar și efectele negative ce pot apare în utilizarea inteligenței artificiale și a digitalizării dacă nu se va ține cont de anumiți factori și anume de utilizarea datelor personale dar și de modul de dezvoltare al algoritmilor care stau la baza programelor și rolul instituțiilor naționale în consolidarea drepturilor omului prin tehnologiile digitale. În baza mandatului pe care îl au, instituțiile naționale pentru drepturile omului pot aborda impactul inteligenței artificiale asupra drepturilor omului prin: contribuție la procesele legislative și de politici în curs de desfășurare atât la nivel național, cât și regional; formarea și creșterea nivelului de conștientizare cu privire la implicațiile tehnologiei și inteligenței artificiale asupra drepturilor omului; soluționarea plângerilor și efectuarea de anchete/monitorizări;

- Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități în parteneriat cu Asociația Moașelor Independente – Conferința „*Drepturile fetelor și femeilor în societatea românească modernă*” – aprilie;
- Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități în parteneriat cu Reprezentanța UNICEF în România – dezbateri cu tema – mai;
- Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități – Conferința „*Contribuțiile bărbaților în comunitate, familie, căsătorie și grija acestora față de copii*” – noiembrie;
- Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități și Consiliul de monitorizare a implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități - eveniment privind „*Ziua persoanelor cu dizabilități: provocări și limite în respectarea drepturilor și demnității persoanelor cu dizabilități precum și îmbunătățirea continuă a calității vieții în facilitățile rezidențiale și spitale/secții de psihiatrie*”.

2. Colaborarea cu alte instituții

Ministerul Justiției:

În contextul bunei colaborări cu Ministerul Justiției și al relevanței statutului pe care Institutul Român pentru Drepturile Omului îl are ca punct focal, IRDO a participat la forumul de discuții organizat de Ministerul Justiției în decembrie 2024, cu privire la transpunerea în legislația națională a Directivei UE anti-SLAPP 2024/1069. Cadrul a reunit numeroase organizații neguvernamentale și ale societății civile, precum și jurnaliști, și a avut ca scop consultarea preliminară în contextul în care Ministerul Justiției a demarat procesul de elaborare a legii de transpunere a Directivei.

Mai mult, în a doua jumătate a lunii decembrie a avut loc o întâlnire de lucru privind evaluarea stadiului îndeplinirii măsurilor ce țin de competența părților invitate, relativ la Recomandarea (UE) 2022/758 privind protecția jurnaliștilor și a apărătorilor drepturilor omului implicați în acțiuni de mobilizare publică împotriva procedurilor judiciare vădit nefondate sau abuzive (Recomandarea SLAPP). Evenimentul a fost organizat de Ministerul Justiției, cu participarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și a Uniunii Naționale a Barourilor din România.

Ministerul Afacerilor Externe:

Institutul a transmis Direcției Drepturile Omului, Protecția Minorităților și Consiliul Europei contribuția IRDO la întrebările conținute în Chestionarul dedicat observării implementării Recomandării CM/Rec(2010) privind măsurile ce vizează combaterea discriminării pe baza orientării sexuale sau identității de gen, date solicitate de Secretariatul Comitetului de experți al Consiliului Europei privind orientarea sexuală, identitatea și expresia de gen și caracteristicile sexuale, în vederea evaluării implementării acestei Recomandări pe baza unei noi metodologii de revizuire până la sfârșitul anului 2025.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE):

La invitația Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), IRDO a participat la cea de a doua reuniune (prima reuniune s-a desfășurat în septembrie 2023) a Comitetului pentru Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, eveniment la care au participat membrii Comitetului – reprezentanți ai autorităților de management, ai instituțiilor cu responsabilități în domeniul protecției drepturilor omului. În calitate de membru a Comitetului, Institutul a prezentat problematica drepturilor omului și respectarea acestora, principiile orizontale, bunele practici și uzanțele internaționale, atribuțiile IRDO și modul în care Institutul s-a implicat în promovarea Cartei drepturilor fundamentale a UE.

Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat la masa rotundă *Nediscriminare și segregare în politicile publice la nivel național și proiectele de la nivel local*, eveniment organizat de MIPE în format hibrid și care s-a adresat atât membrilor Comitetului pentru Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, cât și membrilor Comitetului interministerial pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei de incluziune a cetățenilor romi aparținând minorității rome pentru perioada 2022 – 2027.

Ministerul Educației și Cercetării:

Organizarea unor cursuri de formare de formatori, în format online, prin intermediul caselor corpului didactic/inspectoratelor școlare pentru inspectori, profesori metodiști, cadre didactice care realizează educația pentru drepturile omului în învățământul preuniversitar; continuarea organizării, cu sprijinul inspectoratelor școlare și al caselor corpului didactic, a concursului național de creativitate didactică menit să stimuleze realizarea de materiale didactice auxiliare pentru predarea-învățarea elementelor referitoare la problematica drepturilor omului în învățământul preuniversitar; participarea reprezentanților IRDO la desfășurarea și jurizarea unor concursuri naționale/olimpiade din domeniul disciplinelor socio-umane, acordând premii celor mai valoroase lucrări cu tematica din domeniul drepturilor omului.

În luna octombrie 2024 s-a încheiat Concursul național de creativitate didactică în domeniul materialelor auxiliare destinate educației pentru drepturile omului, democrație și o cultură a păcii în învățământul preuniversitar, ediția a XII-a (2023-2024), etapă ce a constat în elaborarea lucrărilor și trimiterea acestora către casele corpului didactic din județe. Obiectivul central al concursului este cel de consolidare a culturii drepturilor omului la nivel național prin educația și formarea tinerilor în spiritul valorilor umaniste prin introducerea, în conținutul instrumentelor didactice, a unei abordări bazate pe drepturile omului.

În luna aprilie, dl. director a fost invitat să participe în calitate de vicepreședinte al Comisiei centrale a Olimpiadei de științe socio-umane – etapa națională, organizată la Baia Mare, de Ministerul Educației și Cercetării și Inspectoratul Școlar Județean Maramureș. Etapa națională a concursului *Democrație și Toleranță* s-a desfășurat în perioada 26-29 iulie 2024 la Târgu Mureș. La invitația Ministerului Educației și Cercetării, dl. director a participat în calitate de președinte al Comisiei centrale.

Agencia Națională pentru Egalitate de Șanse:

La nivelul Agenției Naționale pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați s-a constituit un grup de lucru în vederea pregătirii, elaborării și transmiterii Comitetului pentru Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare Împotriva Femeilor (CEDAW) celui de-al nouălea raport periodic al României. În calitate de membru al acestui grup de lucru, IRDO a răspuns, conform domeniului de competență al Institutului, la lista de probleme și întrebări CEDAW.

În parteneriat cu IRDO, ampla campanie de combatere a hărțuirii morale la locul de muncă ce a avut ca rezultat elaborarea „Ghidului practic privind hărțuirea morală la locul de muncă”, care a stat la baza HG 970/12.10.2023, pentru aprobarea Metodologiei privind prevenirea și combaterea hărțuirii pe criteriul de sex, precum și a hărțuirii morale la locul de muncă, a evidențiat succesul în abordarea interinstituțională a problematicii egalității de șanse și tratament între femei și bărbați, din perspectiva diminuării cazurilor de hărțuire morală și pe criteriul de sex la locul de muncă.

În contextul actual, luând în considerare fluxul de refugiați ucraineni în România, IRDO în parteneriat cu ANES, Asociația Novapolis – Centrul de Analize și Inițiativă pentru Dezvoltare și Roua Center Constanța au realizat traducerea *Ghidului practic privind hărțuirea morală la locul de muncă* în limba ucraineană pentru ca angajații ucraineni de pe teritoriul României să își cunoască mai bine drepturile precum și pașii pe care trebuie să îi urmeze în cazul oricărui tip de hărțuire. În prezent, diseminarea ghidului se realizează pe website-urile instituțiilor parte ale acestui acord (IRDO-ANES-NOVAPOLIS).

Institutul a participat, la invitația Agenției Naționale pentru Egalitate de Șanse promotorul Proiectului „VioGen-RoJust” – îmbunătățirea măsurilor de protecție împotriva violenței domestice, la evenimentul de diseminare a rezultatelor obținute în cadrul proiectului, ce a avut ca obiectiv major îmbunătățirea măsurilor de protecție împotriva violenței domestice și consolidarea capacității autorităților române în ceea ce privește atât intervenția adecvată, cât și îmbunătățirea și aplicarea cadrului legislativ privind protecția victimelor. De asemenea, în luna martie, Institutul a participat și la Conferința finală a Proiectului „VioGen RoJust”, ocazie cu care au fost prezentate rezultatele finale ale acestuia, și anume: crearea a două mecanisme de protecție a drepturilor persoanelor vulnerabile, realizarea mecanismului de dialog tripartit, formarea a peste 1900 de profesioniști, desfășurarea campaniei naționale de informare și conștientizare „*Suntem toți responsabili. Hai să oprim violența de gen!*”, elaborarea platformei „VioGen RoJust”, caravana juridică „VioGen RoJust”, desfășurarea unor serii de activități de advocacy, precum și realizarea unui studiu privind jurisprudența CEDO.

Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități a încheiat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului un Protocol de colaborare pentru aplicarea Mecanismului de colectare și monitorizare a datelor pentru implementarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Centrul Multifuncțional de Pregătire Schengen:

Institutul Român pentru Drepturile Omului a fost solicitat în cursul acestui an să susțină un curs privind *Drepturile omului și jurisprudența CEDO* în cadrul stagiului de formare profesională a personalului Ministerului Afacerilor Interne cu tema *Politiție judiciară*. În cadrul cursului au fost abordate subiecte privind istoricul drepturilor omului;

instrumente; mecanisme și sisteme de protecție, punând accent pe Convenția europeană a drepturilor omului; responsabilitățile poliției într-un sistem democratic precum și prezentarea și discutarea unor cazuri de jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului în cazuri de tortură sau tratamente degradante ori inumane.

Asociația ANAIS, alături de **ANES**, **Asociația Femeilor din România-Împreună** și **Centrul FILIA**, face parte din Grupul de lucru pentru promovarea drepturilor femeilor și combaterea violenței înființat în cadrul IRDO încă din 2017, având ca obiect promovarea și protejarea drepturilor femeilor în raport cu cele mai stringente problematice sociale. Ca activitate în cadrul acestui grup se numără și dezbaterile cu tema „Protecția femeilor, combaterea hărțuirii și a violenței împotriva femeilor”.

În parteneriat cu IRDO, ANAIS a organizat, în luna ianuarie, o masă rotundă privind *„Dreptul la muncă al cetățenilor străini în România”*, eveniment organizat în cadrul proiectului finanțat de HIAS România.

IRDO a participat la conferința *„Cauzele femicidului în România”*, organizată de asociație în parteneriat cu Ambasada Spaniei în România, Institutul Cervantes și cu sprijinul Netherlands Helsinki Committee.

Centrul Regional de Resurse pentru Educație Civică care activează la nivelul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău:

Și în acest an, Institutul a continuat susținerea mai multor sesiuni de formare în cadrul Proiectelor educaționale *„Educația pentru drepturile omului”*, *„Prevenirea și combaterea violenței în școli”* și *„Combaterea discriminării în societate și sistemul educațional”* inițiate și implementate de Centrul Regional de Resurse pentru Educație Civică (CRREC) și American Corner al Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău în parteneriat cu IRDO, cu participarea elevilor și cadrelor didactice de la liceele și colegiile din cadrul CRREC: Colegiul Pedagogic „Ștefan cel Mare”, Colegiul Național „Ferdinand I”, Colegiul Național Catolic „Sfântul Iosif”, Colegiul Economic „Ion Ghica”, Liceul Teoretic „Henri Coandă”, Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Colegiul „Mihai Eminescu” din Bacău, Liceul Teoretic „Spiru Haret” Moinești, Colegiul Național „Dimitrie Cantemir” și Colegiul Național „Grigore Moisil” din Onești și Colegiul Tehnic „Dimitrie Ghica” Comănești. Tematica întâlnirilor susținute în cadrul acestor sesiuni de formare *„Evitarea prejudecăților în rândul tinerilor ca urmare a propagării discursurilor de incitare la ură și discriminare împotriva refugiaților”*, *„Agenda 2030 - o abordare din perspectiva drepturilor omului a Obiectivelor Dezvoltării Durabile”* și *„Libertatea de exprimare, rol în societate, limite; Incitarea la ură”*, au evidențiat aspecte privind diferențele dintre refugiat, migrant și solicitant de azil, strămutat intern sau extern, standardele internaționale privind acordarea statutului de refugiat, dar și aspecte legate de discursul instigator la ură, combaterea discriminării, prejudecăților și stereotipurilor împotriva refugiaților. Participanții acestor cursuri au aflat informații despre contextul adoptării conținutului și importanța Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă, dar și stadiul realizării obiectivelor pentru dezvoltare durabilă.

Pe 10 decembrie, liceenii împreună cu cadrele didactice de la colegiile băcăuane Pedagogic „Ștefan cel Mare” și Economic „Ion Ghica” au participat online la Conferința Anuală a Drepturilor Omului, care a fost dedicată *„Reducerii inegalităților și promovarea drepturilor omului”*.

Elevii Colegiului Național „Mihai Eminescu” și ai Colegiului Național „Ferdinand I” din Bacău s-au alăturat Campaniei naționale de prevenire și combatere a rasismului „*NU discriminării rasiale!*”, prin realizarea și participarea la concursul de creații artistice (grafică, pictură, desene) și de eseuri cu lucrări ce transmit mesaje de atenționare împotriva pericolului atitudinilor și comportamentelor rasiste și de sensibilizare a tinerei generații față de această problemă.

Asociația Vocea Copiilor Abandonati și Asociația Zâmbește pentru Viitor:

IRDO a participat, în calitate de partener, prin oferirea *Ghidului privind prevenirea situațiilor de violență asupra copiilor și tinerilor din centrele rezidențiale* (elaborat de IRDO la solicitarea Comisiei de anchetă privind investigarea cazurilor de abuzuri sexuale sau a oricăror abuzuri fizice împotriva minorilor din serviciile de tip rezidențial aflate în subordinea DGASPC din Senatul României), tinerilor participanți la cea de-a doua ediție a proiectului național *Tineri Împreună* și la cea de-a VI-a ediție a *Taberei terapeutice: Educație, Formare, Societate* (EDFORSO), destinată exclusiv copiilor aflați în grija statului, copii abandonati, lipsiți temporar sau definitiv de familie. Evenimentele au avut ca scop încurajarea exprimării tinerilor prin sport, un instrument de promovare a cetățeniei active și includere socială, dar și de îmbunătățire și menținere a stării de sănătate fizică, psihologică și socio-emoțională prin utilizarea terapiei prin muzică a acestor copii.

Școala Gimnazială „Prof. Ion Vișoiu” și Școala Gimnazială Nr. 2 din Chitila în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului și Fundația PRO CHITILA au organizat cu ocazia celebrării Zilei Internaționale a Drepturilor Omului Concursul cu tema „*Promovarea drepturilor omului pentru reducerea inegalităților*”, având ca obiectiv principal educarea tinerei generații în spiritul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, al demnității și toleranței.

Liceul Teoretic „Șerban Cioculescu” din Drobeta-Turnu Severin:

Cu ocazia Zilei internaționale a femeii, IRDO a participat la evenimentul *Femeia-apărătoare a drepturilor omului*, organizat în format hibrid de către liceu. Institutul a dat curs invitației de a participa în calitate de partener la Conferința cu tema „*Drepturile tinerilor și provocările societății contemporane*”, organizată în cadrul Proiectului educațional dedicat sărbătoririi Zilei Internaționale a Drepturilor Copilului (20 noiembrie). În luna octombrie, liceenii și cadrele didactice au participat la sesiunea de formare cu tema *Integrarea refugiaților și migranților în societate*, susținută în sistem videoconferință de Institutul Român pentru Drepturile Omului.

Colegiul Național „Spiru Haret” din București:

Elevii acestui colegiu au fost premiați cu premiul I pentru creația media *Gesturi care contează*; premiul II pentru eseu *Nonviolența – o abordare pașnică pentru schimbare* și premiul special pentru creația literară teatru *TEMUT/IUBIT*; lucrări artistice prezentate în cadrul Campaniei naționale de prevenire și combatere a rasismului „*NU discriminării rasiale!*”.

Facultatea de Drept, Facultatea de Științe Politice și Facultatea de Litere din cadrul Universității București; Facultatea de Drept a Universității Titu Maiorescu,

Facultatea de Administrație și Management Public și Facultatea de Drept din cadrul Academia de Studii Economice:

S-au realizat stagii de practică pentru studenții programelor de studii universitare de licență și de master, în baza acordurilor de practică încheiate între Institutul Român pentru Drepturile Omului și universitățile partenere. De aceste stagii de practică au beneficiat și studenții membri ai **Asociației Europene a Studenților la Drept (ELSA)**, în cadrul Proiectul „Postuniversitaria” – un program anual ce oferă anual șansa studenților facultăților de drept de a face practică în cadrul unei instituții publice.

3. Cooperarea cu instituții internaționale și regionale

Institutul Român pentru Drepturile Omului are, totodată, și mandatul de a informa opinia publică de peste hotare, organismele internaționale, în legătură cu modalitățile practice prin care drepturile omului sunt asigurate și respectate în România. În acest sens, potrivit art. 6 din Legea nr. 9/1991, Institutul poate stabili relații de colaborare cu instituții pentru drepturile omului sau organisme similare din alte țări, precum și cu organizații internaționale și regionale care desfășoară activități în domeniul drepturilor omului.

Principalii parteneri internaționali cu care IRDO colaborează sunt: Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului, Consiliul Europei, OSCE - Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului și Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene.

Biroul Înalțului Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR):

În anul 2024, Institutul Român pentru Drepturile Omului a colaborat cu raportorii speciali ai Biroului Înalțului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului (OHCHR), prin traducerea și formularea unor analize detaliate asupra situației exercitării și respectării drepturilor omului în România.

Totodată, IRDO a participat în luna octombrie 2024 la întâlnirea pregătitoare pentru inițiativa organizării în 2025 a unui Forum European privind acordarea de sprijin și protecție apărătorilor drepturilor omului pentru mediu. Evenimentul, organizat de Biroul Înalțului Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR) în parteneriat cu Programul ONU pentru Mediu (UNEP), Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite (UNECE), Consiliul Europei și Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE (FRA), a avut loc la Casa ONU din Bruxelles și s-a desfășurat în format hibrid.

Alianța Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI):

În perioada 6-8 mai 2024 a avut loc la Geneva Adunarea Generală a GANHRI, la care Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat în calitate de instituție națională pentru drepturile omului aflată în proces de acreditare.

Ulterior, prin natura situației reprezentate de specificul procesului de acreditare, IRDO a menținut o strânsă colaborare cu SCA – Subcomitetul pentru acreditare din cadrul GANHRI, entitatea responsabilă de procedura de aplicare și aprobare în vederea acreditării.

Comitetul ONU pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale (CESCR) a adoptat la 1 martie 2024 observațiile finale asupra celui de-al șaselea raport al României. Comitetul a luat notă de principalele evoluții pozitive din România, salutând adoptarea Strategiei pentru incluziune socială și reducerea sărăciei (2022-2027), precum și alte strategii ce vizează egalitatea de șanse și combaterea discriminării, sănătatea și combaterea corupției. Documentul conține o serie de recomandări la adresa statului român în domenii ce țin de drepturile economice, sociale și culturale. Totodată, Comitetul a analizat informațiile primite cu privire la diferitele mandate ale instituțiilor naționale de drepturile omului, respectiv: Institutul Român pentru Drepturile Omului, Avocatul Poporului și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării. Comitetul a recomandat „ca statul parte să adopte măsuri legislative, în special în ceea ce privește Legea nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului, pentru a aduce Institutul Român pentru Drepturile Omului în deplină conformitate cu Principiile referitoare la statutul de instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului (Principiile de la Paris), inclusiv prin consolidarea în continuare a independenței sale și prin asigurarea cu resurse financiare și umane adecvate pentru a-și îndeplini mandatul eficient și independent, inclusiv promovarea și protecția drepturilor economice, sociale și culturale.

Institutul a transmis în anul 2021, către CESCR, contribuția sa pentru pregătirea și adoptarea Listei de probleme cu ocazia examinării celui de-al șaselea raport periodic al României. Transmiterea documentului a fost urmată de o întâlnire online cu Comitetul privind drepturile economice, sociale și culturale, având ca scop prezentarea problemelor semnalate, precum și furnizarea de informații suplimentare.

Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului (ENNHRI):

Institutul este membru fondator al Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului (ENNHRI). Scopul ENNHRI este de a întări promovarea și protecția drepturilor omului pe întreg cuprinsul Europei, reunind toate instituțiile naționale de drepturile omului în vederea colaborării pe un larg spectru al problematicii drepturilor omului și pentru a le sprijini să se dezvolte.

IRDO participă activ în cadrul rețelei atât prin intermediul grupurilor de lucru în care este membru, cât și prin intermediul diferitelor proiecte coordonate de ENNHRI.

Grupurile de lucru în care IRDO este membru sunt:

- *Grupul de lucru juridic* - monitorizează activitatea Curții Europene a Drepturilor Omului pentru a identifica cazuri în domenii prioritare și pentru a lua în considerare intervenții ca parte terță. Activitatea curentă a grupului de lucru include și contribuția continuă în procesul de examinare a reformei și consolidării sistemului Convenției Europene a Drepturilor Omului.
- *Grupul de lucru pentru implementarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD)*. În cadrul Grupului sunt dezbătute și analizate aspecte privind implementarea diferitelor articole din CDPD, dezvoltarea de indicatori privind monitorizarea implementării Convenției, dialogul cu Comitetul ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, jurisprudența recentă a CEDO în domeniu ș.a.
- *Grupul de lucru privind drepturile economice și sociale* – monitorizarea efectelor politicilor economice asupra drepturilor omului; consolidarea capacității

instituțiilor naționale pentru drepturile omului prin schimbul de informații și practici, dezvoltarea instrumentelor, formare.

- *Grupul de lucru privind azilul și migrația* – permite schimbul de cunoștințe și experiență pentru a consolida cooperarea regională și internațională în domeniul azilului și migrației; facilitează angajamentul față de mecanismele regionale privind problemele legate de azil și migrație.

Un astfel de exemplu este întâlnirea Grupului de lucru al Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) privind inteligența artificială din 1 martie 2024, având ca temă principală de dezbatere raportul Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) „Bias in Algorithms – AI & discrimination”, lansat în decembrie 2022 și implicarea ENNHRI în cadrul procesului de elaborare a Convenției CoE privind inteligența artificială, drepturile omului, democrație și statul de drept.

Tot din seria de activități internaționale la care IRDO a luat parte se numără și întâlnirea Grupului de lucru ENNHRI privind drepturile economice, sociale și culturale, care a avut loc pe 2 iulie 2024, la Vilnius, Lituania.

Alt exemplu este întâlnirea Grupului de lucru al Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) privind drepturile persoanelor vârstnice având ca temă „Accesul la sănătate și la îngrijirea pe termen lung a persoanelor vârstnice”, eveniment care a avut loc pe 5 noiembrie 2024.

Pe lângă activitatea de pe parcursul anului din cadrul grupurilor de lucru coordonate de ENNHRI, Institutul a participat și la *Forumul reprezentanților instituțiilor naționale pentru drepturile omului*, eveniment organizat de Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului în perioada 22-24 ianuarie 2024.

În data de 6 mai 2024 a avut loc un eveniment conex la Adunarea Generală a Alianței Globale a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului, organizat de ENNHRI cu participarea membrilor ENNHRI și ai actorilor relevanți care își desfășoară activitatea în domeniul protecției apărătorilor drepturilor omului.

Pe 1 iulie 2024 a avut loc la Vilnius, Lituania, cea de-a 14-a întâlnire a platformei colaborative privind drepturile sociale și economice CoE-FRA-ENNHRI-EQUINET, care a abordat accesul tinerilor la drepturile sociale și, în special, la locuință, angajare și protecție împotriva sărăciei.

În perioada 23-24 septembrie 2024 IRDO a participat la întâlnirea anuală a Grupului de lucru al ENNHRI privind Inteligența Artificială (IA), care a avut ca scop consolidarea capacității membrilor în domeniul IA, punându-se accent pe aspecte privind drepturile omului și schimb de bune practici.

Mai mult, IRDO a participat și la dezbaterea internațională online „*Consolidarea rolului Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului ca mecanisme de protecție pentru apărătorii drepturilor omului în Europa*” organizată de ENNHRI pe 26 septembrie 2024

Pe 18 noiembrie 2024 a avut loc un webinar dedicat „*Integrării drepturilor sexuale și reproductive în monitorizarea și raportarea privind drepturile omului*”, organizat de Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului (ENNHRI), în parteneriat cu Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA). Evenimentul s-a concentrat pe creșterea conștientizării și întărirea capacității instituțiilor naționale pentru drepturile omului (INDO) de a integra eficient drepturile sexuale și reproductive (DSR) și

violența în bază de gen (VBG) în monitorizarea și raportarea principalelor drepturi ale omului.

Agencia pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA):

Institutul Român pentru Drepturile Omului a participat la Conferința finală cu tema „*Consolidarea punerii în aplicare a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene: instituții naționale pentru drepturile omului puternice și eficiente în Uniunea Europeană*”, organizată de FRA cu ocazia încheierii proiectului său de cooperare regională „Sprijinirea instituțiilor naționale pentru drepturile omului în monitorizarea drepturilor fundamentale și a aspectelor legate de drepturile fundamentale ale statului de drept”. Evenimentul a avut loc în perioada 21-22 februarie 2024.

La solicitarea FRA, Institutul a contribuit la chestionarul privind problematica mandatelor și acreditării instituțiilor naționale pentru drepturile omului.

De asemenea, Institutul Român pentru Drepturile Omului a formulat răspunsuri și comentarii relativ la chestionarul de evaluare referitor la activitatea Agenției pentru Drepturi Fundamentale a UE (FRA) privind sustenabilitatea întreprinderilor și diligența necesară.

În data de 5 septembrie 2024, a avut loc un webinar pentru a discuta concluziile celui mai recent raport publicat de FRA în mai 2024, referitor la noile evoluții în ceea ce privește participarea politică a persoanelor cu dizabilități în UE.

IRDO a participat și la a doua întâlnire anuală privind promovarea și aplicarea Cartei Fundamentale a Uniunii Europene, eveniment organizat în format online de către Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale a UE în colaborare cu Comisia Europeană în perioada 9-11 decembrie 2024.

Comisia Europeană Împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) a efectuat la sfârșitul lunii mai o vizită în România prilejuită de cea de-a șasea rundă a activității de monitorizare a țării. Pentru elaborarea raportului său de monitorizare, în cadrul vizitei sale, ECRI s-a întâlnit cu instituții publice și societatea civilă, iar subiectele pentru care delegația Comisiei a colectat informații au vizat: egalitatea și accesul la drepturi, discursul instigator la ură și violența motivată de ură, integrare și includere și recomandările conținute în cel de-al cincilea raport de monitorizare al ECRI privind România.

În vederea pregătirii acestei vizite, ECRI a solicitat Institutului răspunsuri și comentarii cuprinse într-un chestionar cu privire la subiectele propuse pentru această vizită de monitorizare.

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE):

În perioada 24-25 iunie 2024, Institutul a luat parte la cea de-a III-a Reuniune Suplimentară asupra Dimensiunii Umane privind „*Toleranță, nediscriminare și egalitate de gen*”, eveniment organizat de OSCE.

Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului a organizat în data de 5 august 2024 un seminar online de consultare privind documentul „*Linii directoare pentru instituțiile naționale de drepturile omului și organisme de egalitate în vederea unei mai bune abordări a problematicii drepturilor persoanelor de etnie Romă și Sinti*”, eveniment la care IRDO și-a adus contribuția.

V. RESURSE UMANE

Institutul Român pentru Drepturile Omului funcționează în baza Legii nr.9 din 1991, având structura de personal prevăzută în anexa Legii, cu funcțiile de conducere și de execuție asimilate în baza Legii 153/2017, privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice. Statul de funcții al IRDO cuprinde un număr de 24 posturi, având din 2010 finanțate doar 22 de posturi.

Personalul institutului este repartizat în patru sectoare:

- Sectorul Cercetare
- Sectorul Documentare și Informare
- Sectorul Formare și pregătirea specialiștilor
- Sector Administrativ

Institutul Român pentru Drepturile Omului este condus de un Consiliu General cuprinzând reprezentanți ai grupurilor parlamentare, membri ai Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale ale Camerei Deputaților și Senatului, precum și oameni de știință, din mediul academic, reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale din domeniul drepturilor omului. Consiliul General va desemna dintre membrii săi un Comitet Director format din 7 persoane, care va asigura conducerea activității curente a institutului. Directorul executiv reprezintă institutul ca persoană juridică.

Salariații Institutului își desfășoară activitatea în baza unui contract individual de muncă (personal contractual) iar posturile sunt ocupate prin concurs conform legislației în vigoare. Funcțiile din statul de funcții al IRDO sunt asimilate în baza Legii 153 /2017 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, respectiv conform anexei I (Unități de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și proiectare), anexei III (cultură și unități de cultură) și anexei VIII (Alte funcții bugetare). Conform statului de funcții pe 2024 din cele 22 de posturi finanțate, sunt ocupate 9 posturi la finele anului 2024, 1 post de cercetător științific I având contractul de muncă suspendat din 5 octombrie 2019 pe o perioadă de 4 ani, iar 12 posturi sunt vacante.

În urma concursurilor organizate în 2024 s-au ocupat posturile vacante de Șef sector formare și Inspector relații cu publicul.

Pentru a asigura buna funcționare a activității Institutului și a completa numărul de angajați cu personal de specialitate, este necesară ocuparea prin concurs a posturilor vacante, funcție de legislația în vigoare.

Astfel la finele anului 2024, rămân vacante 12 posturi, respectiv 1 post director adjunct, 4 posturi cercetător științific I, 2 posturi cercetător științific II, 1 post administrator, 1 post secretar-dactilograf, 1 post documentarist, 1 post redactor șef și 1 post portar.

Institutul Român pentru Drepturile Omului, referitor la politica de resurse umane, rămâne consecvent în aplicarea unei strategii coerente de dezvoltare profesională a personalului, bazată pe consolidarea și aprofundarea cunoștințelor. În acest sens, și în anul 2024 s-a elaborat Planul de formare profesională, în care s-au planificat cursuri de formare pentru un număr de 4 salariați.

În cursul anului 2024, niciun salariat nu a urmat cursuri de pregătire profesională.

Conform prevederilor legale în vigoare, IRDO oferă studenților, masteranzilor și doctoranzilor de la universitățile din țară/străinătate, precum și altor persoane interesate, posibilitatea de a efectua stagii de practică și/sau voluntariat în cadrul sectoarelor de specialitate din Institut.

Stagiile de practică au avut loc pe parcursul anului 2024 prin prezența la sediu, a unui număr de 59 studenți de la diferite universități din București.

Stagiile de practică nu sunt remunerate, iar perioada stagiului este stabilită cu respectarea normelor cerute de instituțiile de învățământ superior de la care provin și cu prevederile Codului Muncii în ceea ce privește programul de lucru. Fiecare stagiar/voluntar beneficiază de un mentor pe durata stagiului de practică/voluntariat. La sfârșitul stagiului, absolventul primește o adeverință de stagiu de practică în care se descriu, pe scurt, activitățile efectuate și competențele dobândite, iar voluntarul beneficiază de un certificat de voluntariat.

VI. SISTEMUL DE CONTROL INTERN MANAGERIAL

În activitatea desfășurată, Institutul Român pentru Drepturile Omului a urmărit în permanență, și în cursul acestui an, perfecționarea sistemului de control intern prin consolidarea eficienței și eficacității activității instituționale, respectarea normelor și politicilor adoptate în domeniul controlului intern în scopul asigurării calității serviciilor publice.

În ceea ce privește activitatea de audit intern, potrivit structurii organizatorice Institutul nu are un compartiment distinct de audit public intern, această activitate fiind îndeplinită de către Compartimentul de audit public intern din cadrul Camerei Deputaților, care efectuează la un interval de trei ani misiunea de audit financiar.

În anul 2024, pe parcursul misiunii de audit financiar privind exercițiul bugetar 2023 desfășurat de Curtea de Conturi la Camera Deputaților s-au solicitat diferite documente și situații financiare și Institutului Român pentru Drepturile Omului.

Structura de specialitate instituită în cadrul IRDO în vederea consolidării sistemului de control intern managerial este Comisia de monitorizare, coordonare și îndrumare metodologică a implementării și dezvoltării sistemului de control intern/managerial constituită la nivelul Institutului conform Ordinului Secretariatului General al Guvernului nr. 600/2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice, care asigură atingerea obiectivelor într-un mod eficient, eficace și economic, cu respectarea legii, a reglementărilor în vigoare și a deciziilor conducerii.

Competențele Comisiei de monitorizare privesc: coordonarea procesului de actualizare a obiectivelor generale și specifice a activităților procedurale, a procesului de gestionare a riscurilor, a sistemului de monitorizare a performanțelor, analiza și avizarea procedurilor formalizate și a sistemului de monitorizare, raportare și informare către conducătorul entității publice.

În anul 2024, a fost îndeplinită obligația de raportare anuală a situației sistemului de control intern/managerial la nivelul Institutului, raportându-se Comisiei de monitorizare din cadrul Camerei Deputaților, ordonatorul principal de credite, situațiile centralizatoare privind stadiul implementării sistemului de control intern/managerial și efectuarea auto-evaluării stadiului implementării standardelor de control intern managerial în cadrul IRDO, informații care stau la baza întocmirii Raportului anual asupra sistemului de control intern/managerial.

Documentele de raportare anuală a situației sistemului de control intern managerial au fost încărcate și pe Platforma SCIM-SGG, destinată raportării stadiului implementării și dezvoltării sistemelor de control intern managerial la nivelul entităților publice.

Managementul riscului în anul 2024 s-a bazat pe activități de control și monitorizare, ce a presupus: identificarea riscurilor care pot afecta realizarea obiectivelor, respectarea regulamentelor și regulilor, protejarea bunurilor, prevenirea și descoperirea fraudelor, definirea categoriilor de riscuri (externe, operaționale, privind schimbarea), a

riscului inherent și riscului rezidual, evaluarea probabilității de materializare a riscului și a mărimii impactului acestuia, monitorizarea și evaluarea riscurilor. Strategia de atenuare a riscului a fost prevenția, în vederea atingerii obiectivelor fără evenimente negative.

Perfecționarea sistemului de control intern/managerial urmărește asigurarea îndeplinirii obiectivelor generale și specifice ale Institutului asumate în conformitate cu mandatul legal care este realizat prin activități de cercetare-documentare, formare, informare și educație în domeniul drepturilor omului.

VII. EXECUȚIA BUGETULUI DE VENITURI ȘI CHELTUIELI LA 31.12.2024

Institutul Român pentru Drepturile Omului și-a desfășurat activitatea în anul 2024 respectând normele prevăzute în Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 616/2006 privind activele fixe, stocurile, creanțele, datoriile, capitalurile proprii, execuția bugetelor de venituri și cheltuieli, precum și de notele explicative prevăzute de Ordinul Ministrului Finanțelor Publice nr. 2941/2009.

Organizarea și conducerea contabilității în cadrul IRDO au fost realizate conform prevederilor Legii contabilității nr. 82/1991, republicată cu modificările și completările ulterioare, Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 1917/2005 pentru aprobarea Normelor Metodologice privind organizarea și conducerea contabilității instituțiilor publice, planul de conturi pentru instituțiile publice și instrucțiunile de aplicare, precum și Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 556/2006 de modificare și de completare a acestuia.

Activitatea economico-financiară a Institutului a avut în vedere utilizarea creditelor bugetare aprobate în limita prevederilor și destinațiilor din bugetul de venituri și cheltuieli aprobat, cu respectarea prevederilor legale privind angajarea, lichidarea și ordonanțarea la plată a cheltuielilor.

Plățile efectuate până la data de 31.12.2024 față de creditele bugetare acordate sunt în procent de 49%, din care:

- Cheltuieli materiale – 61%
- Cheltuieli de personal – 46 %

În vederea realizării unei bune execuții a cheltuielilor prevăzute în bugetul aprobat, Institutul Român pentru Drepturile Omului a analizat lunar și trimestrial gradul de realizare al plăților față de prevederile aprobate cât și față de creditele deschise pe fiecare capitol de cheltuieli și domenii de activitate.

În privința creditelor bugetare, situația este următoarea:

EXPLICAȚII	Buget Inițial 2024 Legea 421/2024	Rectificare credite bugetare 2024 OUG 113/23.09.2024	Buget disponibil în urma rectificării	Execuție bugetară la 31.12.2024

CHELTUIELI TOTALE	2.939.000	- 57.000	2.882.000	1.409.179
CHELTUIELI PERSONAL	2.345.000		2.345.000	1.079.830
CHELTUIELI MATERIALE	557.000	-56.000	501.000	309.779
ALTE TRANSFERURI	25.000		25.000	18.628
CHELTUIELI DE CAPITAL	12.000	-1.000	11.000	942

În fundamentarea cererilor lunare de deschidere de credite bugetare s-a avut în vedere consumul mediu lunar realizat pe fiecare subcapitol din perioada anterioară lunii pentru care se solicită finanțarea precum și valorile lunare și trimestriale prevăzute în contractele încheiate cu furnizorii, astfel încât fondurile solicitate să fie utilizate în totalitate.

La **Titlul I Cheltuieli de personal**, Institutul Român pentru Drepturile Omului s-a încadrat în creditele bugetare alocate inițial prin Legea bugetului de stat nr. 421/29.12.2023, respectând totodată prevederile Legii nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fondurile publice, conform căreia angajații Institutului au fost încadrați.

Prin Ordonanța de Urgență nr. 113/23.09.2024 cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2024, având în vedere analiza execuției bugetare derulată pe parcursul anului 2024, s-a propus și realizat diminuarea creditelor bugetare și de angajament aprobate în bugetul pe 2024 la Titlul II Bunuri și Servicii cu suma de 56.000 lei și la Titlul VII Cheltuieli de Capital cu suma de 1.000 lei

La sfârșitul anului 2024, cheltuielile aferente Titlului I Cheltuieli de personal au fost în valoare de 1.079.830 lei, reprezentând un procent de 46% din totalul bugetului rectificat. Cheltuielile de personal reprezintă salariile, indemnizația de hrană, contribuțiile sociale și impozitele aferente drepturilor salariale ale personalului IRDO.

Referitor la achizițiile aferente anului 2024, **Titlul II – Cheltuieli materiale - Bunuri și servicii** acestea au fost efectuate prin platforma SICAP, prin achiziție directă, respectiv cumpărări directe, respectând Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice.

În cadrul **Titlului VII Alte transferuri** se regăsesc cotizațiile anuale pe care Institutul Român pentru Drepturile Omului le plătește, conform Hotărârii Guvernului nr. 97/2015.

Organizațiile Internaționale sunt următoarele:

- Institutul European de Drept (ELI);
- Institutul Internațional de Drept de Expresie și Inspirație Franceză (IDEF);
- Asociația Comisiilor Francofone de Drepturile Omului;
- Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI).

Suma alocată acestor cotizații este în valoare de 18.628 lei, incluzând comisioane bancare.

Pentru **Titlul XIII Cheltuieli de capital - Active nefinanciare** a fost alocată suma de 11.000 lei, din care s-au achiziționat doar 6 licențe Microsoft Office 2021 pentru 6 calculatoare, în valoare totală de 942 lei.

Începând cu 01.01.2006, organizarea contabilității instituțiilor publice se realizează în sistem unitar, în conformitate cu prevederile Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 1917/2005 elaborat ca urmare a procesului de armonizare a legislației în domeniul financiar, cu standardele internaționale de contabilitate pentru sectorul public.

Bilanțul contabil și situațiile financiare ale Institutului Român pentru Drepturile Omului au fost întocmite cu respectarea principiilor de bază ale contabilității aplicate în anii anteriori: principiul continuității, permanenței metodelor, prudenței, contabilității pe baza de angajamente, evaluării separate a elementelor de activ și datorii, intangibilității, comparabilității informațiilor, pragul de semnificație, prevalenței economicului asupra juridicului, independenței exercițiului, necompensării elementelor de activ și pasiv.

Principiul continuității activității – IRDO continuă în mod normal funcționarea fără a intra în stare de lichidare sau a reduce semnificativ activitatea.

Principiul permanenței metodelor – metodele de evaluare au fost aplicate în mod consecvent de la un exercițiu financiar la altul.

Principiul prudenței – evaluarea a fost făcută pe o bază prudentă, ținându-se cont de toate angajamentele apărute.

Principiul independenței exercițiului – s-a ținut cont de cheltuielile aferente exercițiului financiar, indiferent de data plății acestor cheltuieli.

Principiul evaluării separate a elementelor de activ și de datorii – conform acestui principiu componentele elementelor de activ sau pasiv au fost evaluate separat.

Principiul intangibilității – bilanțul de deschidere pentru exercițiul financiar curent corespunde cu bilanțul de închidere al exercițiului financiar al anului 2023.

Principiul necompensării – nu s-au efectuat compensări între elementele de activ și de datorii sau între elementele de venituri și cheltuieli.

Principiul prevalenței economicului asupra juridicului – prezentarea valorilor din cadrul elementelor de bilanț s-a făcut ținând seama de fondul economic al tranzacției sau al operațiunii raportate, nu numai de forma juridică a acestora.

Amortizarea activelor fixe din instituție se face prin metoda liniară.

Toate operațiunile financiare au fost înregistrate în contabilitate în ordine cronologică, după obținerea tuturor autorizațiilor necesare.

Evidența analitică a conturilor este organizată în concordanță cu prevederile Legii Contabilității nr. 82/1991 republicată.

Registrul de casă se întocmește în conformitate cu prevederile Decretului 209/1976 și Ordinului Ministerului Finanțelor nr. 3512/2008.

Controlul financiar preventiv este organizat conform prevederilor OG nr. 119/1999, Legea nr. 301/2002 pentru aprobarea OG nr. 119/1999 privind auditul intern și controlul financiar propriu, Legea nr. 84/2003 pentru modificarea și completarea OG nr. 119/1999, Ordinul 522/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice generale referitoare la exercitarea controlului financiar propriu, OMF nr. 1792/2002 și în baza dispoziției 36/2001.

Menționăm faptul că în cursul anului 2024 nu au existat cazuri de refuz de viză de control financiar preventiv.

ANEXA I.

INSTITUȚIILE NAȚIONALE PENTRU DREPTURILE OMULUI – STATUT, ATRIBUȚII, COMPETENȚE

Interesul față de problematica drepturilor omului reprezintă una dintre caracteristicile definitorii care au influențat semnificativ evoluția comunității internaționale în epoca modernă. În mod inerent, promovarea și protecția drepturilor omului au devenit aspecte fundamentale ale societăților democratice, atât la nivel național, cât și regional și internațional. Îndeplinirea acestor obiective, în conformitate cu principiile statului de drept, presupune existența unor instituții naționale cu atribuții specifice în domeniul drepturilor omului.

Sistemul de promovare a drepturilor omului se confruntă în continuare cu provocări semnificative. Numeroasele amenințări și încălcări ale drepturilor fundamentale impun răspunsuri diverse și urgente, fie prin măsuri legislative, politici publice, acțiuni de informare sau programe de educație în domeniul drepturilor omului. Implementarea acestor inițiative necesită implicarea unui spectru larg de actori, incluzând organisme internaționale și regionale, precum și organizații ale societății civile, atât la nivel național, cât și internațional.

În cadrul acestui ansamblu de actori, instituțiile naționale pentru drepturile omului (INDO) își asumă un rol esențial, contribuind la adoptarea de către state a unor măsuri responsabile menite să asigure armonizarea standardelor internaționale cu normele interne. Totodată, aceste instituții acționează ca un liant între autoritățile naționale și societatea civilă, facilitând dialogul și cooperarea în vederea protejării și promovării drepturilor fundamentale.

Instituțiile naționale pentru drepturile omului (INDO) reprezintă structuri inovatoare, remarcându-se prin independența față de guvern și printr-un mandat constituțional sau legal extins, destinat protejării și promovării drepturilor omului la nivel național. Aceste instituții își desfășoară activitatea în baza unui mandat distinct de cel al autorităților statale, însă în condițiile garantării independenței lor operaționale și decizionale.

Rolul instituțiilor naționale pentru drepturile omului (INDO) ca actori esențiali în sistemul de promovare și protecție a drepturilor omului a fost recunoscut gradual. În prezent, acestea dispun de o legitimitate solidă atât la nivel național, cât și internațional, un moment decisiv în evoluția lor fiind adoptarea, de către Organizația Națiunilor Unite în anul 1993, a Principiilor de la Paris.

Principiile de la Paris

Conform Principiilor referitoare la Statutul Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (Principiile de la Paris)²⁹ acestea sunt organisme independente, stabilite prin legislația națională și având mandatul explicit de a proteja și promova drepturile omului din statul respectiv.

Prin înființarea lor, aceste instituții devin „elemente cheie ale unui sistem eficient de protecție a drepturilor omului”, a căror funcție esențială este de a contribui la promovarea și dezvoltarea unei culturi a drepturilor omului.

Toate instituțiile naționale pentru drepturile omului (INDO), indiferent de tip și context național, trebuie să se conformeze Principiilor de la Paris convenite la nivel internațional, principii care stabilesc rolul și obiectivele și care le acordă independență și un mandat extins în materie de drepturile omului. Prin cooperarea cu alți actori implicați la nivel național, regional și internațional, instituțiile naționale pentru drepturile omului au menirea de a sprijini persoanele fizice în exercitarea drepturilor și libertăților lor fundamentale și de a semnaliza încălcări ale acestora.

În virtutea statutului lor, INDO au o poziție unică care le permite să promoveze drepturile omului și să acționeze în baza mandatului pentru protecția acestora. În calitate de instituții create și finanțate de stat, acestea se bucură de legitimitate și de acces la factorii de decizie politică. În același timp, ele sunt mandatate să coopereze strâns cu societatea civilă. Astfel, pot acționa ca o structură de legătură între societatea civilă și autorități, fiind independente (de ambele).

Conform Principiilor de la Paris, principalele criterii pe care o instituție națională pentru drepturile omului trebuie să le îndeplinească sunt: exercitarea unui mandat „cât mai extins posibil” bazat pe standardele universale ale drepturilor omului care să includă dubla responsabilitate, atât de a promova, cât și de a proteja toate drepturile omului (civile și politice, economice, sociale și culturale); independență față de autoritățile guvernamentale; independență garantată fie prin Constituție, fie prin legislație; putere specifică de investigare; pluralism al reprezentării; resurse umane și financiare adecvate.

În baza principiilor directoare de la Paris, instituțiile naționale pentru drepturile omului au următoarele atribuții: a) să furnizeze guvernului, parlamentului și oricărui alt organ competent, avize, recomandări, propuneri, rapoarte privind orice aspect referitor la protecția și promovarea drepturilor omului; b) să promoveze și să supravegheze armonizarea legislației, a regulamentelor și practicilor naționale cu instrumentele internaționale referitoare la drepturile omului la care statul este parte, și punerea lor efectivă în practică; c) să contribuie la realizarea rapoartelor pe care statul le prezintă organelor și comitetelor ONU, instituțiilor regionale și, dacă este cazul, să emită opinii asupra acestor subiecte, în limita competențelor lor și cu respectarea independenței; d) să coopereze cu Națiunile Unite și alte instituții din sistemul ONU, cu instituțiile regionale și cu instituțiile naționale din alte țări care au competențe în domeniul protecției și promovării drepturilor omului.

²⁹ Principiile de la Paris – Principii referitoare la Statutul Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului, formulate la prima conferință consacrată instituțiilor naționale de drepturile omului, de la Paris 7-9 Octombrie 1991, devenite document oficial al Adunării Generale ONU prin Rezoluția 48/134, în 1993.

Alte atribuții importante se referă la: participarea la elaborarea de programe din domeniul educației și cercetării în materie de drepturile omului și implicarea lor în punerea în practică a acestora în mediul școlar, universitar și profesional; contribuție și implicare în activitățile vizând cunoașterea drepturilor omului și a acțiunilor de combatere a discriminării de orice fel, prin sensibilizarea opiniei publice, în special prin acțiuni de informare și conștientizare, dar și prin programe de educație pentru drepturile omului.

Îndeplinind aceste atribuții, instituțiile naționale pentru drepturile omului își exercită capacitatea de a aborda în mod cuprinzător și consecvent problemele legate de drepturile omului, precum și de a integra conceptul drepturilor omului în politicile guvernamentale, în legislație și de a contribui la sensibilizarea și conștientizarea opiniei publice privind importanța cunoașterii, promovării și respectării drepturilor omului.

Alinierea la aceste Principii este necesară recunoașterii legitimității INDO și a rolului lor în asigurarea aplicării standardelor internaționale în domeniul drepturilor omului.

Organizațiile regionale și internaționale au încurajat și au sprijinit în mod activ înființarea acestor instituții. De exemplu, în anul 1997, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat Recomandarea R (97) 14 referitoare la crearea de instituții naționale independente de promovare și protecție a drepturilor omului și Rezoluția R (97) 11 privind cooperarea între aceste instituții și dintre acestea și Consiliul Europei. În anul 2018, Comitetul de Miniștri a adoptat Recomandarea CM / Rec (2018) 11 privind necesitatea consolidării protecției și promovării spațiului societății civile în Europa, care subliniază atât rolul „pozitiv, important și legitim” al INDO ca „apărători” ai drepturilor omului și contribuția acestora la crearea unui mediu favorabil respectării și promovării drepturilor omului, cât și amenințările cu care acestea se confruntă.

Pentru realizarea cooperării și a schimbului reciproc de informații și practici între instituțiile naționale, precum și reprezentarea acestora în relația cu organizațiile internaționale și regionale cu atribuții în domeniul drepturilor omului, au fost create Alianța Globală a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (GANHRI) – la nivelul ONU și patru rețele regionale, printre care și Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI), înființată în anul 2013.

Tipologia instituțiilor naționale pentru drepturile omului

Principiile de la Paris nu fac referire la un model sau o structură particulară de instituție națională pentru drepturile omului (INDO), statele fiind libere să decidă tipul de INDO care să răspundă necesităților specifice și scopurilor lor interne.

Există mai multe tipuri de instituții naționale pentru drepturile omului cu mandate diferite, principalele modele de instituții din statele europene fiind cele de tipul: comisie, institut sau centru și instituție de tip ombudsman.

Instituțiile de tip *Comisie* sunt instituții hibride care combină mai multe mandate, inclusiv cele de organism de promovare a egalității, și sunt conduse de un comisar sau de un colegiu de comisari (ex: Comisia pentru Egalitate și Drepturile Omului din Irlanda, Comisia pentru Drepturile Omului din Irlanda de Nord, Comisia pentru Drepturile Omului din Scoția, Comisia Națională Consultativă pentru Drepturile Omului din Franța).

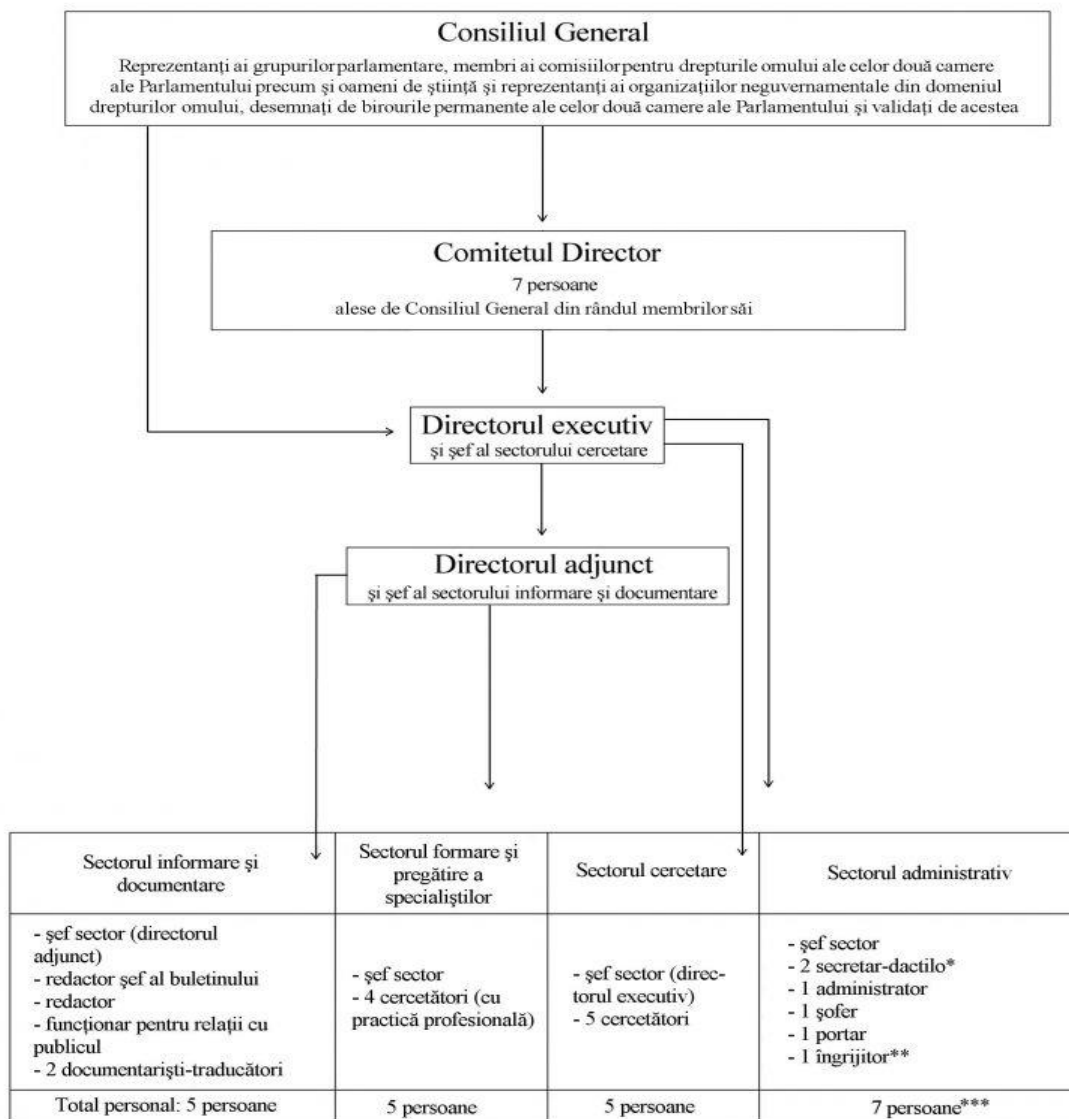
Instituțiile de tip *Ombudsman* sunt, în general, instituții conduse de o singură persoană (nu au un for de conducere colectiv), desemnarea se face de către parlament, iar mandatul vizează apărarea drepturilor cetățenilor în raporturile acestora cu autoritățile publice, în principal protecția juridică individuală, activitatea concentrându-se pe tratarea plângerilor indivizilor care se consideră lezați de acte injuste din partea administrației (ex: Avocatul Poporului din România, Ombudsmanul din Spania, Portugalia, Ungaria, Lituania).

Instituțiile de tip *Institut sau Centru* sunt, în general, abilitate să acorde consiliere guvernului și parlamentului cu privire la politicile și legislația în materie de drepturile omului, să desfășoare activități de monitorizare și să realizeze programe de educație pentru drepturile omului - informare, organizare de dezbateri, de sesiuni și reuniuni, realizarea și difuzarea de cercetări și publicații în domeniul drepturilor omului. Exemple de astfel de instituții sunt Institutul Român pentru Drepturile Omului, Institutul German pentru Drepturile Omului, Institutul Danez pentru Drepturile Omului, Institutul Olandez pentru Drepturile Omului, Centrul pentru Drepturile Omului din Finlanda.

În contextul actual, în care drepturile omului se confruntă cu numeroase amenințări și provocări considerabile, instituțiilor naționale pentru drepturile omului, ca actori ai sistemului de promovare și respectare a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale, le revine un rol esențial în consolidarea democrației și a statului de drept. Pentru aceasta, este necesar ca în îndeplinirea mandatului lor, instituțiile naționale pentru drepturile omului să pună un accent sporit pe activitățile de sensibilizare și de educație în materie, prin folosirea unor metode mai eficiente de informare și comunicare. Un rol important în acest sens îl are dezvoltarea dialogului și colaborării cu alte organisme naționale pentru drepturile omului, cu organizații ale societății civile și cu alți actori care apără aceste drepturi, precum și cu instituțiile regionale și internaționale implicate în promovarea și protecția drepturilor omului.

ANEXA II.

Structura Institutului Român pentru Drepturile Omului

* Unul din cele 2 posturi este în prezent nebugetat.

** Post în prezent nebugetat.

*** În prezent 5 persoane.

ANEXA III. A

ACTIVITĂȚI PROPRII SAU ÎN COLABORARE

Masa rotundă „*Dreptul la muncă al cetățenilor străini în România*” organizată, în cadrul proiectului finanțat de HIAS Romania, de Asociația ANAIS în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului (23 ianuarie 2024);

Realizarea și diseminarea unui prezentări cu scop educativ prin susținerea de către Institutul Român pentru Drepturile Omului a două cursuri, pentru elevii și cadrele didactice ale Școlii Gimnaziale „Sfânta Cuvioasa Parascheva” din comuna Smârdan, județul Galați și ai Colegiului Economic „Virgil Madgearu” din Galați, cu tema „*Comemorarea Holocaustului și Educația*”, temă aleasă de Organizația Națiunilor Unite pentru comemorarea din acest an a victimelor Holocaustului (27 ianuarie 2024);

Întâlnire de lucru online cu reprezentanți ai Comisiei Europene și ai Instituției Avocatul Poporului, în vederea pregătirii capitolului cu privire la România din Raportul de țară privind statul de drept (16 februarie 2024);

Stagii de practică pentru studenții Facultății de Drept și ai Facultății de Administrație și Management Public din cadrul Academiei de Studii Economice, pentru cei ai Facultății de Științe Politice și pentru cei de la Facultatea de Litere din cadrul Universității din București (19 februarie-24 mai 2024);

Eveniment educativ „*Femeia – apărătoare a drepturilor omului*” organizat în format hibrid de Liceul Teoretic „Șerban Cioculescu” din Drobeta-Turnu Severin și dedicat Zilei Internaționale a Femeii (8 martie 2024);

Lansarea *Campaniei naționale de prevenire și combatere a rasismului „NU discriminării rasiale!”*, inițiată de IRDO, cu participarea școlilor partenere, marcând începutul *Săptămânii solidarității cu popoarele care luptă împotriva rasismului și a discriminării rasiale* și al *Săptămânii europene de acțiune împotriva rasismului* (21 martie 2024);

Jurizarea lucrărilor artistice elaborate de elevi ai Colegiului Național „George Barițiu” Cluj-Napoca, ai Liceului Tehnologic „Radu Negru” Galați, ai Liceului de Artă „Gheorghe Tattarescu” Focșani, ai Colegiului „Mihai Eminescu” și Colegiului Național „Ferdinand I” din Bacău, precum și ai Colegiului Național „Spiru Haret” din București, în cadrul *Campaniei naționale de prevenire și combatere a rasismului „NU discriminării rasiale!”* (10 aprilie 2024);

Etapa națională a Olimpiadei de științe socio-umane la disciplina Educație socială, desfășurată la Baia Mare (27 aprilie-1 mai 2024);

Prima reuniune a Grupului de lucru interinstituțional privind pregătirea celui de-al nouălea Raport periodic al României la Convenția pentru Eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor către Comitetul pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor (CEDAW), organizat de Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (ANES) (24 mai 2024);

Întâlnire cu delegația Comisiei Europene Împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI), aflată în vizita de monitorizare în România în perioada 27-31 mai a.c. (31 mai 2024);

Sesiune de formare cu tema „*Evitarea prejudecăților în rândul tinerilor ca urmare a propagării discursurilor de incitare la ură și discriminare împotriva refugiaților*”,

susținută în sistem de videoconferință de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru elevii și cadrele didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și Centrul American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău: Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Liceul Teoretic „Henri Coandă”, Colegiul Național „Ferdinand I”, Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Colegiul Național Catolic „Sfântul Iosif” Bacău și Liceul Teoretic „Spiru Haret” Moinești (12 iunie 2024);

Stagiu de practică pentru studenții Facultății de Drept ai Universității București și pentru cei ai Facultății de Drept, Universitatea Titu Maiorescu (1-26 iulie 2024);

Întâlnire cu tema „*Educația pentru o cultură a drepturilor omului*” cu studenții Sam Nunn School of International Affairs, Georgia Institute of Technology, Atlanta, Statele Unite ale Americii, în cadrul Programului Uniunii Europene pentru studii în străinătate 2023 (11 iulie 2024);

Întâlnire de lucru cu cercetători independenți din Ankara, privind problematica drepturilor tinerilor romi, pentru realizarea unui studiu comparativ privind Drepturile populației de etnie romă din Turcia și România (17 iulie 2024);

Curs privind „*Drepturile omului și jurisprudența CEDO*” susținut de Institutul Român pentru Drepturile Omului în cadrul stagiului de formare „Poliția judiciară”, organizat de Direcția Generală Management Resurse Umane - Centrul Multifuncțional de Pregătire Schengen Ploiești (18 iulie 2024);

Masa rotundă „*Nediscriminare și desegregare în politicile publice la nivel național și proiectele de la nivel local*”, eveniment organizat în format hibrid de către Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), cu participarea membrilor Comitetului pentru Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și ai Comitetului interministerial pentru implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei de incluziune a cetățenilor romi aparținând minorității rome pentru perioada 2022 – 2027 (22 iulie 2024);

Ediția a XXVI-a a Concursului național „Democrație și Toleranță”, organizat de Ministerul Educației și Cercetării și Inspectoratul Școlar Județean Mureș (26-29 iulie 2024);

Stagiu de practică organizat de IRDO cu participarea studenților Facultății de Drept din cadrul Universității Titu Maiorescu (16-27 septembrie 2024);

Participarea IRDO prin distribuirea *Ghidului privind prevenirea situațiilor de violență asupra copiilor și tinerilor din centrele rezidențiale* la cea de-a doua ediție a proiectului național „Tineri Împreună”, eveniment ce are ca scop încurajarea exprimării tinerilor prin sport ca instrument de promovare a cetățeniei active și includere socială, organizat de Asociația Zâmbește pentru Viitor și cofinanțat de Consiliul Județean Brașov (27-30 august 2024);

Cea de a doua reuniune a Comitetului național pentru Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene desfășurată la Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE), instituție responsabilă de îndeplinirea și respectarea condiției favorizante a Cartei pe întreaga perioadă de programare (23 septembrie 2024);

Ediția a VI-a a Taberei terapeutice pentru copiii abandonați EDFORSO - EDUCAȚIE, FORMARE, SOCIETATE, organizată de Asociația Vocea Copiilor Abandonați (23-27 septembrie 2024);

Sesiune de formare privind „*Agenda 2030 – o abordare din perspectiva drepturilor omului a Obiectivelor Dezvoltării Durabile*”, susținută în sistem de videoconferință de Institutul Român pentru Drepturile Omului în contextul Proiectului Educația pentru drepturile omului, pentru elevii și cadrele didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și Centrul American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău: Colegiul Economic „Ion Ghica”, Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Liceul Teoretic „Henri Coandă”, Colegiul Național „Ferdinand I”, Colegiul Pedagogic „Ștefan cel Mare”, Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Colegiul Național Catolic „Sfântul Iosif” din Bacău, Liceul Teoretic „Spiru Haret” Moinești, Colegiul Național „Dimitrie Cantemir” și Colegiul Național „Grigore Moisil” din Onești, precum și Colegiul Tehnic „Dimitrie Ghica” Comănești (15 octombrie 2024);

Lansarea raportului preliminar cu privire la Directiva privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor ca parte a proiectului derulat în parteneriat cu Institutul Danez pentru Drepturile Omului (DIHR) referitor la accesul la justiție în contextul Directivei privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor (CSDDD) (25 octombrie 2024);

Sesiune de formare cu tema „*Integrarea refugiaților și migranților în societate*”, susținută în sistem videoconferință de Institutul Român pentru Drepturile Omului cu participarea elevilor și cadrelor didactice din cadrul Liceului Teoretic „Șerban Cioculescu” din Drobeta-Turnu Severin (25 octombrie 2024);

Selecția lucrărilor, la nivelul Caselor Corpului Didactic din județe, transmise pentru Concursul național de creativitate didactică în domeniul materialelor educaționale pentru drepturile omului, democrației și o cultură a păcii în învățământul preuniversitar, ediția a XII-a (1 noiembrie 2024);

A doua reuniune a Grupului de lucru interinstituțional privind pregătirea celui de-al nouălea raport periodic al României – Comitetul pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor (CEDAW), organizat de Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (ANES) (4 noiembrie 2024);

Stagiu de practică pentru studenții membri ai Asociației Europene a Studenților la Drept (ELSA), organizat de IRDO în cadrul proiectului „Prouniversitaria” (4-15 noiembrie 2024);

Eveniment privind „*Drepturile și responsabilitățile copiilor*”, susținut de Institutul Român pentru Drepturile Omului în cadrul proiectului tematic „Microuniversul meu”, cu participarea copiilor grupelor mari ai Grădiniței nr. 122 București (7 noiembrie 2024);

Dezbateră cu tema „*Protecția femeilor, combaterea hărțuirii și a violenței împotriva femeilor*”, organizată de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Asociația ANAIS și Asociația Femeilor din România – Împreună (AFRI) (14 noiembrie 2024);

Stagiu de practică cu participarea studenților Facultății de Drept din cadrul Universității „Titu Maiorescu” din București - Programul de studii universitare de master *Dreptul Uniunii Europene* și cei de la Facultatea de Litere a Universității București (18 noiembrie-6 decembrie 2024);

Conferința „*Drepturile tinerilor și provocările societății contemporane*”, organizată cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Copilului de Liceul Teoretic „Șerban Cioculescu” din Drobeta-Turnu Severin, în parteneriat educațional cu Colegiul Pedagogic „Ștefan

Odobleja”, Colegiul Național Economic „Theodor Costescu”, Institutul Român pentru Drepturile Omului, Televiziunea Tele 2 Drobeta, Biblioteca Județeană „I.G.Bibicescu”, Palatul Culturii „Teodor Costescu”, centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională și Radio Galaxy (20 noiembrie 2024);

Sesiune de formare privind *„Libertatea de exprimare, rol în societate, limite; Incitarea la ură”* susținută în sistem de videoconferință de Institutul Român pentru Drepturile Omului pentru elevii și cadrele didactice din liceele și școlile din cadrul Centrului Regional de Resurse pentru Educație Civică și Centrul American Corner din cadrul Casei Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău: Colegiul Economic „Ion Ghica”, Liceul Teoretic „Henri Coandă”, Colegiul Național „Ferdinand I”, Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Colegiul Național Catolic „Sfântul Iosif” din Bacău, Colegiul Național „Dimitrie Cantemir” și Colegiul Național „Grigore Moisil” Onești, Liceul Teoretic „Spiru Haret” Moinești și Colegiul Tehnic „Dimitrie Ghica” Comănești (21 noiembrie 2024);

Lansarea campaniei *„Să acționăm împreună pentru protecția femeilor!”*, care s-a desfășurat în cadrul celor 16 zile de activism pentru combaterea violenței împotriva femeilor și s-a încheiat în data de 10 decembrie, cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului (25 noiembrie 2024);

Lansarea concursului *„Promovarea drepturilor omului pentru reducerea inegalităților”*, organizat cu ocazia sărbătoririi Zilei Internaționale a Drepturilor Omului de Școala Gimnazială Nr. 2 și Școala Gimnazială „Prof. Ion Vișoiu” din Chitila, în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului și Fundația PRO CHITILA. Concursul s-a desfășurat în perioada 1-13 decembrie 2024 (29 noiembrie 2024);

Conferința Anuală a Drepturilor Omului *„Reducerea inegalităților și promovarea drepturilor omului”*, organizată cu prilejul aniversării a 76 de ani de la adoptarea Declarației universale a drepturilor omului de Institutul Român pentru Drepturile Omului în parteneriat cu Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități a Senatului și cu Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale a Camerei Deputaților (10 decembrie 2024);

Masă rotundă *„Drepturile omului-tezaurul juridic al umanității”*, organizată de Academia Română în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului, Institutul de Cercetări Juridice și Asociația Română de Drept Umanitar, Filiala Prahova (10 decembrie 2024);

Întâlnire de lucru privind evaluarea stadiului îndeplinirii măsurilor de competența IRDO și a UNBR din Recomandarea (UE) 2022/758 privind protecția jurnaliștilor și a apărătorilor drepturilor omului implicați în acțiuni de mobilizare publică împotriva procedurilor judiciare vădit nefondate sau abuzive (Recomandarea SLAPP), organizat de Ministerul Justiției cu participarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și Uniunea Națională a Barourilor din România (18 decembrie 2024);

Premierea câștigătorilor concursului *„Promovarea drepturilor omului pentru reducerea inegalităților”*, organizată cu ocazia sărbătoririi Zilei Internaționale a Drepturilor Omului de Școala Gimnazială Nr. 2 și Școala Gimnazială „Prof. Ion Vișoiu” din Chitila, în parteneriat cu Institutul Român pentru Drepturile Omului și Fundația PRO CHITILA (20 decembrie 2024);

Jurizarea lucrărilor realizate în cadrul Concursului național de creativitate didactică în domeniul materialelor educaționale pentru drepturile omului, democrației și o cultură a păcii în învățământul preuniversitar, ediția a XII-a (20 decembrie 2024).

ANEXA III. B

PARTICIPĂRI LA ALTE ACȚIUNI

Eveniment organizat de Asociația Habilitas privind Proiectul Compass, finanțat de Erasmus+, având ca obiectiv principal o abordare bazată pe îngrijirea centrată pe persoană, promovarea calității în prestarea serviciilor către persoanele în vârstă cu dizabilități, încurajând incluziunea socială a acestora (18 ianuarie 2024);

Forumul reprezentanților instituțiilor naționale pentru drepturile omului, eveniment organizat de Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) (22-24 ianuarie 2024);

Eveniment de diseminare a rezultatelor proiectului „VioGen-RoJust”, finanțat prin mecanismul granturilor SEE oferit de Islanda, Liechtenstein și Norvegia în cadrul Programului de Dezvoltare Locală administrat de Fondul Român de Dezvoltare Socială – FRDS și implementat de Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse (ANES) în parteneriat cu Centrul FILIA, Asociația TRANSCENA, Asociația ANAIS și Asociația GRADO (31 ianuarie 2024);

Conferința națională *„Infrațiuni motivate de ură și discursurile urii. Situația din România: trecut și prezent”*, organizată de Centrul de Resurse Juridice (3 februarie 2024);

Întâlnire privind *„Noile proceduri de monitorizare a Cartei sociale europene”* organizată de Consiliul Europei (6 februarie 2024);

A doua ediție a seminarului internațional *„Prevenirea și combaterea violenței de gen. Studiu de caz: România și Spania”*, organizat de Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între femei și bărbați, în parteneriat cu Ambasada Spaniei la București și Asociația Edificando Sueños, Tenerife (20 februarie 2024);

Conferința finală cu tema *„Consolidarea punerii în aplicare a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene: Instituții Naționale pentru drepturile omului puternice și eficiente în Uniunea Europeană”*, organizată de FRA cu ocazia închiderii proiectului său de cooperare regională *„Sprijinirea instituțiilor naționale pentru drepturile omului în monitorizarea drepturilor fundamentale și a aspectelor legate de drepturile fundamentale ale statului de drept”* (21-22 februarie 2024);

Deschiderea oficială a celei de a 14-a ediții a Conferinței Naționale Alzheimer – CNAIz 2024, eveniment organizat de Societatea Română Alzheimer (21-24 februarie 2024);

Conferința *„Cauzele femicidului în România”*, eveniment organizat de Asociația ANAIS în parteneriat cu Ambasada Spaniei în România, Institutul Cervantes și cu sprijinul Netherlands Helsinki Committee (28 februarie 2024);

Întâlnirea Grupului de lucru al Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) privind inteligența artificială, având ca temă principală de dezbatere raportul Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) *„Bias in Algorithms – AI & discrimination”*, lansat în decembrie 2022 și implicarea ENNHRI în cadrul procesului de elaborare a Convenției CoE privind inteligența artificială, drepturile omului, democrație și statul de drept (1 martie 2024);

Eveniment *„Către servicii sociale mai bune în România prin prisma serviciilor de îngrijire pe termen lung pentru persoanele în vârstă”*, organizat în cadrul proiectului comun – Planul Național de Redresare și Reziliență, PILONUL 3: Sprijin pentru

dezvoltarea reformelor privind îngrijirea de lungă durată a persoanelor vârstnice în România de Banca Mondială, împreună cu Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (20 martie 2024);

Întâlnire dialog tip atelier privind rezultatele proiectului ATHENA cu privire la *Planul de egalitate de gen în Universitatea din București*, eveniment organizat în format online de către echipa Planului de Egalitate de Gen a Universității București, instituție parteneră în proiectul Athena, HORIZON 2020: *"Implementing gender equality plans to unlock research potential of RPOs and RFOs in Europe"* (21 martie 2024);

Seminarul *„Bune practici în domeniul prevenției și îngrijirii demenței”*, organizat în proiectului *„A trăi cu demența – o provocare pentru fiecare dintre noi”* de Asociația Habilitas CRFP și sponsorizat de Teva Pharmaceutical Industries Ltd. (28 martie 2024);

Conferința Finală a Proiectului *„VioGen-RoJust”*, proiect finanțat prin mecanismul granturilor SEE în cadrul Programului de Dezvoltare Locală administrat de Fondul Român de Dezvoltare Socială oferit de Islanda, Liechtenstein și Norvegia, implementat de Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse, în parteneriat cu Centrul FILIA, Asociația Transcena, Asociația ANAIS și Asociația GRADO România (29 martie 2024);

Conferința *„Dimensiuni ale violenței domestice și de gen în România”*, organizată de Asociația pentru Dezvoltare și Promovare Socio-Economica CATALACTICA, partener în cadrul proiectului *„VERA – Schimbare pozitivă prin acțiuni integrate în vremuri dificile!”*, proiect implementat de către Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între femei și Bărbați (ANES) (2 aprilie 2024);

Festivitatea de inaugurare a interfeței utilizatorului HUDOC în limba română, organizată în format hybrid, în Aula Institutului Național al Magistraturii (5 aprilie 2024);

Conferința *„Inteligența Artificială – etică și drepturile omului”*, eveniment organizat de Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități, Comisia permanentă comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru relația cu UNESCO, în parteneriat cu Comisia Națională a României pentru UNESCO (8 aprilie 2024);

Dezbateri privind protecția socială a tinerilor lucrători precum și a însoțitorilor și îngrijitorilor persoanelor vârstnice, organizată de Federația Europeană a Părinților și Îngrijitorilor la domiciliu (12 aprilie 2024);

Masă rotundă cu reprezentanți ai ONG-ului PH International din Vermontsi, ai ONG-ului San Diego Diplomacy Council – organizații de marcă în domeniul incluziunii persoanelor cu dizabilități din Statele Unite ale Americii, organizată de Biroul de Diplomatie Publică al Ambasadei SUA la București, cu participarea ES doamna ambasador Kathleen Kavalec (12 aprilie 2024);

Întâlnirea de lucru în cadrul proiectului *„Modernizarea sistemului de evaluare a dizabilității în România”*, implementat de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, în calitate de partener al Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, cu asistență tehnică din partea Băncii Mondiale (18 aprilie 2024);

Conferința *„Drepturile fetelor și femeilor în societatea românească modernă”*, organizată de Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități din Senatul României, în parteneriat cu Asociația Moașelor Independente (23 aprilie 2024);

Eveniment conex la Adunarea Generală a Alianței Globale a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului organizat de ENNHRI cu participarea membrilor ENNHRI și ai

actorilor relevanți care își desfășoară activitatea în domeniul protecției apărătorilor drepturilor omului (6 mai 2024);

Întâlnire tehnică privind punerea în aplicare a Recomandării SLAPP organizată de Comisia Europeană (12 mai 2024);

Dezbateri cu tema „*Servicii și soluții pentru copiii cu dizabilități și familiile lor*”, eveniment organizat de Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități din Senat și Reprezentanța UNICEF în România (27 mai 2024);

Eveniment în format world café „*Oriunde poate fi acasă – cum percep tinerii fenomenul migrației*” organizat de Centrul Europe Direct al Institutului European din România, în parteneriat cu Facultatea de Litere a Universității București, secția Studii Europene (4 iunie 2024);

Întâlnire de lucru privind „*Problemele critice referitoare la jurnalism și libertatea presei în România*” cu reprezentanți ai Media Freedom Rapid Response (MFRR) – o coaliție de organizații pentru libertatea presei dedicate promovării jurnalismului liber și independent în Europa (17 iunie 2024);

A III-a Reuniune Suplimentară asupra Dimensiunii Umane privind „*Toleranță, nediscriminare și egalitate de gen*”, eveniment organizat de OSCE (24-25 iunie 2024)

Cea de-a 14-a întâlnire a platformei colaborative privind drepturile sociale și economice CoE-FRA-ENNHRI-EQUINET, care a abordat accesul tinerilor la drepturile sociale și, în special, la locuință, angajare și protecție împotriva sărăciei. Eveniment organizat de Consiliul Europei (1 iulie 2024)

Întâlnirea Grupului de lucru ENNHRI privind drepturile economice, sociale și culturale (2 iulie 2024)

Seminar online de consultare privind documentul „*Linii directoare pentru instituțiile naționale pentru drepturile omului și organisme de egalitate în vederea unei mai bune abordări a problematicii drepturilor persoanelor de etnie romă și sinti*”, organizat de Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (5 august 2024);

Webinar organizat de Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale (FRA) pentru a discuta concluziile raportului publicat în mai 2024, referitor la noile evoluții în ceea ce privește participarea politică a persoanelor cu dizabilități în UE (5 septembrie 2024);

Reuniune a Grupului de experți anti-SLAPP de la nivelul Comisiei Europene, la care au participat punctele focale și reprezentanții statelor membre UE. Evenimentul a fost organizat de Comisia Europeană și a avut printre invitați și membri mass-media (News Media Europe), cadre universitare (Universitatea din Aberdeen, Scoția), specialiști în drept, reprezentanți ai unor ONG-uri implicate în problematica SLAPP (CASE Coalition), precum și apărători ai drepturilor omului (9 septembrie 2024);

Întâlnirea anuală a Grupului de lucru al ENNHRI privind Inteligența Artificială (IA), având ca scop consolidarea capacității membrilor în domeniul IA punându-se accent pe aspecte privind drepturile omului și schimb de bune practici (23-24 septembrie 2024)

Dezbateri internaționale online „*Consolidarea rolului instituțiilor naționale pentru drepturile omului (INDO) ca mecanisme de protecție pentru apărătorii drepturilor omului în Europa*” organizată de Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) (26 septembrie 2024);

Eveniment intitulat *„Promovarea libertății presei și a siguranței jurnaliștilor în România: Consolidarea jurnalismului independent, advocacy și dezvoltarea unui Plan național de acțiune/Advancing Media Freedom and Journalist Safety in Romania: Strengthening Independent Journalism, Advocacy, and Developing a National Action Plan”* organizat de Centro per la Cooperazione Internazionale (OBCT), European Federation of Journalists (FEJ), în cooperare cu Median Research Centre (MCR) și Punctul focal național al Consiliului Europei (4 - 5 octombrie 2024);

Întâlnire pregătitoare pentru inițiativa organizării în 2025 a unui Forum European privind Consolidarea sprijinului și protecției apărătorilor drepturilor omului pentru mediu, eveniment organizat în format hibrid de Biroul Înaltului Comisariat ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR) în parteneriat cu Programul ONU pentru Mediu (UNEP), Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite (UNECE), Consiliul Europei și Agenția Europeană pentru Drepturi Fundamentale (FRA) (8 octombrie 2024);

Dezbateri online *„Evaluarea calității serviciilor de îngrijire pe termen lung pentru persoanele vârstnice – proces și metodologie”*, organizată de Asociația HABILITAS în cadrul seriei de întâlniri a Comunității Europene de practică „Compass” (17 octombrie 2024);

Conferința națională *„Angajament comun, acțiuni concrete: construim un viitor mai sigur pentru generațiile viitoare!”*, organizată cu ocazia Zilei Europene de Luptă Împotriva Traficului de Persoane, de Ministerul Afacerilor Interne, prin Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane, în parteneriat cu Fundația Hanns Seidel (18 octombrie);

Întâlnirea Grupului de lucru al Rețelei Europene a Instituțiilor Naționale pentru Drepturile Omului (ENNHRI) privind drepturile persoanelor vârstnice având ca temă *„Accesul la sănătate și la îngrijirea pe termen lung a persoanelor vârstnice”* (5 noiembrie 2024);

Gala *„Cultivăm valori”* organizată de Consiliul Național al Dizabilității din România (CNDR) în parteneriat cu Auchan Retail România, eveniment dedicat persoanelor cu dizabilități care excelează în diverse domenii, precum și a persoanelor care contribuie la promovarea valorilor din comunitatea celor cu dizabilități (15 noiembrie 2024);

Webinar dedicat *„Integrării drepturilor sexuale și reproductive în monitorizarea și raportarea privind drepturile omului”*, organizat de Rețeaua Europeană a Instituțiilor Naționale de Drepturile Omului (ENNHRI), în parteneriat cu Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA). Evenimentul s-a concentrat pe creșterea conștientizării și întărirea capacității instituțiilor naționale pentru drepturile omului (INDO) de a integra eficient drepturile sexuale și reproductive (DSR) și violența în bază de gen (VBG) în monitorizarea și raportarea principalelor drepturi ale omului (18 noiembrie 2024);

Conferința cu tema *„Contribuțiile bărbaților în comunitate, familie, căsătorie și grija acestora față de copii”*, organizată cu ocazia celebrării Zilei Bărbatului, de Comisia pentru Drepturile Omului, Egalitate de Șanse, Culte și Minorități a Senatului României. Pentru cunoașterea problemelor specifice de sănătate ale bărbaților și soluțiile propuse pentru menținerea unei stări optime de sănătate, în cadrul evenimentului a fost lansat *Ghidul de sănătate al bărbatului* (19 noiembrie 2024);

Eveniment dedicat Zilei Internaționale pentru Eliminarea Violenței Domestice, organizat de Asociația ANAIS în parteneriat cu Ambasada Regatului Spaniei în România (25 noiembrie 2024);

Conferința internațională *„Custodia, Drepturile de Vizitare și Siguranța Copilului – Provocări Legislative, Aspecte Civile și Penale, Abordare Multidisciplinară”* organizată

online de Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV), în parteneriat cu Asociația Dreptate și Educație pentru Toți (ADEPT) (29 noiembrie 2024);

Eveniment privind *„Ziua persoanelor cu dizabilități: provocări și limite în respectarea drepturilor și demnității persoanelor cu dizabilități precum și îmbunătățirea continuă a calității vieții în facilitățile rezidențiale și spitale/secții de psihiatrie”*, organizat de Consiliul de Monitorizare a Implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, în parteneriat cu Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse, culte și minorități din Senatul României, cu ocazia Zilei Internaționale a Persoanelor cu Dizabilități (3 decembrie 2024);

Forum de discuții organizat de Ministerul Justiției cu privire la transpunerea în legislația națională a Directivei UE anti-SLAPP 2024/1069. Cadrul a reunit numeroase organizații neguvernamentale și ale societății civile, precum și jurnaliști, și a avut ca scop consultarea preliminară în contextul în care Ministerul Justiției a demarat procesul de elaborare a legii de transpunere a Directivei (3 decembrie 2024);

Întâlnire a Grupului de lucru constituit în vederea modificării Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, cu modificările și completările ulterioare, organizat, în format hibrid, de Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (ANES) (6 decembrie 2024);

A doua întâlnire anuală privind promovarea și aplicarea Cartei Fundamentale a Uniunii Europene, eveniment organizat în format online de către Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE (FRA) în colaborare cu Comisia Europeană (9-11 decembrie 2024).

ANEXA IV.

PARTENERIATE ÎNCHEIATE ÎN 2024

- Protocol de colaborare cu Instituția Avocatul Poporului
- Acord de parteneriat cu Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse și Asociația Novapolis – Centrul de Analize și Inițiative pentru Dezvoltare pentru traducerea în limba ucraineană și promovarea Ghidului practic privind hărțuirea morală la locul de muncă
- Acord de colaborare cu Casa Corpului Didactic „Grigore Tăbăcaru” Bacău, cu Centrul Regional de Resurse pentru Educație Civică Bacău și American Corner Bacău
- Protocol de colaborare cu Centrul Multifuncțional de Pregătire Schengen Buzău
- Protocol de colaborare cu Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități
- Acord de parteneriat cu Asociația ANAIS
- Parteneriat educațional cu Liceul Teoretic „Șerban Cioculescu” Drobeta-Turnu Severin pentru conferința „Drepturile tinerilor și provocările societății contemporane”
- Protocol de colaborare cu Colegiul Național „George Barițiu” Cluj-Napoca
- Protocol de colaborare cu Colegiul Tehnologic „Radu Negru” Galați
- Protocol de colaborare cu Colegiul de Industrie Alimentară „Elena Doamna” Galați
- Protocol de colaborare cu Colegiul Economic „Virgil Madgearu” Galați
- Protocol de parteneriat cu Colegiul Național „Moise Nicoară” Arad
- Protocol de parteneriat cu Colegiul Național „Spiru Haret” București
- Protocol de colaborare cu Liceul Teoretic „Emil Racoviță” Techirghiol, jud. Constanța
- Protocol de colaborare cu Colegiul Național „Vasile Alecsandri” Iași
- Protocol de colaborare cu Colegiul Național „Ion C. Brătianu” Pitești
- Protocol de colaborare cu Liceul de Arte „Ionel Perlea” Slobozia
- Protocol de colaborare cu Școala Profesională Specială „Ion Teodorescu” Slobozia
- Protocol de colaborare cu Liceul Tehnologic „Nicolae Oncescu” Ianca, jud. Brăila
- Protocol de colaborare cu Școala Gimnazială „Ion Mareș” Vulcana-Băi, jud. Dâmbovița